

MIC. # 6263.1 (RAB. 458)

MAIMONIDES, MOSES,

MISHNEH TORAH.

משנה תורה.

YEMEN: [14TH CENT.?)

YEMENITE SCRIPT

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

עליו מדם הטחנתו וחשמו וחס נגמר דינו ועדין לך נטהנה

אימתינין ליער שיקדיבו עליו קרבנו שתי מעני יהוה

פרק שלשה עשר

למדתה מוציאין

מי שנגמר דינו

אורה מבית דיין ואחד עומד על פתה בית דיין והקורא בידו
 והקורא רחוק ממנו והכרוז יוצא לפני פלוני יוצא זה במנה
 פלוני על שער עבירה פלוני במקום פלוני בזמן פלוני
 ופלוני ופלוני עדין מי שינודע לו זכות יבוא וילמד אמר אחד
 יש לי ללמד עליו זכות זה מטף בסודרין וזה הדוכב ענה סג
 דין ומהזיד את הנידון לבית דיין חס נמצא לו זכות פלוני
 תות יחס לכו יהזור ויעח להריגה אמר הויח עתה
 יש לי ללמד על עצמי זכות אעפ"י ממש בדברין מהזיד
 אורה פעם דינשו ונה ושניה שממך מפני הפחד נסתמא עלי
 וכש יהזור לבית דיין תתישב דעתו ויחמו טעם החזיונה ונה
 נמצא ממש בדברין מועיין תותו פעם שלשית אמר
 בשלש ימי שלי ללמד על עצמי זכות חס יש ממש בדבר
 מהזיד תותו אפלו כמה יעמק לפיך מוסרין לו שנית
 אנשים נמשו נע"ן דברין בדרך חס יש ממש בדברין מהזיד

9776

EM: 276
S-A 24

זוהו וחס לאו חס מהזדיק יזוהו: אכלה נמצא לו זכות
בזייתו אנתו ועדין הן שהורגין אותו בכל מיתה שיתחייב
בה ודוניה שלח הרגוהו עדיו הייצין בידיו להמיתו ביד
כל אדם: דהוק ממקום ההריגה כעשר אמות
אומרים לו הדודה שכן דרך כל המומדין מתודין וכל המדקה
יש להחלה לעתים הבח חס חינו יודע שהודות אומרים לו
אמוד תהיה מיתתי ככרה על על עונותי אפלו ידע בעצמו
עשקר העידו עליו כד הוח מתגוהו: ואחר שמתודה
בשדק אנתו קורט שולבונה כפוס שליך כדי שנתקד לעת
עליו וישתהי ואחר כך יתג במיתה שהוק הייב בה:
ההייב הלבונה והחבן ששקל בה הנסקל והסקה שיהרגו
הנהגה וההנהגה: בהנהגה והנהגה שיתכן בעליו הנהג
הסודי שמתכן בהנהגה ויהיה וההנהג שיתכן להענין
הכל שיתכן משנתקד ויתכן שיתכן להנהג יתג
ביתרין ויתכן אנתו יתג ויתכן שיתכן שיתכן ויתכן
לאכול באנתו היתכן והיי זה בעלל לא תחבול על הדם והיי
מברין הקדובה על הרוב בידיו כשיתכן לא תחבול עינתם
ידרים או אסורין ויתכן מהנהג: מי שנתחייב

בית דין שאלו שאלו מעיינין בדין ויאונטן בית דין ושוד
ואחד כך גמריין דינו קמוד לשקיעת ההמה והודבחותו
הרוב בית דין חייב מן צדק עשה ובית דין קרובים ו
ושאלן את שולם העדים ואת שולם הרבנים שהודיע שיש
בלבם עלה בלום שדין תמה ויהיה שאלן ויהיה שאלן
הן אונטן עלה שאלן חנוכה אבבב מי שנעמו דיין
וברת וברת לבית דין אחד חייב שוד דיין אונטן כל נקוד
שיעמדו שנים דיין אמר משידין תנן את שאלן פלוגי שנגמר
דינו של פלוגי ופלוגי שדין שדין זה ישרה בדין
ברותיה אבל שאלן חייבי מיתות עדין שאלן עדין והלשונם
ועידן שנגמר דינו ויהיה בידם והוק שיערו בבית דין
שנעשרים ושלושה מי שנגמר דיין בבית דין שהין
בהן תלמוד וברת לבית דין שבחדר שדין שוד שוד דיין
על כל פנים ואת היה חותו בית דין ענמו שנגמר דיין במנהג
אין שוד דיין חייב שנגמר דיין שאלן שאלן שאלן

פרק ארבעה עשר

ארבע מיתות נמסרו זבית
סקילה ושליפה והיינוה בקיף וחנק סקילה ושליפה מהמפור

תורה ומצוות משה רבינו למדן שכל מיתה חמורה בתורה

סרס הנק' וההורג את חברו מיתתו בסוף וכפ' חנסי עיר

הנדרת מיתתו בסוף כל מיתה מה מיתתו עשה לה

לבית דין להדין בה מי שנתחייב בה ויא' רשות לכל לומר

בחתמה לא בסוף בלגדי כל מחויב מיתתו דין

שלא המיתו אותו בית דין בטלן מתות עשה ולא עבדו על

מתות לא תעשה הויך מן המשנה שחם לא המיתו אותו

עבדו על מתות לא תעשה שכל מנספה לא תחיה

ס' לה חמורה מן השריפה ושריפה חמורה מן השריפה

חמור מן החנק וכל מי שנתחייב בשבט מיתתו גידול בהמורה

ב' ש' עבד שתי עבדות זו אחר זו בין ש' עבד עבדה אחת

עבד ש' עבדה אחת מיתתו אפ' נגמר דין לקט' ואחר כך עבד

על המורה נגמר דין נידון בחמורה ואחר דין עבד

האש' דין חמור בחמורה מיתתו כל מי ש' מיתות

שנת ערבו זה בזה דין כל זה מה בקול ש' מיתתו עבד

שנת ערבו עם ש' העבד וה' נדר ע' מיתתו מיתתו

ז' נגמר דין ש' עבד עבד ש' מיתתו עבד עבד

ז' עבד עבד עבד עבד עבד עבד עבד עבד עבד עבד

מי ש עמד על נפשו ולא יחל לזכור חובו ע...

במיתה שהיה חי בה הורב חובו עדין בכל מיתה שיבא
 להמית חובו בה מאחר שנעמו עדין חובו לשאר העם
 להמית חובו תהיה לפי כד חס נקל ענה זה העדים פטור חובו
 העדים גרמיך מתחלה חובו ביד אחרים בד"צ צאח

מחוייב מיתת בית דין חובו פק חובו חבנו הורב נפס אגמ
 דינורופי אחריו בכל דבר ביד פלוגה עד שממיתין אותו
 כל החובי בית דין חוב קיבור חובו בקבורות אבותם

בכל לישראל לא שנה קבחות מתקנת להן פטורין אחרת
 לנדר לכן ולנשרפן אחרת לנדרין ונעחנקין וזבחו זה הלכה מפי
 השמועה נבאכל הנשרפין מלקטין אחרת עצמות אבדין
 אותם בקבורות חבונות חייש נדר רוביהן לעשות להן ארום אף

ולבדין בית דין להתישב בדיני נפשות
 ולהמיתין וזה אכזרי וכל בית דין שהרגו נפס בשבע שנים
 הדין אצל לבני ואלעזר כן חס חירע להן להרוג בכל יום

יום הורגין אצל בית דין לטוב שנים ביום אחד חל
 דינן זה חוב זה שני למחרת היו שניהם בעבירה
 אחת ומיתה אחת כגון נאנק עם נאפר דיני שניהם ב

ע"כ חכמה הנה המה גזע ע"כ הנה ילדה

בדקה והיא בשריפה הנה גזע ע"כ ביום יתהדי
חיה ע"כ דני גזע ע"כ חיה ע"כ חיה ע"כ חיה ע"כ
הגזע ע"כ גזע ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
שיש ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
ביום יתהדי גזע ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ

הי"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ

ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ

ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ

ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ

פרק חמשה עשר

כיצד מצות

הנסקה לחוק

מבית הסקה לה ארבע אמות משי"ט" אה מהחייב קדימה

בגדיו ומכסף ערותו מלכנו וכן היתה נשקלת עדומה

לא בהלוק אחד: ובית הסקה לה גבוה שתי קומות

עולה לשב הורח ועדין וידיו חסרות ואחד מן העדיב דוחפן

על מתנו מחחריו והורח והפך ונפול על לבו לתרץ חס מתב

יטן שהדי נחמ שקול שקול או ירה ידה הנה העוה הנסקל

שנפול האבן עליו עם הנדקה שנפול הורח בעצמו עלה ארץ

והסלה מת מדהיפה זו מגביה"ה עדי"ם חבן שהינה

מונחת שם מנע"ה עני בני אדם והער השני מרפה ידו ומשני

אתה חבן על לבו חס מתב"ה יט"ה וחס לתו רגמתו ביד בני

ישראל שני יד היטיב תהיה בו בר"ה עונה לה מיתו וידנה עב

בזה דונה: עובר ע"י אין סוקלן אונתו לא על שער

שעבר בו וחס"ה עיר שחובה גוי"ם סוקלן תותו עלפי

בית דין ויבד זה קבלה מפי השמועה אל שערי"ך זה ע"י

שעבר בו לח שנמך דינו בני: מצות הנשירה

מסק"ע"ן חותו בזבל ע"י ארבעותיו ונותני סוד"ה ק"ט

רעני נוחן ושני עדיו זה מוסך תנלו זה מוסך
עד שהיא פונה חת פון ומת בין אלה בני לאן את
: לכותה בהן נזדק לתוך פיו והיא יודעת ושופת
מעות הנהרנך מהדין אמת ושלום
ענין שחמלים עושין ממנות הנהרנך ממשק יעד
המחויב בזבל שיימננותיו ונותקן שודר קשה לתקן
ובחיצו של אמון זה מושך תעילן עד שנפשו ינתנה
ממנות עשה לתלות המנדרן ועבד עי' שני כללה עליו
הימננות אמון ובעבד עי' הוא אמון יתה' הניח מדרק
נחלת חסד התשה מתולת ע' יתה' בתיש חסד אמת ושלום
ענין ממנות הנותקן אחר שסוק לתן אמת
אמר הניח ענין יתה' ממני ומק' פין שני ידיו זולת
ינלח חסדו ענין יתה' ע' הנהרנך ומתו יתה' מיד ואם
אם עובדין עליו בלי ע' הנהרנך ע' ע' נכלתן עלה ענין וצ'
נתה' עשה לקבור את כח הנהרנך ע' בנות הנהרנך ע'
קבור תקבורנו ביום ההוא
המליך את מתו עובר עליו בלי ע' הנהרנך הנהרנך ע'
לא אדון ואתה בין חינו עובר עליו
הנהרנך ע'

חיל המצוד לקדקע לא עלהתלש צדי
קיינה שיה עין שנתלה עליו נקבר שמו כד שני
זכרון דין ואמרו זה העני שנתלה עליו פלוטובקה
בה והסוף שיחצבו הנהגה והקודרין שהונקין בה
נקבין בה פרוקת הנהגה לין בקבר עצמו בענין
כל הנהגתן שבוטחה שמה עשר ואין הבין עלהאס
ועל אשתו יתב ועל חבליה ועל ערה מאורסה ועל הזכו
והשונב עני צדמה והתשה ימביאה התובה מה עליו
והמצדק והעני על הנהגתו מאד ען ולולך וב על און
וב על דעני והמשיח והמדין והמכסך והמהלל יתו
הטבות ומקל לבין והמוכך קורר ומורה
השדוף עשה ואלה בתעין שזנת תחת בעלה והבי
על ביתו ועל ביתו ועל ביתו ועל ביתו ועל ביתו
ועל ביתו ועל המות ועל אה חמותו ועל אה חמותו
שכח עלה ביה אשתו חבלתה מי תבא אשתו יתו
בביתו בלבד משאר העדיות
הנהגתו שנתלה
והנהגה והנהגתו שנתלה ואלה הנהגתו שנתלה והנה
בבין און בצמן והבניפס משנה ודק ממרא ונביא עין

לפי ידועות

הוא נשבע באלהים

לעולם לא יאמר

לשון הרע

לעמו

לעולם לא יאמר

לשון הרע

לעמו

לעולם לא יאמר

לשון הרע

לעמו

בהוץ יט והמפטס את השמן ל והקד בשל המעשה
כח והמפטס את הקלרית בלמחורם יידיה וידי שמי
שהקבלה תעשה ויש בהן מעשה שלוקק עליו שניה עשר ואלו
קני ה' זה שחבל הרומה גרונה בן שמנה ט' חודה ב' ז'
זה שחבל ירומה גרונה ג' וזה שחבל בפור ה' זה שחבל
ליוניטלם ד' וזה שחבל חלני וזה שחבל לטלם ה' וזה
ממט הרומה גדולה וירומה גרונה וזה שחבל גרונה טלם
הרומה חלתה ז' וכן כהן טמא שחבל הרומה טלם ח'
וכהן טמא שחבל הרומה טלם ט' וכהן טמא שחבל
המקדש בטלם עבודה י' וכן שחבל בעבודת כהנים י'
זה שחבל בטלם י"ב ומהו שחבל בנדים הרומה חלני וטלם
אם שחבל י"ג וכהן טמא שחבל י"ד ושהו שחבל טלם
וטלם י"ה שחבל י"ו מהו שחבל בנדים שחבל י"ז שחבל
האם שחבל י"ח שחבל בנדים שחבל י"ט שחבל טלם
קדוש י"י וזה שחבל אלק שחבל הייב גרונה חלני חלני
מצות עשה וכן נב' וזה שחבל נב' וזה שחבל על גבי יעקב
זה עובד על גבי נב' וזה שחבל אלק שחבל חלני חלני
ביתן מבול גרונה טלם וזה שחבל חלני חלני חלני

בשם הוי"ו לוקח עליו כל ליל תעשה שבתורה שיהיה

הוא כחונן מיתת ביהדין שלוקח עליהן מזה שמונה וששים

הוא העושה יצא ב העושה יורה לעין ב הפועל

האליהם בזהר מן המעשים ה המקיס מצבה ה הנוטע

חילן במקדש ה הנוטע חכמת ז הנוטע בשם ענין ה

הנוטע בשמה ה הנהנה ה הנונה עיר הנוחה יח ה

הנהנה מעיר הנוחה יב העושה פהקוב הבנים יג הקונס

יד המצונן טו המנחש יז החובר יח הדורש להמתק

יה המוחק אבונכניע בן כגון הורס חכמן המזכה חן שוקק

עין מן המקדש יט והמטבה תש המזכה כ העולה עליו

במעלות כא הנכנס לעזרה בגדיים טמאים כב זבונתאבן

שנכנס להרהבית כג המסיר בדי הארון כד המזיח חשק מעל

האפודי כה הקורע פ המעיל כו המקריב על מזבה

כז כהן שנכנס להיכל עליו עשה העבודה כח בעל מום

שנכנס לשב כט שתי שופות לעש ל בעל מום ששימש

לאק ערל שמש לג כהן שער עבודת הלויים לג כהן

שנכנס למקדש פרוע ראש לו כהן שנכנס למקדש קרוע

גגדים לה המקדיש בעל מום לו השוחט לז

הזורה דמיה ליה המקטיר תמורה ליה המקריב
קדמותו ביעל מומין מ' המטיל מום בקדש בזמן
המקדש מ' העובר בקדשים מ' הנוזדחות מ' מ' מ'
המקטיר שתר אודש מ' העושה שידי מנחות ממין
מ' המקריב בלח מלה מ' המקריב חתן תו מחיר
מ' הנותן שמן על מנחת חוטי מ' הנותן עלה לבונה
מ' הנותן שמן בקרבן שוטה ב' הנותן עליו לבונה נ' נ'
המבדיל לבחטאת העוף נ' הממר בקדשי מזבח נ' נ'
האוכל בשר קדש שנטמא נ' האוכל מטקול המקדש
נ' מהן שאכל בשר קדשי קדשים חוץ לעזרה נ' נ'
שאכל בשר קדשי קדשים אחר מתקדשם נ' נ' שאכל
בשר בכור נ' בהנת שנסחב לדר שאכלה חזה ושוק אפלן
לאחר מיתה בעלה נ' חללה שאכלה תרומה נ'
האוכל קדשים קלים קודם זריקת דמם ק' האוכל קדשים
קלים חוץ לירושלם ק' האוכל בכור חוץ לירושלם ק'
האוכל מעשר שני אחר שראתה פני הבית חוץ לירושלם ק'
מהן שאכל בכורים מעשר פנס לירושלם קודם הנחה בעזרה
ק' מהן שאכל בכורים חוץ לירושלם אחר הנחה בעזרה

החובה בירושלם מעשר שני שנטמא קודם שיפדה
הוא טמא שחבל מעשר שני הסהור בירושלם סוף החובל
מעשר שני במצבות וכן כל הקדשים קודם עירל שאכל
בשר קדש אורתימות על האוכל ממנו תבה וכן מכל דבר
שהוא כולל לתשים עליו האוכל מבשר הטמא הנשרטתין
על הטמא עדיפה ע"ב השוה פסקה על החמין ע"ב השוה
בן עזאי פ"ב בראשון בין בשני ע"ב הפותח מעשרו חוץ
להבורתו ע"ב האוכל מבשרו חוץ להבורתו ע"ב האוכל מבשרו
וחאובו של ע"ב הנהנה מקדש במזבח ע"ב האוכל טבל
מזבח לך הופרש ממנו מעשר אכל מעשר ע"ב אנו שחורמין
היומין ע"ב האוכל מבשר נפש חיה שנגמר דינה לקבלה
אנו שחורמין פ"ב האוכל בהמה טמאה פ"ב האוכל מעור
ע"ב האוכל טמא פ"ב האוכל מעור העור פ"ב האוכל
שמן חמין פ"ב האוכל שרץ חמין פ"ב האוכל מעור
החמה אנו שחורמין פ"ב האוכל לולעים שבפרחוב
אחד שפרשן פ"ב האוכל לולעה פ"ב האוכל פורפה ע"ב
האוכל לולעה ע"ב האוכל לולעה ע"ב האוכל
שור בחלב ע"ב המבשר בשחלב ע"ב האוכל מבואר

חדשה קודם הבאתה עומרי ינה החובל עליה מן החובל
בלח הכרם מן החובל העדובת המן בפסה מן החובל
המין אחר חוב מן המקיים המן בפסה בוי שותג כבוק
שחייב עיסקת ק' השוטה יין נסך ק"ח נזיר שחבל מגפני
ה"ן ק"ב נזיר שגילה ק"ג נזיר שנטמח למת ק"ד המנחה
את הנזק ק"ה החותך קימני נרעת חן שכין ק"ו העובר
בנהל שני ערופה בזה עגלה ק"ז הזורע ארץ ישרא בשבעה
ק"ח הזומד את החילוק בשביעית ק"ט הקורא קפוח בלח
שנוי ק"י הכותב בלח שנוי ק"י"א הזורע בשנת החובל
ק"י"ב הקורא בה בלח שנוי ק"י"ג הכותב בה בלח שנוי ק"י"ד
המבילה פחת שדה ולא נתנה לעני ק"י"ו המלקט לקט ולא נתן
לעני ק"י"ז המעולה לדמך ולא נתנו לעני ק"י"ח המלקט לקט
כדמו ולא נתן לעני ק"י"ח הלוקח חס על הבנים ולא שלח האם
ק"י"ט הלוקח שאמר השכחה ולא נתן לעני ק"כ הזורע כלת
בארץ בזרעו ק"כ"א הזורע כלתו הכרם בארץ ק"כ"ב
המרכיב בתילנות כלתו בכל מקום ק"כ"ג המרביע בהמה
כלתו בכל מקום ק"כ"ד המנהיג כלתו בכל מקום ק"כ"ה
החוקק בהמה בשנת מלחמה בכל מקום ק"כ"ו השותף

המנוחה סקוט קנה הממשל חבירו בידו וכן החזיר
הענין קנה החובל חלמה וכן החזיר המשפט קנה
החובל פניו שנושין בהן יוכל נפש וכן החזיר קנה עד דומם
שחינוכה שלומין קנה המכה חבירו הבייה עתין פה שנה
פחותה קנה בן סודר ומורה בעדות ראשונה קנה המושל
שבה דע שנמנה דברו שער קנה המקלה בידו בשם קנה
השבע לשער קנה הנשבע לשוא קנה המחלל נדח קנה
היונה הוין לתחוב בעבה קנה העושה מלאכה ביום טוב
קנה המקדש פחות ראש קנה המקדש פחות קנה קנה ראש
אלמה קנה הקורה ראש עלמה קנה הכותב כהבת קנה
קנה הלוכה ששטנה קנה הקומץ חיוני מחבל דרך השחמה
קנה המשלש מדבוי יחשה קנה אשה שלוש שנה
מלבוש יחשה קנה שנה שנטמא למה קנה כהן שקדש זונה
ובעלה קנה חושקדש גרשה ובעלה קנה או שקדש קנה
ובעלה קנה וכהן גרשה חלמה ארבע שנים קנה קנה
המחזיר גרושהו אחר שנתקדשה קנה הגושן שקדש לטוב
קנה הבח עלה קדשה קנה ממנה שנשא פה שחלה
ובעלה קנה פתו עד דבח שנשא פה שחלה קנה

המקור יניש ובן שאר זכרי צהמחיה הו עוף קל חונק
שנידש חנוקתו ולחה חזרה קלח מוניה שם רע שנידש
אשה וולחה חזרה קלח הקורב לה עריות בידך מדי
הזנות חלפה גילה ערוה וזה הוא החשוד על העריות
קלח המתחתן בגוים קלח גר עמוני שנשא בת
ישראל ובעל קלה גר מואבי שנשא בת ישראל ובעל
קלח מלך שהרבה נשים קלח מלך שהרבה סוסים קלח
מלך שהרבה כסף וזהו גמולו וזהו חטאו וטענה קלח

פרק עשרים

אין ביתרין עונשין בחמורין הדעת לה
עלפי עדים צדקה ברורה תפלו ויחוו העדים רודף אחר רביו
להרגו והתדון בו והעלים עיניהם ממטמו שנגנב יחריו להרצה ונגנב
יחריו ונצטווהו החוב מפרפר והסיף מנטף דם ציד ההורג וימין
ולא ריחו בעת שהכהו אין ביתרין הנורני בעדותא ועלטה
אבינצח בו נתמ ונקי ועדיק אלתהדי וכף חס העידו על
שנים שעבד ע"ז זה ריחו שעבד את החמה והתירה בו וזה ריחו
שעבד את הנבנה והתירה בו אין מצטרפין שני ונקי ועדיק חל
תהרג הורחלו ששם ער לנקותו ולהיותו עדיק אלתהדיהו

למי שעשה מעשה ש... על מיתבית דין ביום
בית דין מיתבית חוק ותפיל היה מעוה שיחרבו לאי עבוד אע
שחילל את השם הויחיל והוח תנוק חינו נהרג שטו ובעד לחתע
אבר זו חזקה לבית דין שלם שעשו הינוקו איש שתקוהו
עד שבה עליה ערה חייב מיתבית דין שחין קישוי לחלוד עת
אבל התשה שנבעלה בתנוק אפלו חמדה חחר שנתנקה הניחו
לו חדיא פטורה מפני שיצרה מתגבר עליה אסור לבית
דין לחוס על ההורג שלם יאמרו כבר נהרג זה ומת ומה תעלה
יש פה ריבגה חחר ונמיתו מתר שלם בהדיקתו שטלם תחוס עוף
עליו ובעת רם הפילי ובן אסור לבית דין לחוס על מי
שנתבית קניק שלם יאמרו עני הוח זה שלם בכונה עשה לא
מכבד שמתו בל שיש לו בלם חנונה שטו ולם תחוס עיקרי
ובן ביי שמתו עני ענה ללם תאמר עני הוח זה ובעל
דינו עש חייב חייב לפרנסו אובכבדי אונקם
מתפרנס בכבוד עני חייב תורה ודללם תחדר בדין ונאמר
לח תשק פני דללם חסור להדי פני גדול בימדי הדי שביא ופע
שנים נדין חחר חכם גדול חחר הדי ללם תקדים לשאלו שלם
שלגדול ללם תבביר לו פניק ולם תבביר שלם קתעמך טענותין

של אחד לא תינו ופנה לחד מהן עד שיגמר הדין שכולה תמוך
פני גדולי אמרו חכמים שלא תזמר עשיך הוזה בהן גדולי
הוזה היער יבייבן וחרחה צבועתו לכך נתמ' וזה תהיה פני
גדולי בינו לפניך שנים לדין אחד פשוט ואחד רשע חל
תזמר הוזה לרשע הוזה הזקהו משקר והזקהו יאמ' משפ
בדבור וחסה הדין על הרשע עשה נתמ' לח' תטה משפט אביך
בדיןו יע' שהוזה אביו במצוות נה תטה דינו' לח' תעשן
עול במשפטה המצוות חתה הדין ומטה את החייב ומה יב' את
הדבתי וכן המענה הדין ומחר' בדברים הצדוקים כד' לצעוראל
מבעל דיני זה בכסל מעול' הג' לבן בהורחה וקופץ וחוגן
הדין קודם שיחקרהו כיון לבן ענינו יגד שיהיה בחד לנסע
הדין זה שופה רשע ונע' חוה כן ינו' המעט היו מתונים בדין וכן
איב' חוה ור' ל' יע' אתה חקרהו' כל די' שבא לפני הדין
והתחיל לדמות לדין פרוק שער יע' חמתו ויש עמו במדינ'ם
גדול ממקבצתה וחינו הולך ונמ' לבן הדין זה בטל הדין שיש
שלב' ג' בהורחה ואמר חכמים יעה על רעה ופ' ופ' ופ'
אלו הדברים וכיוצא בהן מקשות חרוה ה' המציאות ל' ענות
הדין כי יב' חלילה הפילה זה למע' שכל המצ' יע' ופ'

מִיּוֹם הַיּוֹם הַזֶּה וְעַד הַיּוֹם הַהוּא

וְעַד הַיּוֹם הַהוּא וְעַד הַיּוֹם הַהוּא
וְעַד הַיּוֹם הַהוּא וְעַד הַיּוֹם הַהוּא
וְעַד הַיּוֹם הַהוּא וְעַד הַיּוֹם הַהוּא

וְעַד הַיּוֹם הַהוּא וְעַד הַיּוֹם הַהוּא
וְעַד הַיּוֹם הַהוּא וְעַד הַיּוֹם הַהוּא
וְעַד הַיּוֹם הַהוּא וְעַד הַיּוֹם הַהוּא

וְעַד הַיּוֹם הַהוּא וְעַד הַיּוֹם הַהוּא
וְעַד הַיּוֹם הַהוּא וְעַד הַיּוֹם הַהוּא
וְעַד הַיּוֹם הַהוּא וְעַד הַיּוֹם הַהוּא

וְעַד הַיּוֹם הַהוּא וְעַד הַיּוֹם הַהוּא
וְעַד הַיּוֹם הַהוּא וְעַד הַיּוֹם הַהוּא
וְעַד הַיּוֹם הַהוּא וְעַד הַיּוֹם הַהוּא

פְּרֻק אֶחָד וְעֶשְׂרִים

מִיּוֹם הַיּוֹם הַזֶּה וְעַד הַיּוֹם הַהוּא
וְעַד הַיּוֹם הַהוּא וְעַד הַיּוֹם הַהוּא
וְעַד הַיּוֹם הַהוּא וְעַד הַיּוֹם הַהוּא

וְעַד הַיּוֹם הַהוּא וְעַד הַיּוֹם הַהוּא
וְעַד הַיּוֹם הַהוּא וְעַד הַיּוֹם הַהוּא
וְעַד הַיּוֹם הַהוּא וְעַד הַיּוֹם הַהוּא

וירע פנים לחד וירשד לו קשרים עני בעל דיך שהיה
תחד פניה נכונות בני ים יקדים והעני בגוי סבויים וימרו
למסור תחת עיניו פמורק עד שתרון עמו יין לבוש פסוק
עד שותה עני ויחד קד תעמדו בדין לתורה יחד
יושב ויחד עומד לא שניה עומדי וחס דיעובי דיין לבוש
תה עניה מושבי יולח יטב תחד למעלה ויחד למטה יחוס
בערזה : בדין בשעת מעשה ומתן בדין חבל בשעת
גמר דיין שניה בעמידה שני ועמד העם על משה ויחזהו
גמר דיין איש פלוני יתה זכאי איש פלוני יתה הייב בדין בבוע
דיין חבל העדים לעולם בעמידה שני ועמדו שניה אנשים
תלמיד חכמים ועם התרין שבחולדין מושבי יין את החכם ויאמר
לעם התרין שבחם לא ישבין מקפידין על כך לחי קדים התלמיד
בשיבוש לדין וישב לפנ רבן שרוינה לדון לפניו ואם היה קבוע
זמן לקרות ובח בזמנו מות : כבר נהגו כל בית דיני ישראל
מיחד התלמוד בכל הישיבות שמושיבין בעל דיין ומושיבין
העדים כרי לרוב המהלכות שחין בטובה לבעמידה משפטי הרה
על תנאי : היו לפני הדיינים בעל דיין הרבה מקד יתן את
דין היתוב לדין האמנה משפטן יתום רצון אמנה ודין האמנה

11

קודם לדין המיד הכפוי... קודם לדין עם
התדין ודין החשה קודם לדין החיש שבוסתהאשה מדוכה
אסור לדין לעמוע דברי אחד מבני דינין קודם שיבא
הבית יעלה בפניה בידו מפלו דבר אחד אסור ששמוע בין
היבס וכלה שומע ממחד עוכר בלה ינשה שט לא השק שפע
שוח ופבלו לאו זה חזקה למקבל לשון הדע ומספר לשון הדע
ומעיד עדות שקרה וכן בעל דין מוחד שנה שמע עובד
לדין קודם שיבוא הבית וגם עלה ופינעבו נא מדבר שקר
הרחק: לתייה הדין שומע מפי הרגמך לא אם כן היה
מכיר לשון בעל דינין ושומע טענותיה ותינו מהיר בשונס כדי
להשיב לה יעמד הרגמך להודיע עיון פסק הדין ומחיה אש
תייבה רחיקה זה: מדין הדין לשמע טענות בעל
דינין ולשונת טענותיה שט ויאמר המלך זאת אומרת זה צד
החי וזאת אומרת אש ומיכוד אב הדין בלבן ואחר כך הודתהו
מדין לדין שנה עלשה מלין לדברין תל מדבר שקר
לא יאמר מה שנראה לו וישתק ולא יאמר אחד מבני דינין טענה
כללית הדין בעל דין עד אחד לא יאמר לו אין מקבלן עד
אין יאמר לנטען הדין זה העיד עטק ולאו שיוודה ויאמר

העיד עד שיטעוהו ויאמר עבד אחד הויה ויחיו נאמק עב
וכן כל ביוצא ביה: ראה הדין זכות לאחד מהאבנ

דין מבקש לאמונה ויחיו יודע לחבר הרברים תו שדיה תוהו
מיטעו להיטעו עמנו בטענה חמה ומפני החמה והכ עס ט
נסתלקה ממנו חונשתבש מפני הסבלות הדי זה מותד לעד
מעט ולהבין תחלה הרבר משום פתח פד לחלב וידין
להתישב בדבר זה הרבה שלק היה בעורכי הדיינים

פרק שנים ועשרים

שנים שבתו לפניך לדין אחד

רד ואחר קשה עד שלא תשמע את דברייהם חן מאשמע
את דברייהם ותיף תוהו יודע להיכף הדין נוטה אחת רשתי
לומר להי תיני נזקק לכב שמח יתהייב החזק ונמתח רודק
אחד הדין: אבל משתשמע את דברייהם ותי ענה כן
הדין נוטה אי אחת רשתי לומר תיני נזקק לכב סנ לחגון
מפני איש שלא תחמר תיש פלוגי רשע הוה שמא יהרג אתה
שמא ידלק את גדישי שמא יקצוץ נטי עותי ואתה היי
דביה הייב להזקק לבן: וכך תגיד שהיה יושב לפני
רבו וראה זכות לפני וחובה לעשיר אם שתק הדי זה עובר

והיה כוונתו אישון על מדבר שקר תרחק וכוונתו
לחיי שני יושבי תלמוד בוד. שני תלמי לומר מדבר שקר
תרחק ומכין לתלמידיהם. והיה בן שטעה בדין שלתאמר
אמתין לו ער שיגמור הדבר. והיה ורחוק וחבונן משנה
בדין שקר הדין על שני תלמי לומר מדבר שקר תרחק
מינה. והיה בן שטעה בדין אמת חזקין אובפטחה
אם ריב פטרה עיניו ביניהן פטרה וכל בית הדין שעושה פטרה
תמיד הדין מעובה ועליו נתמר משפט שלום שפטוב שלום
אזה הוא מעפט שיש עמו שלום הוי אומר זה ביתנו. וכן
בדור הוי אומר ויהי דוד עשה משפט ונדחה תיזה הוא משפט
שיש עמו ינדחה הוי אומר זה ביתנו והיא הפטרה. וכל
קורס גמדין אעפ ששמע דבריהן וידע להיכן הדין נוטה
מיוה לביתנו. אבל אחר שבמר הדין אמר איש פלוני תנה
איש פלוני אנה דבריהן רשאי לעשות פטרה ביניהן תנה
יקוב הדין את ההדין. תעפנה מעוב על הדין בפטרה בבית
דין יש להן לחזור ולתבוע את הדין עד שיקנו מיד שניהן יפה
כה פטרה מכח הדין שעשו והיו אונות גדולות הדין ויש
לבעלי דינים לחזור בהן ואם עשו פטרה וקנו מיד אינן יכולין

להזכרה: אסור לחזור מקה דיינין כשיעזוב בית דין
לומר אני הווי המזכה או המחייב וחברי חולקין עליו ומתאושש
והם רבו עליו ותם חמר הדין ככלל הולך רכיל מגלה סוד
ומעשה בתלמוד אחד שהוסיף וצריב שנתמרה בבית הלל
לאחר שנים ועשרים שנה והוסיף אהו בית דין מקה מדרע
והפריזו עליו זה מגלה סוד: שאל אחד מבבבלין
לכתוב לו פסק דין כותבין לו כך בא פלוני לבית דין שלפלוני
עם פלוני בענין דין וטעמו בכך וכך ויציא זכאי או חייב וכוונתו
לו ותיק מזכרין עסק המזכיר ולין עסק במחייבין לא בית דין
שלפלוני מצד ריהם נזכרה פלוני: כך היה מנהגן
יושלים מבנין בענין דין וטעמו בענין דין וטעמו
העדיף וטעמו רב ריהם ופלוני יתבטל חוסר לחנוך ונושתי
הדין וטעמו ביניהם בר וגומר יתבטל חוסר ומהר כדמכניסין
בענין דין וגדול שבדין יציא עסק פלוני אנה זכאי או חייב
אתה חייב שאל יתבטל אחד מבבבלין מיזה הנוח שזוכה
אותו ולא יתבטל דין הדין שחייבנו: דין שהנוח יודע בבבלין
שהותגזל חורש עיסור להצטרף עמו שם מדבר שפיר יתבטל
וכך היו בקיימי הדעת שצירושם עושין איך יושבין בדיון עד

עמה ונחנכס... עמהן עמהן

פרק שלשה ועשרים

לחזקתה שיהיה
לומר לטובת חנה הדין...
אסור וצובר כל...
להחזיק השחי...
ועשה סך הנותק...
שיושב ומגדל מעלתו...
זה בכלל הנוטים...
בהן ויטו אחרי...
אם יפלו שחוד...
הדין הדין...
מכל רדיד...
לדלדין...
לדין בהן...
שהיה מביא...

כעס יחזק הקדים והביא בו ישי בעצב מפני שהיה הלוד
ותמד לו הדיין הדין פקוד לך לדין אע"פ שהתנים משל
היות לזה ב"אן שלא בזמנו נפק לך בדין כל דיין שיש
שאלה פסול לדון ולהשיתן ב"אן בשלך היה לדין שאל
אבל היה לו להשיתן ב"אן שיהיה שאל לדין כל
דיין שנטל שפרו לדון דיין בטיילת והוא שיהיה שאל
אבל תסו היה עוסק במה וצדו לטוב שנים לדין ותמד לה
הנו לבי שיעשה וזהו עד שצדו לטוב תורתו לטוב בטל
הרי זה מותר והוא שיהיה הדבר ניכר שהיא שפר הבטלה
בלבד בלא יחד וטולגשמים בשוה זה בפני זה כגון זה
מותר: יחסו לדין לדון למעשה הוא יתנהבו אע"פ שיש
טושבי כוונת דעו אשר כנגשו וליך מששונתהו אע"פ שיש
אויב לו ומבקש רעה לך יחד שיהיו שני בעל דינין שוין
בעיני הדיין ובלבד וחס להזהר מפני אהר מהלך מעט
אין לך דין תדק כמוהו וכל שני תלמידי חכמים ששונת
זה תראה יתבאר לך שצד בדין זה עם זה שדבר זה גורם
לתינתה מטפא מעוקל מפני השנתה שביניהם ויעת
אהר מהלך נוטה לסתור דבר וזהו לטוב שיהיה

עצמו כאלו הרב מונהג לו על ימיו וגו' פתוחה לו מתחתיו
וידע את מה הוציא ולפני מי הוציא ומי עבד להפריע ממנו
אם נטה מקוה חמת שני אהים ניצב בעדת און אומד עומד אהם
עושי כפי ליה לאדם תשפטו כליה: כל דיין שהעיד קין
אמת לאמתו גורם לשכינה שתקתלק מישראל וכל דיין שנוטל
ממנו מזה ונותק לזה שלא כדיו הקב"ה גובה ממנו ופסוק שני
וקבע את קובעיהם נטו: וכל דיין שדן דיין אחד לאמת
אפלו שעה אחת כתיב לו תיקן את כל העולם כולו וגורם לשנים
שהשרה בישראל שני אהים ניצב בעדת און אומד גליו
מה לו ולמה הוציא ויעמבם בדבר משפט חין לדיין חלל
מה שצריך לו ומה
לעולם יהיו בעלי הדין לפניך ברשע
ובחזקת שם אחד טוען שקר ודון לפי מה שהראה ממנו
הדברים ומה שצריך לו ומה שצריך לו ומה שצריך לו
עליה חתום הדין ודון כפי אחד מהן בלבד לבקדו כוונתו

פרק ארבעה עשרים

שכל דיין
לדון בדיני
במחנות עלפי הדברים שדעות נטה ליה שיהא אמת והדבר חק
בלשון שהחזיקו על שיהא שיהא שיהא שיהא שיהא

היה הוסיף יודע בודתי שהוצרך כן שהוסיף כפי מה שידע
כפי מה שהי' שנתנה י"ב חדס שבועה צביה דין וחומר
וחמר לדין חדס נתמז אצלן ושרעה קומכה על דברין שזה
החיש השוד הוח עלה שבועה יש לדין להפיק השבועה לון
שפגדן וישבע ויטול החיל וקמכה דעה שדין על דבר זה
אפלו היה תשה תו עבר נתמז אצלן החי מתוך הדבר חזק
וכתמז בלבן סומך עלן ודן וינינו מדיך למד חס דיעה וקמכה
שזה השוד וכן חס יתק שזה חוב לפניו וחמר לו
אדם שסומך עלן אפלו אשה חוב זה פרו עהו חס קמכה
דינתו על דברין יש לו לומר ליה לך הפך עלך בעפועה חו חס
היה עליו שטר חוב לאחר יתן ליה שטר נפגם שטרן כלל ויניה
זה שפגם שטרן בדברי החחר או שלך שטר בפניו ולך
ידון בולל כפי מה שיראה וכן מי שבח וטעק שיש
לו פגדון חיל פלוגי שמר בלח תונה ונתן סימנין מובהק לך
היה זה הטו עין רגיל להכנס לביתה שמתתם ידע הדין
המת תינו חמור להיות לו חפץ זה וקמכה דעות שדין זה
החפץ שלמת מויתיון מן היורשים ונתנו ליה החמוד בן און
סימניו וכן כלכיוצא בזה שדין הדבר מסוד לח לבן שדין

שידון כפי מה שדחה לו שהיה דין החמה: אם כן למה
הצריכה תורה שני עדים שבזמן שיבואו לפע הדיין שני עדים
ידון על פי עדותם חלף שתינו יודע אתם בזמנה יערו חם
בסקרי: כל אלו הדברים הן עיקר הדין אבל משדבר
בת דינין שתינף הגונף ואלו היו הגונים במעשיהן חיים
הצמיה כרחוקי ובעל כבינה הסכימו רוב בת דיני ישראל שלא
יהפכו שבועה אלא ברמיה ברורה ולא יטבחו שטר ויפסידו
הזקתו בעדות חשה חסו פקול וכן בשאר כלה דינין לא ידון
בסמיכת רעתו כדי שלא יאמר כלה דינוט והדין לבי מאת
היודעות סומכת על זה: וכך איך מוניי איך נעץ היפס
לא ברמיה ברורה לא ברעה הדין ולא בתמדה המדה או האש
ואלעכא חם העיד אדם נאמן בדבר מכל הדברים ונטה ליעת
הדין שאמת הוא אוממתיך בדין ואינו דוחה עדותו ונשא
ונות עם בעל דינין עד שידון לדבריה עד אן עשו פסדה אן
יקטלה מן הדין: ומנין לדין שהיה יודע עבדין שהיה אדם
שלא יאמר אחת בכוונה היה הקולר תלו בענין הדברים תלו
מדבר שקר תרחק פייער עשה ידיו טבון ויהקור הרבה
בדישה והקידה שלדיני נפשות חם נראה לו לפי דעתו שאין

בן רמיות חותך הדין על פי העדותי אבאס היה לבן
נוקמן שיש צדיק רמיות חותך דעתו סומכת על צדי
העדים חנפ שחיונו יכול לפקדן חן שדעתו נוטה שבעל
דין זה רמיו ובעל ערמה והשיח את העושים חנפ שהן
כסדים ולפי תושן הטעם או שידחה לו מכלל הדברים שיש
שם דברים אחרים מסווגת דין ודין חיוני לגלותן כעל ארבעים
וכיוצא בהן חס בתו עדיין צדיק אקור לו לחתוך חותן הדין
לא יסלה עצמו מדין זה וידוננו מי שלבן שנס בדבר והדי
הדברים מסודרין לב וזה תובחומ כי המטט לאלהים בוא
יש לבית דין להלקות מעשיהם מהו יב מלקוחות
להרוב מי שאין מהו יב מיתה לא לעבוד על דברי תורה
לא לעשות שייג לתורה וכיון שהותין בית דין שפרטו העם
בדבר יש להן לגדור ולהזק הדבר כפי מה שידחה להן הכל
הוראות שעה לא שיקבעו הלכה לדורות מעשה
והלכן אחד שבעל חשבו תחת האיל ומעשה בחד ארוב
עלה סוק בטבת בי יונים והביאוח לבית דין וסקלוהן
ומעשה ותלה שמעון בן שטה שמונים ביום אחד ינשנה
ולא היו שם כל דרכי הדריטה והחקירה וההתיאה ונתן עזוב

צדורה לא הוראה כפי מה שראה : ובן שצבית
דין בכל מקום ובכל זמן להלקות חרם ששמדעתו רעהו הע
מדין אחריו שהורח עובר על העבירות והוא שיהיה קולא
פוסק כמו שבידנו ולפי היה לתובים ידועים שמוציא
עליו שמועה רעה וכן מבדין אשה ששמועה רעה ומחור
אחר ודבר צפני : ובן שצבית תמיד להפקיד ממנו
לן בעליב ומחבד זכות כפי מה שיראה לגדור פיעות הדת
ולחזק הבדק חונקנוס חלם זה והוא אומב עמד וכל
משלך יבא לעצת הימים בעצת השמים והדקנים חרם
כל רכושן מיפחן שהפקדו בידו הפקדו : ובן שצבית
לגדור ולהחרים מי שחונקו כפי לגדור פדן כפי מה
שיראה לו שהשעה צריכה לך ויאמר שגדורו חנה חד ימון
על דעתו ופרסם הטמן ברביט חורו מרוז אמר מלך לך
אורו חרם שצבית אהבן לעצתו ע' ובן שצבית לעצתו
מריצה עם הדמי להדיב עמו ולקלל ולהכותו ולבגש שען
ולבטיעו בזהים על מהו שלח יעשה און שלח ינשה ע'
וארביב עמם ואקוללם ואכה מהם אנשים ואמרטם אשבים
בזהים : ובן שצבית לכתוב ידים ורגלים ולקדור בבית

האסורים ולדחוק ולקחוב עלה ארץ שטה למורתך לשרשן
 הן לענש נכבדן ולתסודין כל חלו הדברים כפי מה שיראה
 הדין סזה דאין לך ושהשעה תדיינה לך: ובכל
 הין מעשין לשם שמים ואל יהי כבוד הדורות קל בעינין
 שהדיהוה דוחה לחתעשה של צדיקה וכל שבין כבוד בני
 אברהם ויחזק ויעקב המה דקים בדת האמת שיהיה
 זה יי שלם יהיו כבודן אף להקנין כבוד המקום שלם
 שכל המבזה את התורה גופו מחולל עלה בדין וכל המכבד את
 התורה גופו מכובד עלה בדין וזו היא כבוד התורה לעשות על פי חקיה

פרק המשה ועשרים

אסור לדיין לנהוב
 בנדרה על התבוד ובקטות הרוח אף בענוה ויראה ונלפונם
 המטי לתימה יתירה על התבוד שלא לשם שמים נענש
 וחיונו דוחה לבן תלמיד חכמים שנט לטף ייתוהו אנשים לח
 יתהכל חכמי לב: ובין אסור לנהוב בהקלות ראש
 תעב שהן עמיה ארץ ולא יפסע על ראש עסקד שאע"פ
 שהן הדיוטות שפלים בני תפירה ינהק ויעקבה וצבאו
 ין שהוטיח מארץ מצרים בכה גדול ובידי הזקנה:

וסובל טורה היצבור ומשתן בעשה רבין שנתמבון כאחד
שחח אנמן את היונק והרי הוא חנומ וזוה תרת שפט ינס
זו יזהרה ליי שיסבול טורה היצבור באשר ישח האומן
ולמד מעשה רבין רבן שלכלה נביאים בין ששלה הלכה
להן למערים נאמ ויינום אולבני ישדל אמרו מפי הקבלה
שאמר להן למשה ויאהרן עלמות שיהיו מקללים אתכם
וסוק לטן אתכם בתבנים כדרך שניטוה הד"ר לנהנו
במדה זו כך ניטונו היצבור לנהוג בבור בד"ר שטן יתוה ארנס
זו יזהרה ליצבור שתהיה אימתה דייק עליהם ולא יתבזה
בכניהם ולא ינהוג קלות דמש בעצמו בין ענותמה
חרם פרנס עלה יצבור תסוד בעשיית גלאסה בפני שלט
פדי שלח יתבזה בפניהם אם המלכה ברבים אסורה
עלן קלה נומר לחבול לשונות ולהשתבר בפני רבי יצבינס
עמי היורק ובקעודות מד עותאני להן לתוסף הד"ר ינא אהב
בקר מעלבון תורה משה רבין שבוזו דיניה והשפלה עד
הארץ והבי עוה עד עפר גדמור עה להן ולבניהן ולבניהן
בעולם הזה ולעולם הבא תסוד נהוג קלות
בשליה ביהודין והרי השלטה נאמן פשניה לעטף הנידרי

שחם חמר פלוגי הקלני או הקל להדין חולק רצה לבוא לשיין
משמתין אותו עליו חבל יחין כותבין עליו פתחין עד שיבאון
שנים ויעידו שנמנע לבוא ויתין עלוה ביתרין הייב באמדות
דברים חלו משום לשון הרע וכל המצער שיה ביתרין יש
לבייתרין דשוגג להכותו מכת מדינה עלוה ביתרין יאמר
פלוני שלחני בשם אחד מן הדיינין ולקח רעה בעלדין לבוא יחין
כותבין עליו פיתחין שלש מתים עד שיש עדים משום שלשתיה
שהלך השליה ביום שיתין ידוע לשיבות הדיינין חבל בזה
ידוע שהדיינין ישובו לדין הכל יודעין שבילה דיינין מקובצין
ואתפצצין השליה בשם אחד פתילו בא בשם שלשה
מי ששדהו לוביתרין לבוא ולחביה מנדין אותו וכותבין עליו
פיתחין ונותן עפר הקורפרי ובשם שיבוא קורעין הפתחין
פתחו עליו פיתחין מפני שלא קייב להדין כיון שאמר הדייני
מקבל להדין קורעין קורפרי
קציעו לו ביתרין זמא צו
היום ולחביה כל אותו היום כותבין עליו פתחין לשב בדין
בשהיה במדינה ומרד ולחביה חבלתם היה בכפרים וזו
ונכנס קובצין לזמן שני וחמש ושני וחב שלם יוב שני
ולחביה חין כותבין עליו פיתחין עד למחרת יין קובצין

זמן לכן בני ישראל ויהוה בימי ירמיהו מפני שהעם טרודין במועדות
ולכן בערב שבת ולכן בערב יום טוב אבל קובעין בני ישראל זבוח
אחד ניסן ובהשגחה שייבנה אחר ירמיהו אבל לזמן קובעין קצת
שבת שייבנה אחר השבת מפני שהכל טרודין בערב שבת
מי שהוציא את ישראל ממצרים
קובעין לו זמן לבוא עד שימלא אובו השליה ויאמר ליה
בכפר הוין למדינה אם דרכו לבוא באותה היום אומר השליה
אמרו לחד מה העכניה תפלו אשה אם יבוא פלוני הודיעהו
שבית דין קבעו לו זמן שיבוא היום לבית דין ואם לא בא
אזנה לערב: ב"ד בשתי הדרכים שדרכו ללכת על
מקום בית דין אבל אם היה דרכו עליה אין מניין אותו עד
שיודיעו השליה בעצמן שמא לא יאמרו לו העכניה שהרי
הצומצם דרכו על בית דין וכבר הלך להאונפטר וכאם לא
בין למדינה עד למחר אין קומצין על העכניה שמא שפא
ולא חמרו לן: מי שבא לבית דין וקבלה דין ואמר וטעם
והלך ולא שילם חזן מנדין יודע עד שמודיעין בני אומיים
ושני וחד כך מנדין אותו עד שיבא מה שהיה חייב ואם
עמד שלשים יום ולא תבע נידון מחר ימין אותו: 6

פרק ששה ועשרים

דיין מדייני

כלהמקל

ישראל עובר בלא תעשה ע"א ה"ס לחתקלל וכחחם קלל
 הנשיח אחד רחש הסנהודין הגדולה חוהמלך הדי' זה
 עובר בלא תעשה ע"א ונשיח בעמד לחתתרו ולח
 דיין נשיח בלבד א"כ בלהמקלל אחד מן ישראל לוקה שאל
 תקלל הרשולמה נחמ' חרש שחפול זה שחיון שומע ונח
 נחטער בקללה זו לוקה של קללה ויראה לשהמקלל
 הקטן הנכנס לוקה הדי' הוא בחדש והמקלל ארטהמת פט' ונ'
 הן חילוק מקלל כל אדם מן ישראל למה ייחד לחו
 לדיין ולחן לנשיח להייבו שותים נחנתה למר שהמקלל אחד
 מן ישראל ציף איש ציף תשה ציף גדול ציף קטן לנחבאחב ואם קלל
 דיין לוקה שותים ואם קילל נשיח לוקה שלש ובן נשיח קילל
 אביו חייב אשום ארבעה שמוות שלשה שלבאדם ואחר מ' א'
 החב' המקלל עצמו לוקה כש שקלל אחיהם ש' שמר
 ל' ושמו' נפסך נאד ואחד המקלל עצמו אנה צירואו נשיח
 או דיין אימ' לוקה ע' שקלל בשם השמות כגוף יהיו שדאלים
 וכו' יח בדין בכוני מן הכנ"ס כגוף חניק וקנה אכונט נחבאחב

והוא חייב חס קלל בכל הכנוייך כדאם קלל בכל לשון
שהשמות שקורין בהן הגוים להקשה הר"ה בכל הכנויי
ואחד בן שבעה ובן קלטה ובן נדויי מינו לוקה עד
שיתרו בוצע עדים כשחד של חייבו לאוין חבל חס לך יתה
שם התראה חו שקלל בלא ששולח כנויי בגוף שחמר אדור
פלוני חו שהיתה הקללה בזה מבלי הדברים בגוף שחמד
אלהי פלוני בדוד לך חו אל יצדכו לך וכל כיוצא בדברים
אלו מינו לוקה . . . אעפ שמינו לוקה חס הירק תלמי חסמ
מנדף חותו וחסו ריחו הדיינין להכותו מכת מרדות מפי חותו
ועונשי חותו כפי מה שידחו שהרי ביזה חת הזקן ואם חת
שם חתך עונשי חותו הדיינין בדבר כפי מה שהשעה יצדכו
לפי חתך ולפי זה שנתחרה . . . אעפ שיטלדיין אן לשיא
למחול על כבודו חיינו יכול למחול על קללתו וכן שאר העם
אעפ שמהל המקולל על קללתו מלקין אתה מקלל שצבר
הטח ונתה יב . . . אבל מי שנתחייב נדוי מפני שהצקיר
בבית דין וריעו בידיו למזוזל על כבודו וכן נדוהו הדעות
בידן והוח שלח יהיה בדבר הפסד בצבור הבורח כגמ שהין
העם מצעטן בדיני תורה ובדיינים הזחיל ופקדו העם בדבר

מעריבין להזק ולענוש כפי מה שיחזה להן בלהדן
 בדיני גנים ובערכות שלם חלף שהין דיניהן בדיני זולין
 הדין זה רשע ופחילן הדין והרים יד בתורת משה דביטן
 שנראה המעפטיב חשרתעים לפניהם לפניהם ולשנת
 גנים לפניהם ולא לפני הדיוטות היתה יד הגוים הקנין
 ובעל דינו חלש וחינו יכול להועיל מכהן בדיני ישראל ובענין
 בדיני ישראל תהלה חטלה דינה נוטל רשות מבית דין וימצי

בדיני גנים מיד בענין

גדיד וחמש

דפייען

הלכות עדות

יש בכלל שמנה מצוות שלש מצות
 עשה והמשל מצוות לה תעשה וזה הנה פרט א להעיד
 בבית דין למי שיר עליו עדות ב לחנוש ולהקודר עדות
 שלא יורה העד בדיוק שזה עשה עין בדיני נפש
 שלא יקום דבר בעדות אחד ה שלא יעיד בעל
 עבירה ה שלא יעיד קרוב ה שלא להעיד בשקר

ה' לעשות לעד זמנך כאשר זמנך וביחוד מצוותך או בפיקודיך

פרק ראשון

העדים מצווה להעיד א
בבית דין בכל

עדות שידע בין בעדות שיהייב בה חבירו בין בעדות שיזמן
בה והוא שיהב ענו להעיד בדיני ממונות שטוהו וזו עד חונק

אזידעם לך יגד ונשא ענאי ב
היה העד חכם גדול ונא

בית דין פחות ממנה בהכמה הוא ליתן כבודו שילך לפניהם

עשה של כבוד תורה עושה ויש לו להמנע בזה בעדות ממנו

אבל בעדות שמסריש בה מקה תיסור וכן בעדות נפשות או

מכות הולך ומעיד אין הכמה לנגד לו כל מקום שיש הלול

השב יתן מעבדות על כבוד הרב ג
כה גדול אינו חייב

להעיד יתן עדות שהיא למלך ישאל בלבד חסד לבנות

דין הגדול ומעיד בה אבל בשאר העדות פטור ד
מצוה

עשה ליהושע הישרים ולתקור אונם להובות בשאלתן ומדקדק

עלנהן ומסייען יתן מעטן לעטן בעת שאלה כדי שישתען

או יחזרו בהן אם יש ביניהן דופי שנוהו טבא הקדושים אל

היטב ותר יבין הדיוטן להזהר בעת הקדושה עדים נאמין
התובין למדון לשקד ה
בשהעדה דורבן דין העדים

בתיזה שבוע בתיזו שנה בתיזה חדש בכמה בחדש בתיזה
יום מימות הטבת ובכמה טעות ביום ובתיזה מקום אפלו
אמר היום הרגו או אמש הרגו שואלך לו בתיזה שבוע בתיזו
שנה בתיזה חדש בכמה בחדש בתיזה יום בתיזו שעה
ומכלל החקירות על השבע שוות בכל שחם
העידו עליו שעבד ע"י שואלך לך תתמה עבדו בתיזו עבדו
עבד העידו שחלל את השבת שואלך אובך תיזו מלתפה עש
והיאך עשה העידו שחכלביום הכפורים שואלך אובך תיזה
מאכל אכל וכמה חכל שחדג את הנפש שואלך אובך כמה הרגו
וכן כל כוונת ביה הדי הוא מכלל החקירות החקירות
והדי שותף הדברים שהן עיקר העדות ובהן יתחייב
פטר והן כוונת המעשה שעשה וכיון הזמן וכיון המקום
שבהן יזמנה עדים אולתזמן שהן אנו יכולין להזם העדים
עד שיזמנה הזמן והמקום ועוד מדבין לצד קצת יעדים
בדברים שתינת עיקר בעדות ותין העדות תלוי בהן והן
הנקראות בדיקות וכל המדבה בבדיקות הריזה משוכח
שיעורן הבדיקות הדי שהעידו עליו שהרגו וחקרו
בשבע החקירות שמנינו שהן בכוונת הזמן וכוונת המקום

ונדד שוב בכוונת מעשה וכוונת הכלי שהרבון בודק
אותן עוד ואומר להן מה היה לובש הנהרג או ההורג
לבנים או שהודים עפר הארץ שנהרג עליה לבן או אדום אל
וביניהם בהן חבדי קרות מעשה שאמרו עדיהם הרגו
במקום פלוני כהה התנהגו ובודקו העדים ואמרו להן תאנים
שלה שהודות היו חולבנות עקתים שלחות התאנים חלונות
היו חוקיות ובלהמרה צבדי קרות או וביניהם בהן מטובה

פרק שני

מהבין חקירות לבדיקות בהן חוקיות ודיוטות

אם כיון החקירות עדותו והעד השני אמר איני יודע עדות
בתי אלא בצבדי קרות חפלו שניהן אומרין איך תאן יודעין עדות
קיימת ופנין יאן מבחישן זה ארזה חפלו בצבדי קרות עדות
בטילה כיער העידן שהרג זה חתמה ואמר העד הוא
כשנחקר בשבוי פלוני בשנה פלונית בחדש פלוני בכך וכך
בחדש כדביע צעצע צעצע שעות ביום במקום פלהרגו
וכן שדרטו במה הרגו אמר כד' וכן העד השני כיון עדותו
בכל אחת נאם שעות שאמרתי ידע במה שעות היה ביום
או שכין את השעה ואמר איני יודע שמה הרגו ולא הבנת קבל

שהיה בירו הרר עדות בטיילה: אבל אם כיונו הנלואמר
להן הדיינים כלן היו שהודים או לבנים אמרו תיזאנו יוד עין
ולא שמנו לבינו לזכרים א שתיקה מה שיהי עדות קיימת
" אמר אחד כלים שהודים היה לבוש ואמר העני לחפ"א
כלים לבנים היה לבוש הדי עדות בטיילה וטו אמר החד
ברביעי בשבת והשני בחמישי שתיקה כן עדות ינו שאמר
אחד בק"ף הדגן והשני אמר בדומה שתיקה כן עדות ש"ב
נמוך הדבר וכ"ף שהכתיבו זה יתנה בדבר מכל הדברים
איזה נכ"ף: הן העדים מרובין שנים מהן כחן עותק
בהקידות וודי שוב והשלישי אמר יתי יוד עתה יים העדות
בשנים ויהי גתכלתם הכה יש את שניהן תפלו בבדיקות עדות
בטיילה: עד אחד אומר ברביעי בשבת בשנים כהדע
והעד השני אמר ברביעי בשבת בשלשה בחדש עדות קיימת
שזה ידיע בעבורו שלחדש וזה לחדע: בדין עדות
החדים אבל אחר היות כגון שאמר החד בשעה עשרה
והשני אומל בשעה עשר אע"פ שפיונון שניהם יום אחד מימי
השבת עדות בטיילה שאין חתי החד שבא לא וטבר ידיע
אמת היה ראש החדש אמר החד בשלשה בחדש והשני אומל

בחמשה עדותן בטיילה : אומר עד אחד בשותפות

ביום והשני אומר בשלוש שעות הדי עדותן קיימת שדרך
העם לטענה בבעיה אחת אבל אם אמר האחד בשלוש

והשני אומר בחמש עדותן בטיילה : אומר עד אחד
קודם הנק' החמה ואחד אומר בהנך החמה עדותן בטיילה

אע"פ שהיא שעה אחת שהדבר נכד לכל אדם נחלק בשני

פרק משולש

אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות

צדדי ששה וקדירה של משפט אחד יהיה לכם אבל אמרו
הבנים פד' שלח תגידו דלת בטע' לחוק עידי ממונות

פי' עד אחד מה עדים בפנין הלכה

אם ירש מנה בימנה פלוניו אע"פ שלם פלוניו החדש ולא

אחד מקורב שיהיה מן ולא יבדל מנה אם הנח מטבטעלני

אם מטבטעלני פלוני עדותן קיימת : בדין צדדי ממונות

והלוא חרות ממונות מכ"ל וכו' וכו' בהל' בדין קנינות

ארי כין דרישה והקדירה וכו' לנח במלק' וכו' וכו'

אם דחה הדין שהדין מחומה והשש' ארי' דרישה וכו'

בעידי נפשות אע"פ שהן עידי הודאות והנאות

שאל עידי ממונות מריבין דרישה וחקירה תם הפה עו
העדים זה חתזה פה קירות חו בדרישות עידותן צטילה
ואם הפה עו זה חתזה בדרישות עדותן קיימת "
כי ירד אחד אומ ביישן לווה ממנו והשני אומ לא כן אבא יר
אנש אמר האחד בירו שלם והשני אומ לא כן בלוד היינן עדות
צטילה וכן תם אמר האחד הבית שלי הלוהו והשני אומ שש
היתה עדותן צטילה שהרי הוכה שו בדרישה אצלם
אמר האחד מנה שהור היה והשני אומ מנה לבן היה זה אומ
בדריטי העלונה היו פשה לווה והשני אומ בדריטי התחתונה
היו עדותן קיימת ואפלו תם האחד מנה הלוהו והשני אומר
מאתים היי בלשלם מנה שכלל מאתים מנה וכן אם אמר
האחד דמי חצית שליך יש לו בידן וזה אומ דמי חצית שמי
משולם בפחות שבדמיים וכן כל כונתה בזה : דין תורה
שתי מקבלין עדות לא בדריני נפשות ולא בדריני ממונות לא
מפי העדים שנ על פי שנים עדים מפיהן לא מכתב יד אב
מדברי קופרים שהותבין דיני ממונות עדות שבשטר אע
שתי העדים קיימין כדי שלא תגעול דלת בפני לווין ואין ל
בעדות שבשטר בדריני קנקות ותין תדין לנזב מטרובנות

אמפיה אולח מתב' ד' : כל עד שנהקרה עדותו צב
דין בין דיני ממונות בין בדיני נפשות חינו יכול להזורבן
ביעד אמר מוטעה הייתי שוגגה ייתי נזמתי שיהיה הדין
כך לפהרו עשיתי חייך שומעין לו אפלו נתן טעם נדבדן :
וכן חייך יכול להוסיף בעדותו תנאי כללו שדבר כל
דברים שיאמר העד חזר שנהקרה עדותו שיבוא מכלל
ביטול העדות או הוקפת תנאי בה איך שומעין לו עדם
החתומין עלה שטר הדין כמי שנהקרה עדותו בבית דין
ואיך יכול להזורבה בדין בשאפשר לקיים את השטר על
מפיה כגון שהיו שם עדים שזה כתב' ד' או שהיה כתב' ד'
או שהיה כתב' ד' זמן מקום אחר : אבל אם אי אפשר
לקיים לא מפיהם ויאמרו כתב' דינו הווי זה אבל קטנה היין
קדושים ויין או אנוס עש היין מוטעין היין הרי אלו נאמנין
ויצטל השטר : אמרו פסולי עדות היין בעבירה או זמל
לקחנו על עדות חייך נאמנין שחייך אדם גשים עצמן רשע
עד שיעדו עליו עדים שהווי רשע וכן חזק אמרו חמנה' ו'
דבר יין נאמנין שהמצינו על שטר אמנה נאמנין בשטר
אמרו העדים שטר מפר זה מודע נאמנה עליו אעפ' אעפ'

שכתב ידך יונתה ממקום אחר הדין נאמנין תמרו על יונתה
היה נשטר זה חס היה כתב ידך יונתה ממקום אחר אין נאמנין
וחס אין הנשטר מותקיים לא מפיהן נאמנין ואומרין לבעלה
קיימו התנתי וברחו לדין אמר החחד עין עדים על יונתה היו
הדברים והטעם תומלך היה שם יונתה הדין עדי אחר
גם בדיני ממונות אין מקבלין עדים זה בפני בעל דין ואם היה
בעל הדין חולה או שחזן העדים נבדקו לילך למדינת הים
ושלחו לבעל דין ולקבא הדין או מקבלין עדים שלא בפני
בדין בעדות על פה אבנא שטר מקיימין בית דין את עד דיין שלא
בפני בעל דין ואפלו היה עומד ועושה ואומר שטר מזוהא אגדי
שקר הן פסולי עדות הן חין משגיחין בו לא מקיימין את השטר
ואם יש לו רחיה לפסלו יפסול בלמי שיש לו רחיה בעדים
הוא מיטפל בעדים עד שיביא אותן לבית דין ואם ידעו בית דין
שבבעל דינו חלם וטען הטובע שהעדים מתפחדין מבעל דינו לצוא
ויעידו להדין בית דין כופין את בעל דינו שיביא הוא את העדים
וכן כלפי יונתה בדברים או דנין בהן לחלם: *גלגל פני*

פרק רביעי

עדי נפשות יבין שיהיו שניהן רואין ישיע

עבירה כחוד ועד שיציל עורו כי אחד וכבידת דין אחד וזה
בדין ממונות דין יריבין לבן פיניד היה אחד הוזהר
מחלון זה כשעבר העבירה וזה עדי השני הוזהר מחלון אחד
אם היה שני העדים דותין זה חתמה מינעדן ואתם כלוא אלוטן
היה זה המתרה בן דנה את השייה וזה עדי דותין חות ואע
שתי דותין זה חתמה המתרה מתרפן היו שני העדים
בבית אחד והוזהר אחד מהם רישו מן החלון ודאמה שעות
מלתכה בשבת ואחד מתויה בן והכניס דתשו והזהר העד השני
והוזהר דתשו מחותן החלון ודאמה דין מינעדן עד שיהא
עניה כחודיו היו שני עדים דותין חות מחלון זה ועדי
עדי דותין חות מחלון אחד ואחד מתויה בן באמצע בזמן
שחם הדותין או חותם או חות חת וחס לח הדותין
אלו חות חות חות חות המתרה הדין או שתי עדות לפי
חס נמיתה חות מה דוממה חות וה דהדין שהדין הוא נהרב
בעדות חות השני חסל בדין מסונות חלפ שריון
זה אחד זה עדות מינעדן חות אמר החתבסג הלוח
ביוס פלוני חובענ הודה לו ואמר העד השני ובין חות הלוחבסג
תוהודה לו ביוס אחד חות חות מינעדן וכן חס אמר האחד

בפני הלוהו והשני חובל בפני הלוהו לוא שתמד הדאשון בפני בונה
לוהו שני עשה עיר אחד זמן אמר בפני הלוהו הדין אן מעטרפין
וכן בעת שמעידין בבית דין יבין אחד ושומעין דברי וכו'
וכשיבוא השני השני לאחד זמן שומעין דברי וומעטרפין זולמן
ומצויתין בהן הממוין וכן חשב היה עד אחד בכהבונד
אחד על פה מעטרפין ואם אמר זה שלן כהב עדותן קניית
מידו על דבר זה ולתבא המלה הזה ולקטא ממני לכתוב שניה
מעטרפין ונעשית מלה בשפד וזמן יבולגומפרעט
העיר האחד בבית דין זה והשני בבית דין אחר וכן
דין אצל בית דין ויערפן עדותן וכן אסא העידו שני העדי בבית
דין זה והשני עידו בבית דין אחר יבוא אחד מכל בית דין אצל
דין ויעטרפן אצל העד עם הדיון ששה עידו שני העדי סבבין
אין מעטרפין אעפ"ש מעטרפין השדות בדיני צמותות
מריד שייבא כל עת אחד משניהן בכל הדבר כמו שבארנו
אם השני עז אחד במקצת הדבר והעיד השני במקצת און
מדין און את הדבר מעדות שניהן שני קוב דבר ולקח עידו
פיניד זה אומא כל שדה זן בשנה פלוגת וזה העיד
שאכלה שנה שנייה וזה העיד שאכלה בשנה שלישיה ודין

מירפין צרות שלשתם ואומדן הדיאכנה שלש שנים שבכל
אחד ואחד העיד במקרה הדברי: ובן אס העיד זה לאני
ראיתי שעה אחת בניד מינו שלזה וזה אומ ואני ראיתי ש
שעה אחת בניד שמהל באותו היום אין מירפין דברי
שנהם כרי שנאמר הדי העידן שנהם שהיה זה גדול ביום
פלוני לפי שכל אחד העיד במקרה הסימני: אפלו
העידו שנים בשעה אחת והעידו שנים אחרים בשעה

אחת אין מירפין שהדי כל מהן העידה על אי דבר אין
אז עידה: אבל אם העיד האחד שדחה שתי שעות
בניד ימין והעיד העד השני שדחה שתי שעות במירפין

פרק חמישי

מין הדינין עלפי שיאמך
לא דיני נפשות ולא דיני ממון ונתעטף לין יקום עדי אחד באישלם
עון ולכל הטוב מפי השמועה למדן טקס הדין לשבועה כמו
שביארנו בהלכות טועין: בשני מקומות היא מינה תורה
עד אחד בשוטה שלם תעשה מי המדיים ובעגלה ערופה שלם
תערה כמו שביארנו במקומן ובן מדברי הדין בשוטה שלם שיעיד
לה שמת בעלה וכל מקום שעד אחד מועילתו ופסולתו

במירפין
במירפין

מבדין הוין מעד אחד שלשנועה שיין מהייבין עבד ע
לא בשדה צד פשר הריו לה צטקה עם אחר ויהייב זה
הנשבע על פיו ממין : על פי שנים עדים או על פי
שלשה עדים לעשות שלשה בשנים מה העניב חס נמתח
אחד מהן קרוב או פקול בטלה העדות חנה השלשה והוא קדין
למאחית נמתח אחד מהן קרוב או פקול בטלה העדות בין
בדיני נפשות בין בדיני ממונות : בדין בזמן שנתכוונן
כולם להעיד אבל אחד לא נתכוונן כולם להעיד מהיעשו עני
אחים בכלל העם וראו ששהרג זה את זה מוכשחבלבן יתו
בשהטף הפך מצדו : ופיניד בודקין הדבר כשיבויחו
לפיתדין עדים מרובין שתיאות אומדין להן כשראיתם זה
שחד או חבל להעיד באתם או לראות בלמי שאמד לא באת
להעיד עליו לא לראות מה הדיבור על כל העם צאנו מפרישי
אותו כלמי שאמד לא הית עומד לא להעיד ולכוון העדות
מפרישי אותן חס נמתח בל שנתכוונן להעיד קרוב או פקול
עדותן כולן בטילה : בדין כשהיה בהן קרוב או פקול
אבל אחד הין כולם כשדיק אחד המתכוון להעיד ואחד עליו
להעיד הוין לראות הדבר וכין שיתו והית עם הדין

הדין על פיו בין בדיני מצוות בין בדיני נפשות שטר
שהיו עדין מרובין ונמנעו אחד מהן פסול לחן שהיו בהן ענים
קרובים זה לזה והדין איך השיעורים קיימין פרי לשאלותם
ישעם עדות ברורה שכולם יטבו להתוב שחר יתבו ונכונם
למעיד הדין בטר לואם לאו התקיים העדות בשחר.
ולמה מקיימין העדות בשחר שהדין אפשר שחתמן
הפסדים והניחו מקום לגדול להתום ובא זה הקדוש ארמון
וחתם שלח מדעתן אעפ"י שהשיעור שחמש תהיה בטור הוח
הפסד להדין שטר כשרי כל צד שהעיד בדיני נפשות
אינו מורה בדין זה הנהרה ולא ילמד עליו זכותו חובה ואם
אמר ישי ללמד עליו זכות משתקין אותו שטן ועד אחד להם
בנפש למנובין לשנות בין לשונם ומה הוח זה שטן למודתו
עד שיהעיד בנפש למותו יענה דבר לא יעיד וישתוק.
אבל בדיני מצוות ישיעור ללמד זכותו חובה אלא ימנע
הדין ויא יעשה דייק שחוק עד נעשה דייק חפלו בדיני מצוות
בדין ברבר שערין שיעם מן התורה ומדין דייק למוך באותו
הדבר מן התורה אבל בשלש בדין עד נעשה דייק כי יעד
אחד שהביא את הבט ואתמר בפני נפשות ובפני נחלק הוח ושעם

נותנין אותן להונמנין כחלו נטלו בבית דין וכן כלביוצא בזה

פרק עשה

כבר ביארנו שקיים השטרות מדבריהם כדי

שלא תבעול להם בפני לווין וא"כ אין מקיים מן שטרות אלא
בשלישה תפלוהו שלשם הדין ואת צפני שהו"ח ו"לפיכך אין
מקיים מן שטרות בליה במה שביארנו: ביחד מהמשך

דברים יתקיים השטר בבית דין הדרך האחת שיקון הדיינים
אפי"ן כתב יד העדים שזן עדות פלטי וזן עדות פלטי הדרך
השנייה שיהיה העדים בפניהם הדרך השלישית שיבואו
העדים החותמים לפניהם ויאמר כל אחד ואחד זה כתב יד

ואני עד צדדי זה הדרך הרביעית שיהיה עידי השטר
או שהיו במדינה אחרת כזמן עדים אחרים ויעידו על כתב
ידן שהיו זה הדרך החמישית שיהיה כתב ידם יונח בשטר

אחרון ועוד שיהיה בית דין זה הכתב היניעם לתותה כתב אצל שטרות
האחרות ויהיה זה דומה לזה ויראה להן ביחד ששטר ידיו

אז ה"ח כתב ידיו אין מקיים מן את השטר השלישי
אחרות אין משנה שטרות שלשם עדות שיתפלוהו בשטר
שלש שנים אפילו נכונה גלויה בלא שם יראתה ולא פה מרביע

בעולם כדרך שאוכלין כל בעלי שדות שדותיהן או מעני
שטר כתובות והוא שיעשו שני השטרות מתחת ידי אחד
לא מתחת ידי זה שרעה לקיים שטרן שמא הוא זייף הכל
וכן מקיימין אתה שטר משטר שקרא עליו ער ער
והוחזק בבית דין מקיימין ממנו לבדו כמו שמקיימין מעתה
שתי שדותיו שתי כתובות: בית דין שכתבו במנוח
שלשה היינו ונתקיים שטר זה בפני הד"ר זה מקויים אע"פ
שלא פירשו באיזה דרך מהמש הדרכים נתקיים שתי אשש
לבית דין שמא יטעו וכבר נהגו כל בתי דינים שרצו ושמעו
שיכתבו הדרך שנתקיים בה בפניהם ולעולם אין בית דין בודק
אחד בית דין אחר לא מחזיקין אותה שהן בקיימין ולא יטעו
אבל בודקין אחד העדים: שלשה שישבו לקיים את
השטר ומת אחד מהם מריכין לכתוב במושב שלשה היינו
והאחד תינגן שמא ידחה הדוחה ויאמר בשנים קיימיה ואפ"ל
היה כתוב בבית דין אמר הדוחה שמא דימו ששנים בית
דין ואם ישב משמע שהן שלשה תינו תרין:
שלשה שישבו לקיים אתה שטר ובאן שני עדים ופרעו ער
אחד מהן שהוא גזלן ובינעם בו ובתו שנים אחרים והעידן שמו

בתשובה חס' עד שלא חתמי העידו שהזר הרי זה חותב
שהרי שלטה היו ואם היה שהתמו השנים היבדו עליו
בתשובה אינו חותב עמהן שהרי הוח כמו שת'ך בעת חתימת
השנים: ב'י'ך בשער עהו עליו בעצירה אבל יחס
עד ערו עליו בפגם משפחה כגון עתמו חמו לך נשתחררה
ועבר הוח תולך ותביירה חמו ונ'י'ך ונודע אחר שהתמע הענים
שאין במשפחה פגם ונ'י'ך כשד הרי זה חותב עמהן שזג
גלו דבר שהיה מקודם הוח: מותר לכתוב הקצם ב'
בשטר קודם שיתקיים השטר והותמען הדיינים אחר שיתקיים
השטר שת'ך הכתיבה עיקר לא החתימה ואין הדיינים ית'
עריכין לקרות השטר שמע' ימען אותו לא מקיימין
אותו מעדין ח'ע' שלח ידעו מה כתוב בו: סע' פנק' י'

פרק שביעי

מעיד הקדוש על כתב יד קדוש יעד
שטוי שיעיד וראובן ושמועון ומדו או הלכו למדינת הים וביה
של ראובן ואמר זה כתב ידו של ראובן בן שלם משא ואמר זה
כתב ידו של אביהדי א' כשני עדים שיעק' קדושים ואם ית'ך
עמהן שלש ויה' עד על כתב ידי שניהם הרי נתקייב השטר:

ואן מדברים שנאמץ הגדולים להעיד בגדלן מה שראו
בקטן נאמן אדם לומר כשהוא גדול זה כתב ידו של אבא וזה כתב
ידו של רבי וזה כתב ידו של רבי שיהיה מוכר כתב ידך גשמיית
קטן והוא שיעטרך עמו אחד שמכר כתב ידך כשהוא גדול
שטר שערין ראובן ושמעון ובתו שנים והעיד אנו
עזה כתב ידו של ראובן וזה כתב ידו של שמעון נתקיים השטר
אבל אם העיד זה על כתב ידי ראובן והשני העיד על כתב ידי
שמעון לא נתקיים השטר לפי שנתקן שני עדים על כתב
יד אחד משניהן ואם יש שם של שני מעיד על כתב יד ראובן
ושמעון כאחד נתקיים אמר רבי אבהו הרי זה כתב ידי
והעיד הרי זה אחד על כתב ידי השני לא נתקיים השטר לפי שנתקן
של שני דברי הממונים שטר תלו בשרות היחד וכן אם
העיד אחיו או בן של אשתו עם אחר על כתב ידי השני לא
נתקיים שטר של שני הממונים תלו בעדות הקרובים
שנים החותמים על השטר ומת אחד מהן עריך שני עדים
להעיד על כתב ידו של המת ואם לא עי אחד עם זה גע
החי הדי זה הדי כותב התמונה ופני עדים אפל על החרש
ומשלב בבית דין עד שיהזק כתב ידו בבית דין ולא יהי עריך

לומר זה כתב ידי וישיב היום והאחר על כתב ידי המורה
כתב ידו של מפיו: שלשה שישיב לך את השטר

שנים מהן מכירי התמות די עדים ואחד אינו מכיר עד
שלך הממו מעדין בפניו והותק שהעדים נעשין דיינין ב
בדבר שהוקר מדבריהם כמו שביאריהם אבל תהיה שחתמו אין
מעדיין בפניו והותק שהרי בענין שחתמו לא היו המכירי
את שנים ואין מקיימין בשנים לא עדין שלשתן מכירי
אין עדין העדים ענה כתב בפני אחד ואחד: שנים

שהיו התומין עלה שטר ומתן ובאו שנים ואמרו כתב ידו הוא
זה אבל תוסיף היו קטנים היו פסול עדות היו אנו שיש
עדים יתירי שזה כתב ידו או שהיה כתב ידו ואלו משקב
שקדין עליו ערערי והנהגה בבית דין הדין לה נתיים לא
מעמדין השנים שבשטר כנגד השנים שהעידו עליהם
שהן פסולין ואין גובין בן כלום: אף

פרק שביעי

מי שחתם על פשטר ובא להעיד
על כתב ידו בבית דין והכיר כתב ידו שזה הוקר בודאין אבל
אינו זוכר העדות כלל ולא ימנה בלבד זכרון שזה לזה נע

מגולס הדי זה אקור לה עיני על כתב יד זה בצורת שדין
חדס מעיד על כתב יד שהוק זה לא על הממון שבשטר הא
מעיד שזה חייב לשה וכתב ידו כדי להזכירו הדבר אבל אם לא
נזכר לא מעיד: אחד הזכיר את העדות מעצמו אחר
שדזה כתב ידו או שהזכירוהו אחרים וקפלו הזכירו הערה עני
שהעיד עמו אכן זכר הדי זה מעיד אבל אם הזכיר אותו וקבע
עצמו יתעפ שזכר חינו מעיד מפני שזה יומה בעיני בעל
דין כאלו העיד לו כשקד בדבר שלא ידענו: לפיכך אם
היה התובע תלמידי הכמים והזכיר התובע הזה את הער ונזכר
הדי זה יעיד לו שזלמ' חסמ' יודע שיה' לו לא נזכר הדבר לתמו
מעיד וקל הוא שהק' לבד ינימונ' שאל' ששכח הדבר
מכמה שנים והכתב הוא שהזכירן הדבר הדי זה מעיד: "ו
הוא לזה דבר כן שטור עיניא לבי דין וזמן עדין ואמרן כתב
דין הדין זה אכל מעולם לא ידע עדותהו ואין אן זוכרין שזה
לנה משה או מעד לו לא נזכר ים השטר והדי הנזכר על עיני
עדותם וכל מי שתיקין בזה שדי ינימונ' כתב יד מינין
נעמטלו: אבל אם היה כתב ידו ינעמטלו אחר
או שהין שדיים שזה כתב ידו מק' יניק את השטר ואין יענוין

על דבריהם שימחו ויאמרו זכרון זכרית צדוקה זון שמח חזרו
בה וזה שאמרו אין זכרון זכרית כפי לבטלה שטרופלא אמרו
קטנים היימ פקול ערות היימ ערות נחמנין הויתו ויתקיים
השטר של מפייה ומפני טעם זה מקיימין כל העלוה

ותקיימו ימיו כן להביא העדים ולשילוח חותמתה זכרית
עדות זואו חית זכרית אותה שאלו ביו ותמרו אין זכרון
זכרית אותה אין שונעין לה הודיל ואפשר לקיימן של
מפיהם : אחד הכותב עדות על השטר אין שמעין

בתוב אילו בפנקסו ובכפף ידו פלוט העיד אותי עליו
ביום פלוט בסך וכך חס נזכר מעצמן תוה זכיר והן אמר
ונזכר מעיד וחס לתו הסוד להער שתיף זה דומה לא לעצמ
לא דכ נאמן פלי יש לו אילפנד וכך והעיד היום יש לה אילמ
והחתינו יודע עין הדבר פלוס לא מפייה חסר שמע והעיד :

פרק השיעי

עשרה מיני פסולות הם כלל פסולות

בן אחד מהן הרי הוא פסול לעדות ואין הפעם והעדים
והקטנים והעוטים והחמישים והקומץ והדשעיים והבנות
והקדושים והנזגנים בעדות הרי אן עשרה : נשי

פסולות לעדות מן התורה על ענפי שני עדים לשון זכרה
לשון נקבה וכן הטמאם והאנדריניק פסולין מפני שהן
ספק תעה וכל מי שהן ספק כשר ספק פסול הרי הוא
פסול שאין העד בחא לא להוסיף על פיו ממנה או להיב על
פיו עון ואין מי יאמר ממנו מספק ואין עונשין מספק לין
תורה: העבדים פסולין לעדות דין תורה שבעולם
ועשיתם לו כאשר זמם לעשותה לחיון מכלל שאחיו במהו
מה אחיו בן בריהו העד בן בריהו קלוהו מלגויה אם עדים
שהן במקצת מהם פסולין הגוים לא כלשכן מי
שהיון עבד והוא בן חורין פסול לפי שגשתהו והרי
הוא מחוסר גט שהדור פסול עד שיגיע גט לדון ויטבול
בגט שלשה ויעשה בכלל בני ישראל אחד כן יעדי
הקטנים פסולין לעדות מן התורה שבעולם ועמדו
שני יאמרו שיש להם קטנים אפלו היה הקטן נכון וחבו
הרי הוא פסול עד שיביא שתי שערות אחד שלש עשרה
שנה גמורות ואם הגיע לעשרים שנה ולא הביא שתי עשרה
ונולד בן קטן מסומן קרוק הרי זה קדיש ויעיד ואם לא
וולד בו לא יעד עד רוב שנותיו כמי שביארה בהלכות שנה

קטן שהגיע לכלל שנותיו שנראו בו קימיצרות
מלאעלה תיק מריך צדיקה וחס לחותין מקבלן עדותן עד
שיבדק ובן שלש עשרה שנה שהציא שתי שערות חתין
יודע בטיב משח ומתן חין עדותו עדות בקדק עות מפני
שתינו מדקדק בדברים שהרי חתין יודע באבועות מטלטלן
מקבלין עדותו הוחיל והוא גדול: השוטה פקול לשונו
מן התורה לפי שחיקבן מזנות וליה שוטה שהוא מהלך עדות
ומשבר כלים וזורק חבנים בלבד לא כל מי שנטרפה דעתו
ונמחית דעתו משובעת תמיד חפלו בדבר מן הדברים הנפ
שהוא מדבר ושאל פעם בשאר דברים הרי זה פקול ובכלל
השוטים יחשב: הנכפה בעת כפייתו פקול וכעת עגמ
בריש כשר ואחר הנכפה מזמן לשמן אנה נכפה המעיד בלתי עת
קבוע והויף שלם כהיה דעתו משובעת תמיד שהדי יש עם
נכפין שגש בעת ברייתם דעתן מטופת עלהן ומריך להתישב
בעדות הנכפין הדבה: הפתיים ביותר שתינו מפידין דבירה
הקות ריף זה את זה ולא יביט עניני הדבר בדרך שמבינים עמי למק
וכן המבוהלן והנחפזין בדעתן והמשרבעים בדעתן ביותר מרי
או בכלל השוטים ודבר זה לפי מה שיראה הדין שתי אנפטר

בבית הדין ערב בתי
החדש בשוטה שחייך דעבונכונה
ותינן בן מצוות אחד חדש שמדבר ותיק שומעו או ששומעו אים
מדבר ואף שדתי יתורתי יהמעלה ודעתו נכונה מריך להעבד
בבית דין בפין חושיה רחוי להעיד בפין ויהיה רחוי לשמע עבדי
הדיינין והחיות שמתי מען עליהם
וכן אם נשאתה אעפ
שעבדך כדרך שבדקך לפי איך ונמצאת עדותו מכוונת והעיד
בפניך בכתב ידו אינה עדות כלל חוץ מעדות אשה לפי שבמנוג
הקלו
הקומץ אעפ שמכירך הקולט ידעו האנשים הדי
או פסולין כמ התורה שגן והנח עד חן ריה תוידע מע שהו חתן ונאב
הוח נמעיד והשומע בחזת מענין כשר להעיד: כיש

פרק עשירי

הדי שעיט פסולין לעדות מן התורה
שגן אהשתידך עבד דשענה יוב עד חמש מפי השמועה למדו
אלת שרשע עש ופול עד כשר שידע בחבירו שהנאם שעימן
הדיינין מכירין ששומעו להעיד עמן אעפ שביא עובתא מב
מפני שמנטרף עמן ומשם זה הכשר השיב ידן עם הרשע עד
שנתקבל עדותו ותיק עריך לומ עד כשר שהנאם ונדע
במנינה לחבירו וידעשה עד השני ששמע עד שקר שתקול לו

להעיד שכל תשתידיך עם רשעי איזה הווא הרשע
כל מי שערב עבירה שחייבין עשה מלקות הדין זה דשעפסון
לעדות שהדי התורה קדחה למחויב מלקות רשע ענה היה אסב
הכות הרשע עותין ערדיך לומר מחורב מיתה בית דין שהווא פסון
שטאשר הווא רשע למות עבד על עבירה שחייבין
עשה מן התורה הדי זה פסון מן התורה וחס היה החיוב שבה
מדבריהם הדי זה פסון מדבריהם כי ער אכל בשד נהוג
בחלוצא ושחעל נבלות ושקיעים וכיניתי בהן בין לבתבון בין
להכעיס חו שחללית נוס טוב ראשון או שלבש ששטאן עמא
שוו עתא טווי חו בונה הדי זה פסון לעדות מן התורה :
אכל אסא כל בשד עוף בחלוצאן שחללית וס טוב שני שלבנות
או שלבש בגד ימר שאבד בו הוט שלמשהק וכיניתי בן הדי זה
פסון לעדות מדבריהם וכבר ביארק כל עבירה שחייבין עשה
מלקות וכבר נתבאר בכל מצוה דברים שחייבין מן התורה
דברים שחייבין מדבריהם ועוד יש שם רשעים שחייבין
פסון לעדות אעפ"י שהן בני תשלמין ותינוק בני מלקות הווא
ולוקחין ממנו שתיק שלהן בחמס פסון שחייבין עדי חמס
כגון הגנבים והגזלנים וכו' הדי הווא פסון לעדות מעב

שגנב חובתו

ובן עד דומם איננו שהודם בעדות ממון

ושלם הדין פסולת התורה לכלה עדות ומתנה הדין נפסול מעתה

שהעיד בבית דין איננו ענין הודם על חוזה העדות אם תהיה

כמה ימים וכן המלוה ברבית יחד הלווה ואחד המלוה

שניה פסולת לעדות אם רבית קצויה עשו הדין פסולת כן

התורה ואם אבקה רבית עשו הדין פסולת מדברייהם וכן

כל העובר על גזל של דבריהם הדין הוא פסולת מדברייהם כגון הדין

החמסני והדין הלוקחין קרקע או מטלטלת שלם ברעוץ הבועים

איננו שנותני הדמים הדין פסולת מדברייהם וכן הדועים

אחד דועי פהמה דקה ואחד עני בהמה גסה שלעצמם הדין

פסולת שהזקתן פשטן הדין בגזל ומניחין בהמתן לעותב/אות

ובפירושם לפיך קדם הדין פסולת מנדטבהמה דקה בארץ שגן

פסולת אצל בהוניה לארץ פשטן ומותר לבעל בהמה גסה בבני

מקום וכן המוכסין קרמין פסולת מפני שהזקתן לנדה יתר

מדברייהן וכלהו כדף המלכות ולקחתי הדין לעצמם אצל

גבאי מנה המלך קרמין כשרים ואם נודע שלקחן אפסל פעם אחת

יתר מן הדין להן לגבות הדין פסולת וכן מפריחי יוני' שוב

פסולת מפני שהזקתן שנוטלין יוני' של הדין בהנחם וכן קוהרי

שביעית פקולין והן בני אדם שיושבים בטילים וכיון שצאה
שביעית פושטין זרועותיהן ומתהילין לנשיח ולתק בפירות
שהזקת חלו שהן אוספין פירות שביעית בעושי בהן קחווה
וכן המשחק בקוביא והוא שלח תהיה לו אומעבד
היא הותילותין עוסק בישובן של עובדי הדין בהזקת זאונ
מן הקוביא שהיא חבב גולולח בקוביא בלבד אמרו אלמא
בקלפי חנוזים וקלפי רמונים: ולא יוניס בלבד אמרו
לא אמרו המכריין בבהמה היה עובד ומומדין כלהקודם את
חבירו או כל הנוסח את חבירו יטול בעליו את שניהן וכל כיוצא
בשהוק זה והוא שלח תהיה לו חמנות לא שהוק זה הדין פקול
וכל או פקולין מדברייהם: אריס שלקה דבר מועט כן
הפירות שבכרו בימיניס וימי תשרי קודם שנגמר מלאכתם
אנעפ שלקה שלח מדעת בעל השדה אינו גנב וכשר לעדות
שחין בעל השדה מקפיד על זה וכן כל כיוצא בזה: ^{עליו}

פרק אחר עשר

מי שאינו לח במקרא
בדרך ארץ הדין זה בהזקת רשע ופסול לעדות מדברייהם
מי שירד עד כך חזקה שהוא עובר על רובה עבירות שיבאן
ולא במשנה אלא

לידו

לפי טעמי מוסרי עדות לעם הארץ ודין מקבל
 ממנו עדות אחת כן הוחזק שהיא עוסקת במינות ובגמילות
 חסדים ונוהג בדרכי הישרות שבו דרך יחיד מקבל עדותו
 אעפ"י שהיא עם יחיד ויהיה במקרה זה במשנה
 נמצאת אומר כל תלמידי עשה כדרכי עד שיפסיק
 וכל עם הארץ בהזקת פסוק עד שיוחזק שהיא הוה
 הכשרים יכלו לזייב עדות עבד הארץ קודם שיהיה
 לו הזקה אוקדוה שיבואו עדים ויעידו שהיא נוהגת בעוונות
 ובדרך ארץ הריזה הדין ועוד ליתן את הדין שהדין נאמר
 כמין ישראל על פי רשעים וכן הבזויים פסולין לעדות
 מדבריהם והן האנשים שהולכין ואוכלין בשוק בפני כלב עם
 ובגד חלו שהולכין ערומים בשוק בעת שהיא עוסקת בצניעות
 מגולגלת ובניצח בחלו עמינו מקפידים עלה בשביל לא חסובין
 בכלב ואינם מקפידים על עדות שקרה ומכללן האוכלין
 טרקה שנים בפיה היא אעפ"י שאפשר להן שיזונו מהן בענינה
 מבזין עתה לכן יחייב חוששין כללן פסולין מדבריהם
 מהבין פסול לעדות כן התורה לפסול מדבריהם הפסול
 מן התורה שהעד עדותו בטילה אעפ"י שלא הפריזו עליו בבית

פחות (ה) מן הגוים שהגוים לא מעלין ולא מורידין ויש
לחיידיהם חלק לעולם הבא ואמורידין ולא מעלין ואיין להם חלק לעולם

פרק שנים עשר

כל הנפסל בעבירה אדם עידין עלן שני

עדים שעשה עבירה פלונית אינן שלם התרוב ושהרי אם
לוקח חייבה פסול לעדותו בזה בשעבר על דבנה

שמשט בישראל שהן עבירה כגון שנעבד עשוקר יחו
לשיתן או גזל או גנב או חבל על גבולות אחרים ראוהו

עדים עומד על דבר שקדוה העושה אותו להיות שנגד צרכי
לזה ידון ויחר כך יפסקו ביינד ראוהו קושר או מבכר

בשבת עדיין כן להודיעו שזה חילול שבת מפני שרוב העם
איין וישן זה וכן יתם ראוהו עושה מלחמה בשבת או ביום

טוב מן שבת וישן שיהיה שבת שמש שנתה היום
וכן יתם שישן בקרב ארבעה או מי שנעשה מוכס או גבאי

שמודיק לעצמו מנהיג עיניו להודיעו שזה עושה דבר
זה פסול לשנות שבת העם יתקין ויענין דברים אחרים כגון

בזה כללן של דבר כל עבירה שהדברים מריתין לעדים שזה
יגע שהיה דשעו עבר גמרוק אינן שלם התרוב ושהרי זה פסול

לעדות ותינו לוקה אין יחדם יתפלל בעבייה על פי
עצמו הדי שבח לבית דין יחדם יתפללו לומר
בדבירה על שמשלה ענין ענין תינו נפלגין וכן אמר
שאכל נבלה חובענה חובה חובה נפלגין עדין שיהיו
שם ג' עדים שאין יחדם יתפללו וכן אמר
לפיכך רובן שהעיד ענין ענין יתפללו ומה ענין
דו יחדם לילה צדיקה דין יתפללו בעדות ענין
תלמי שהדי הודה לוי שלוח צדיקה דין יחדם ענין
רשע ונתמן על רובן דין יתפללו ענין וכן אמר
שהעיד שפלוג דבטובין באנסן שלוח צדיקה ליעוק הוח
ואחר מיטארפין שהדי פלוג ענין הוח ואחר מיטארפין
להרגו אבל לא להדיה וכן לבני יתפללו פלוג רבעת שור
הוח ואחר מיטארפין שהדי שחן חס קדוב יתפללו וכן
שני שיהיו ענין ענין פסול בעבירה מאכל
העבירה וצאן שנים והעידן עשה תשובה וחד בן ארבע
הדי זה כשר יתפללו באנסן שנים והכה יתפללו וכן אמר
בעבירה זו ולא נפלגין הדי זה קפק פסול לפיכך יתפללו
מתאין ממון בעידות ולא ידון עד שיוודע בעבירה

כלפי שנתה ייב מלקות פיון שלקה בבית דין חזר
לכשרותו אבל שחר פקול עדות שהן פקולן משום המען
שהמסן חו גזלו מעפ ששלמן מדי בי תשובה והדיהן פקולן
עד שיורע שחזרו בהן מדרך הרעה מאמת הזרת
אלו ברביות משיקד ען את שטרותיהן מענין ויחזרו בהן
חזרה גמורה שלח ילו ברבית אפלו לגוי מאמת הזרת
המשחק בקוביא משישברו את פסיסיהן מענין ויחזרו
בהן חזרה גמורה שלח יעשו ואפלו בהנש ומאמת
חזרת מפדיה יונים משישברו את הכלים שיעדי בהן ויחזרו
בהן חזרה גמורה שאפל במדבר לה יהו עושי
מאמת הזרת קוהרי שביעות משתביע שביעות אחרת
ויבדקו ולא חזרת דברים כלבר לא כותב אני פלוט בקפלוט
כנשת מאתים זוז מפירות שביעות והדיהן במתנה לעבדים
מאמת הזרת המועל בשבועות מעיבוח לבית דין שאן
מכדין תורתו ויחמד להן חסודאני או יתה יב שבועה בבית דין
שאין מכדין תורתו בממען חסוד וישלם ולא ידעה לה שבע
ובן טבח שהיה בודה לענימו ומוכר וינתן טרפמנתא
ידו שהדיהן בבלאוכל טרפה שהן פקולן לעדות הדיהן פקולן

לעד ונתעורר שידחה מעצמו עניניו ויבין
 שהוריו ויתמנה שהוריו וילך למקום שישן כשיהיה אהבה ויחזיק
 חברה ביחד והטוב אין יוצא מזה משהו וזהו צדק השוב
 יבין עד זמנך שהוריו לא יבין שיהיה אהבה ויבין
 להשיג שיהיה אהבה ויבין שיהיה אהבה ויבין

פרק שישי עשר

הקדושים פסוק
 ענין יומתו יבנה על בניו על בניו והוא הדיוק
 שיהיה יומתו חצות על בניו ולא בניו על בניו והוא הדיוק
 לשאר הקדושים
 חן פסוק בדיוק הנה לא קדושים
 אבבבבב והוא החב עם הבן ועם הבן והוא החב עם זה
 ובניו זה עם זה ואין יחד לא הודו עם כן חזון אבן שיהיה יבין
 מן החס או מדיוק הדיוק פסוק מדבר הכו הגרייט
 אינן בדיוק הקדושים תכלו שני חיים תשומה שנהגיה מעדיוק
 מה שהגיר שנהגיה כקטן שגולת היום השוב החתום זה
 זה בין מן החס בין מן החס הדיוק האשון באשון ובניו זה
 שני בשני ובניו זה עם זה ששני בשני ולעולם אלו
 כיצד יתן יתן לומר ששני בשני חבב ששני בשני

לומר שני בראשון שניה פסולת והתבעים בן בראשון בראשון לפי
כיהחב עסבן בן פסול ועסבן בן בן בן שהיא רביעי ממנו פשר מעני
שהוא שלישי בראשון וכן הדרך בנקבות כי יד שתי תהיות
אוחה ויחחותו בין מן החב בין מן התם הריהו ראשון בראשון קניהם
בין זכרים בין נקבות שני בשני בני בניהם אובנות בניהם שלישי
בשלישי כדרך שחנה מונה בזכרים דוד ראשון ושני ושלישי כך
מה בנקבות כלתשה שחנה קרוב לה כן אשה פסול לבטל
הוא מעלה חבין וכל מעלה קרוב לו כן אתה פסול לראשון
שהאשה נבעלה בלשתי נשים שהיא עסבן שני בשני ב
בעלה מעדיין זה לזה אבל אם היו ראשון בראשון כגון שלח זה
אשה וזה בתה אין מעדיין זה לזה וכך בעל אחיות פסול לזה למאמר
הן בראשון בראשון ובן לא עיר לבן אחותו שותן ולא לבעלה אחות
אשתו אבל מעיד הוא לבן בעל אחותו שותן שיש לו מתשה אחת כפי
כל איש שיתן תורה מעיד לו מפני שהיא בעל קרובתך הרי
אתה מעיד לשאר קרובי כגון בנו ואחיו וכך כלתשה שיתן אתה מעיד
לה מפני שהיא אחות קרובתך הרי אתה מעיד לשאר קרוביה ואבי
התן ואבי כלה מעדיין זה לזה אחי החח מן החם מעדיין זה
לזה שהרי אין ביניהן קרובים כלל כי יד החלש נשאת לזקן וילדה

ממנו רחובין והיה ליוסף בן מתתיהו חרות יהוא מנשה ונישאת
לשמעון וילדה ממנו יהודה הרי מנשה ויהודה מעידין זה שהי
הישיש עם תמותו פרשתו ברשותו לפי כך היונו מעיד
לח לבנה ולא לתשבענה ולא לבעל בתה ולא לתציה ולא לתמה
ולח לבעל תמה ולא לתשת צביה: **אשרו ארוסה אעפ**
שישיש לח נגמרה הישיש והיה לו בנשואה לעטף עדות
בדין בארוסה עתמה שישיש מעיד לה תגלחם העיד לקרוב
איוסותו כגון בעל אחותה או בנה ובתה ובן אח בהן חין פוסלין
מותו עד שישישנהו זה עפסלה תורה עדות הקרובים
לח מפני שהן בחזקת ינהבים זה אחזה שהרי אינו מעיד לו
לח לטובתו ולא לרעתו לח גזרת הכתוב היא לפי כך האוהב והאונם
בשדו לשדו אעפ שהיא פסולת לדיינות שלח גזרה תורה אם עלה קרובים

פרק ארבעה עשר

משיש לח מפני
שהוא בעל קרובתו אם משה אשרו אעפ שהניחה לו
הרי זה נותרה ופסולת: מי שהיה יודע עלה בידו עד
עד שלח נעשה חתן ונעשה חתן או שידיעה עדות והוא פסול
ויחד כך נותרה פתח ונקתמה אעפ שיכול לפנות מדין יצא

שמעיד בה ומקיים מצויה שפני ונשתטה הרי זה פסול
חבלים היה יודע על עדות עד שאלך נעשה חתם ונעשה חתנו
ומתה בתן פקח ונתחדש והזד ונתפקח שפני ונשתטה והחזו ונשתמי
פתח ונקומץ והזד ונתפתח כשר זה הכלל כל שחלתו בכשרות
וקופו בכשרות כשר אעפ"י שנקחל בנתיים החלתו בפסקות אעפ"י
שקופו בכשרות פסול לפי כן מי שהיה יודע עדות והוא
קטן וזכר והעיד בה כשהוא גדול חיינה כלום ויש דברים שקומכין
בהן על עדותו שמעיד כשהוא גדול והוא חלוף דברים של בניו
ואין הדברים שחזים נחמץ להעיד בגדלו עלמה שראה
בקטנותו נחמץ תרם לומר זה כתב ידו של אביו או של אחי מפני צדק
השטרות מדבריהם זכור חני בפלוגת שנסתתו ונעשה לה מנהג
הבתולות הוא לרוב המשיב בתולות נישאור טובה מדבריהם
שהמקום הזה בית הפרק מפני שטארתן מדבריהם ועד כאן היין
באין בעצת שיעמנוס התחום עד לפי אמה בלבד מדבריהם
שהיה איש פלני יצא מבית הקפר לטבול לתכונות רומתו
ושחיה חולק עמק רומה ושהיין מוליכין חלה ומתנות לפלוגי כהן
עלידי עמון וחמדל אבין משפחה זו כשרה ומשפחה זו פסול
וחבלן בקניניה של פלוגי שהאבילוגן יתחזן כתי להודיע אחרים

פלוני נשחחמה שינה הונותלן שכללן הדברים להחזיק זה הכת
לאכול בתדומה שלדבריהם חולדהותן ממנה : כלחלוטמעוד
בהן הגדול במה שידע כשהיה קצת חס היה גוי חו עפר כשראה ירו
אלו והעיר אחר שנסתחרר ונתבד יתקנתמן : מישהיה יודע
לחבירו בעדות עד שלא נעשה גזל ונעשה גזל הוא חיינו מי עיר
על כתב ידו אבל חס הוחזק כתב ידו ששטר זה בבית דין קודם
שיעשה גזל הרי זה שטר פטר וכך תב נעשה התק הוא חיינו מעד
גל כתב ידו אבל אחרים מעיר על כתב ידו אעפ"י שלא הוחזק בבית
דין אחר שנעשה התק הרי זה כשר שיחידו מה הפסול בעבוה
לפסול בקריצה שהפסול בעבירה עוד ליה : שטר ששכן
שני עדים בסבר ושניהם קרובים זה להם או שחד משניהם פסול
בעבירה אעפ"י שמסר לו השטר בשני עדים כשרים הרי הוא כחדש
מפני שהוא מזוץ מתוכו : הכותב כל נכדו לשני בני תום בשוג
אחת והעדים קרובים לחד ממקבלת המתנה ורחוקים מה שני הרי
השטר פסול מפני שהוא עדות אחת : אבל אם כתב בשטר
אחד שנתתי לראובן חתר פלוני ונתתי לשמעון שדה פלוני ונתתי
לשמעון שדה פלוני ונתתי לראובן חתר פלוני ונתתי לשמעון שדה פלוני
העדים קרובים ליה ולראובן ליה זה שהן רחוקין ממנו מתניהו
קיימת שחלו שתי עדות אעפ"י שהן בשטר אחד : למעשה דומה

לתומר היו על עדיה שנתה לראובן כדוקר ושמוכה לשמעון כד
וקר ושלויה מלוי כדוקר שיתעפ שכתב בשטר אחד והמקנה
איש אחד הדי חלו שלש עדיות וחינת תלויות ביום גמ

פרק חמשה עשר

כל עדות שתבוא לתדה הנייה ממע

תינו מעיד בה שזה כמעיד לעצמו לפיכך בני העיר שבח מערער
לערער עליו במרחץ חובב חובה שלעיר אין אחד מבני העיר
מעיד בדבר זה ולא דן בו לא עד שישלף עצמו ממק בקנין ואחד
כך ידון און עדי בני העיר שנגוב ספר תורה שנהל

הודתו ולשמיעה הוח עשו שחי אפשר לתדה לקלף עצמו ממק
אין דנין בני חותה העיר ואין מביאין רחיה מצנשי חותה עיר
וכן כל כותה בזה התומר תק מנה לעני עירי אין דנין עדי

חובב הישר ואין מביאין רחיה מצנשי חותה העיר בזה בשהין
העניי סבות עליו ופוקקין להן ינדקה בכל שנה תפלן אמרו
שנים מצנשי חותה העיר תק נהן דבר הקי טוב עלם ונעדין אומעם
להן שהנייה הילוף שיתעפדו עניא הודתה קומכין ערבני

העיר וכן כל כותה בזה קרקע שביא שותמין שבח
מעיר עד להנעמג מתחב יד השותמין תינו מעיד לשותמין עלה

אם כן סילק ענין ממנה וקנה מידן שנתנה לשותפין ושחם בה
בעל טוב שאן וטרפה מיד העותק משלך לודמיה ואחר כך מעד
לו עלה וכך כל בני תצצה ה' עונת על השדה חסי עבה
פירות חץ הער"ק מעיד עליה נהרי יזנה הער"ק לה עמידה בד
בענה כדי שיטול חלקו בפירות וחס חץ מה פירות מעיד אבל
המזכר הם לקוחה שכיחות בידו ואמר כל מי שנתק יק שדה זו
בדן יטול חר"ה מעיד וחס ענה וחס חץ מה פירות לבעל השדה
חיון מעיד שחס תצצה השדה למען ער חייב ליתן ל שבר כל
הטוב שיטובה וכך כל בני תצצה ה' שמשון שלחה והיה
רצון ענב ובה יהודה לער"ק על משה הלוח ולבניה קרדע
מהות חר"ה יט ממשון שדה חרות כנגד החוב הדי רצון
הער"ב שילח מעיד על חותם הקדקע ער"ק שמשון מען שח"ק
בזה הנייה שחס לפחה יהודה חר"ה שדה חרות שיפר עממ
בעל טוב וכן לוקח ראשון מעיד ללקחה שני שלחה חר"ה
שדה השדה של ויהי שי שמוכר שדה ברת הור"ק כנגד דמי
שדה זו של לקחה הראשון שחס ללקחה הראשון חר"ה בעמדת
זו השדה ביד לוקחה שני שחפלו נטרף לקחה הראשון על חמוע
הור"ק חוזר וחר"ה שונו שדה חרות שינבה ממשון חר"ה

פרק ששה עשר

רמב"מ

שדה אוטלנה משמע

ובכח יהודה וערש על רחוב ויתמו שדה זו אוטלנה זו של יהודה
ח"ך שמעון יכול להעיד לרחוב שח"ך זו השדה של יהודה ולח"ך
הטלית של יהודה שהי' שנענו רוחיה לה יעמיד שדה זו אוטלנה זו
ב"ד רחוב שהורה טוען שהורגתו נמק כר' שיחזרו לו מיד הגזק
שהי' חפשי שהיה ח"ך של מעין שמוני יחובה מיד רחוב
חפשי שח"ך יכול להוסיף בה מיד יהודה וכן חס מצד רחוב
העדה הגזולה אלה הורה לני ובכח יהודה לערער על כל איך מעני
מעיד שח"ך של יהודה שמק וחת רוח של ליהוניה מיד לני
מכר הטלית הגזולה ללו ובכח יהודה לערער חס מה רחוב
שמעון מעיד עלנה שח"ך של יהודה שהי' ח"ך טלית זו חוזרת
למעון חס שכן קנה חיה הלקה בייחוסו שנוי רשות
ובכח רחוב ח"ך של מעין טולרמה חבלתה
ש"ך רחוב ח"ך של מעין מעיד ח"ך עלנה טלית שהנייה לו
שלא תעמוד בין יהודה כד' שביח רחיה שרחוב גזלה ושלב
לו דמיה וכן חס הדטה הטלית ב"ד יורשי רחוב ח"ך שמעון מעיד
עלנה מפני שהופה חס העמוד בין היורש לחזור לו וכן כלל ב"ד

בזה רחוב שמכר שדה לשמעון שלח בחחריות ובה
יהודה לערער על שמעון ולהוציאה מתחת ידו איך רחוב מעיד
לא עלה שחנף שחן עליו חחריותה הדי הוח רותה שרעמוד
ביר שמעון כרי שיבוא בעלהוב של רחוב ויטרף חותה בחוכו
ולח יהיה לזה רשע ולח ישלם : רחוב שמכר טענת חו
פיה לשמעון ובה יהודה לערער ולהוציאה מיד שמעון רחוב
מעיד עלה שדה של שמעון שאפלו עמדה ביד שמעון חו
בעלהוב של רחוב טורף מה מטללל ויתפלל הן הפותקדי
" ברוך בטהיה שמעון מודה שיהודה והטללל של רחוב
חמושי בודיה יודע שחמתה של אכלתם לח הודה שמע
תיך רחוב מעיד לחבר זכות יהודה טהק תתה מתחת יד שמעון
יחזור שמעון וימכר רחוב צדמיה ויחמר לו מכרטה ל דבר
שתיקשך שהדי בחו עדיב שהן שנהודה : ברוך
שיעיד רחוב לחבר זכות יהודה ויעמיד המטללל ביד שמעון
בטבחן עדיס זה עידן שיחנן יודע עיך רחוב זה שילח היתה לו
קרקע מעולה אכלתם לח בחו עדיב בכך חנה עלה פרה והטללל
חינו מעידי : ולמה אינו מעיד עליהן שמח הקנה חו
לבעלהוב על גב הקרקע וסתב לו דאקנה והקנה לו מטללל

והיה כענין שנתנו בלילה ביום הזה ויהי כענין
כאשר יעיד עליה שהיא רומת לה עמך ביד שבעים ושיב
בעלה ובשלו וישתדל ויחזיקו בו ויהי באהדי כיש ודברים
אשר יתקיימו זה פדיתו ויהי ביום שבעים ושיב
ידע דבר הגורם לך ויהי עמך לדחותם ימים
לזה העד יחד חנייה בעולם עדותו תפלו בדרך דהוקה ונפלה
הריזה לך יעיד בהו

לוגע בעדותו הוח כן לא ידוע בחותו דבר וכן שיח מיניה פסולות
בשם שפושטן בעדי סכך פושטן בדי יען ולפיכך אין
קומין בסנהדרין שנים הקרובים לה לזה בין בסנהדרין גדולה בין
בסנהדרין קטנה אבל אם שמוסין עד שבעה לעבר השנה כמין אבאג
בהיות קרוב השנה ידחה לי שאם היובה קרובים אין בכך
כלום

כל המעורר לרוב פשר להעיד ויש פשר להעיד ואינו
פשר לרוב החותם והשומע והגר והמשחרר וכן הזקן והקריק לפי
הממזר והומך שחית מעינין פשרים להעיד ואין פשרים לרוב

פרק שבועה עשר

מי שהעידו לו
אנשי כרבים וגדולים
בחקמה ובדיון שהם רחוקים שיעבר עבודה פלוגית חן שלג

אשר יתקיימו זה פדיתו ויהי ביום שבעים ושיב

מפלוני ח'ע'פ' שהיה מתעורר הדבר בלבו פ'ח'י'ל' ר'ח'ו'ן ל'ה' י'ע'י'ד
ע'ד ש'י'ר'ת'ה' ה'ד'ב'ר ב'ע'י'נ'ו י'ע' ע'ל ש'י'ו'ד'ה' ל'ה' ל'ו'ו'ה' מ'כ'ו' ו'י'א'מ'ר ל'ו'
ה'י'ה ע'ל ע'ד ש'ל'ת'ו'ר'י'ח'ה' ח'ו'ד'ע' ו'ח'י'ן ל'ך ע'דו'ת ש'מ'ת'ק'י'מ'ת' ב'ר'א'ג'
ח'ו'ב'י'ד'י' ע'ה'ל'ח' ע'דו'ת מ'מ'ן ב'ל'ב'ר ו'כ'ל'ה' מ'ע'י'ד מ'פ'י' ח'א'ר'י'ב' ה'ר'י'
ז'ה' ע'ד ש'ק'ר'ו' ע'ו'ב'ר ב'ל'ק' ת'ע'ש'ה' ע'ל ל'ח'ת'ע'נ'ה' ב'ד'ע'ק' ע'ד ש'ק'ד'ו'
ל'פ' כ'ך מ'ח'י'מ'י'ן ח'ק' ע'ל ע'י'ד' מ'מ'ן ו'כ'י'ע'ד מ'ח'י'מ'י'ן ע'ל
ע'י'ד'י' מ'מ'ן מ'ח'י'מ'י'ן ע'ל ע'ל ב'ט'ט' ח'פ'ל'ו'מ'ו'ר'י' ע'י'ן ח'ו'ת'ן כ'ה' ע'דו'ת
ה'ש'ק'ד' ו'ב'ש'ת' ה'מ'ע'י'ד כ'ה' ב'ע'ו'ב' ה'ז'ה' ו'ל'ע'ו'ל'ם' ה'ב'ח' ו'ח'ח'ר' כ'ך
מ'ו'ת'י'ת'י'ן ח'ת'ב'ל' ה'ח'ר'ק' ל'ח'י'ן ו'מ'ש'י'ד'י'ן ח'ת'ת' ה'ט'ו'ל'ט' ב'ע'ד'י'ב' ל'ח'י'ן
ל'ו' ח'מ'ו'ר' ה'י'ת'ך ח'ו'ע'ה' י'ו'ד'ע' ע'ש'ה' ה'י'ב' ל'ז'ה' ח'ס' ח'מ'ד' ה'ו'ח'
ח'מ'ד' ל'י' א'נ'ה' י'ב'ל'ו' ח'י'י'ט' פ'לו'ני' ח'מ'ד' ל'ט' ש'ה'ו'ח' ה'י'ב'ל'ו' ל'ח' ח'מ'ד' כ'ל'ט'
ע'ד ש'י'ח'מ'ד' ב'פ'נ'י' ה'ו'ד'ה' ל'ט' ש'ה'ו'ח' ה'י'ב'ל'ו' ו'ה'י'ן מ'כ'ט'ס'י'ן ח'ת'ה' ע'ד
ה'ש'נ' ו'ב'ו'ד'ק'י'ן ח'ו'ב'י'ב' ק'ד' ו'מ'צ'י'ן ח'ד'ב'י'ה'ן מ'כ'ו'ו'ט'י'ן ח'ו'ש'ח'י'ן ו'נ'ו'ת' מ'ל'כ'ר'
ו'ג'ו'מ'ר'י'ן ה'ד'י'ן ח'מ'ט'מ'י'ן ע'ד'י'ם ל'ח'ב'י'רו' ו'ה'ו'ד'ה' ל'ט' ב'י'ת' ל'ב'י'
ח'ב'ד'ו' ו'ה'ע'ד'י'ם ה'נ'ת'ן ו'ש'ו'מ'ע'י'ן ש'ה'ו'ח' ח'נ'מ'ל'ו' ו'ד'ח'י' י'ש'ל'י' ח'ת'ל'
כ'ך ו'כ'ך ח'ב'ל' ח'נ' מ'ת'ר'ח' ש'מ'ח' ת'פ'ט' ב'ד'י'ן ל'מ'ח'ר' ה'ד'י'ז'ו' ח'י'נ'ה'
ע'דו'ת ע'ד ש'י'ו'ד'ה' ב'ט'ט' ע'ד'י'ב'י' ח'ת'ד' ה'מ'ו'ד'ה' ב'פ'נ'י' ע'ד'י'ם
ו'ח'מ'ד' ד'ד'ך ה'ו'ד'י'ה' ז'ה'י'ט' ל'ו' ח'ת'ל' כ'ך ו'כ'ך ח'ו'ש'ח'מ'ד' ח'ת'ט' ע'ד'י'

הנהגתו של משה בן שמעון הלוי ביום שחמור הלוי ושוקק הלוי
דרך הודיה מחמת לדבריו הרי אנו עדים ואין צורך לומר אם קם
מידו או שחמר להן כדבן על שטא שיש להם הנהגתו וכלב ויהיה
ברבים חלו הדין הודיה ומעידים על כיון תלמיד שממד

לודבן יודע אהיה שחם בזה הנהגתו כי ממה היננו חייני משקר מנה
למנו פלוגי וישלנו עליו עתה אחרי לך והצטרף עמו חם וצטרף הדי
זה עדי שקר חמד לו ברוך ועמוד עם העדולת העדי לא כדשיחה
הלוי ויפדה ויעלה על דעתו שיתקם שני עדים ויודה מעצמן הדי
זה חכמה לו לעמוד ולהתוודע שהיא עדי חייב מעיד ועש

וישקו בו נחמ מדבר שקר חייב השוכר עידי שקר
לה עיד להביא פטור מדיני חכם והייצב דיני שמים וכן עדי
שנכנס עדותו ולא העמיד פטור מדיני חכם והייצב דיני שמים

פרק שבנה עמד

מי שהעיד בשקר זה הנהגתו הנקרא עמד דומה ומצוה עשה לעשות
לו כמו שדעה לעשות בשדותיו חם בשבירה שדייבין עליה קננה
העיד והוזמן נקדלנו כולם וחם שדפה נשדפין כולם ובקשור המיתר
יחביהו במלקות למה כל אחד מהן בשאר מהותו

אומדין כוחו ומכין אותו ומוטתו עליו להיבן ממנו משעין
הממוין ביניהן לפי מנין העדים כל אחד ואחד חלקה מצד עליו
לוקין במקום תשלומין. צדקה בעדים שהוזמן אבל
שהי בתי עדים המבחי שותף זה אהיה חייב כחן עדות ואין
אחתה מהן לפי שתי חנו יודעין מהיין הכתה שקרנית
ומה בין הכחשה להזמה ההכחשה בעדות עצמה
אחת חומרתה היה הדבר הזה ודחת חומרתה לא היה חן יצא
מכלל דבריה שלא היה וההזמה בעדים עצמן ואה עדים
שהזימום חייב יודעין חס נהיה הדבר חן נהיה כיעד
עדים שבחן ואמרו רחיק זה שהרג חתזה חן למה מזה ביום
פלוני במקום פלוני ואחר שהעידו ונברקו בחו שני עדים אחרים
ואמרו ביום זה ובמקום זה הייך עמכם ועם אפלה יום ולא
היו דברים מעולם ולא הרג זה חתזה ולא זה הלכה חתזה הרי
זה הכחשה. וכך תהא אמרו להם הייך אתם מעמדים כן
וזה ההורג חן הנהרג חן הלכה חן המלוח היה עמם ביום זה המדע
אחדת הרי זה עדות מוטתה שזה כמי שאמר לח הרג זה
חתזה ולא זה הלכה חתזה שהרי עמם היה ולא נהיה דבר זה
וכן כל כונתם בדברים אלו: אבל אם אמרו להם הייך אקודעין

כמה הדין הזה ביהודה בדין שיהיה אומרין חן
לך הרגוע מעירין שיהיה יעבכב בייגעמטן ביוס אהצבנ
הרי אן זוממל אנהרגי אן משלמין הויח לו יעדיק שהזימן חותן
ההשגיוח על עזמה נפרע ליל ילל יום היום ימי אן שדל ונג
שהחמינה תורה עדיים הוי חדיים עשה שיהיה אהתאוננו
הכרוב היא
ידי מוס וחמרו קהן חנו גען בשהרוב המחה עשה
גייגש במקום כלונ הדי אן יענשיך על פיהן שהעגים גע
ומחה כענים וכן בשות כתי עדיים המטה שות אן אהזן
הולכיך אחר הרוב לא דוהיך את שגיהן עדיים דוממין אן
גייגין הרבחה ועדיים שהוכה שן ולבסוף הוזמן הדי אן והרב
אן הדין אן משלמין מפני שההכחה תחלה הזמה היא חטא
שעדייך אן נגמרה איך מעיניך אתה עדיים לא בפנין
ומבוישך את העדיים שלך בפניהם ועדיים שהוזמן שלך בפניהם
הרי הוכה שן לפיכך חטא מתו העדיים שהזימום קודם שזימן אותם
בפניהם וכן עריות שהרי הפה שן אן אהזן עידיי
נפשות שהוכה שן וכן הוזמן אפלן ציח הנהרג בדגלין איך אפנין
גיי שיהיא אן שגיתן לחז הרוב אהת ביהודין אפנין אפנין אפנין

בית דין מביא אותן מרדור כפי מה שיראו עדים
אומרים עדין הכרזה והיחיד היחיד הזה שלה כותב ושל
לכל עיר ועיר פלוני ופלוני העידו בכך וכך והוא מן והדרגות
להן ביטנין או ענשנו אותן כך וכך דעדין שני והנשתיים ישמע
יבצעו וייראו חיוב השיב הזוממין לשלם במקום
שהיבין לשלם קנס הורח ולפי כך אין משלמין עלפי עצמן כי
הדיעה עידו ונהקרה עדות בבית דין ואחר כך אמרו שניה
עדות שקר העדין והין לה חילזה בלוב או שאמרו העדין
יגלה בכך וכך והוא ממאין משלמין על פיהם אבל אם
אמרו העדין עלה הזוממין בבית דין שפלוני ונתהיבנו ליתן
כך וכך הריא משלמין שזו הודיה בממין שנגמר דינה
ליתן אובן וחסותמר האחד כך משלם חלקו גמול

פרק תשעה עשר

שנים שהעידו ותמרו במזיד
הבירה הדגזה חת הנפש בשעה פלונית ובתו שנים ותמרו
לפי במערב הבינה הזאת הייתם עמק בעת הזאת אם יאול
העומד במערב לבנות מה יש במשנה אינה זוממין אלא
יכול לראות הריא זוממין נחית זוממין שמה יחיד עיניהם

על ידי שנים ויחמדו בפקר הדג זה תתחנפש בידו שלם ובתו
שנים ויחמדו להן ביום זה בעיני היתב עמם בלוד אס יפול
אדם להלך תפלו על האוס מירושלם ללוד מבקר עד ערב יום
זוממין ואם חייב יכול להביעה די או זוממין וחי אוממין שגמ
כדקל ביותר שרמץ להן וקפלו בו חוכה דרך אב בדבר הכי יולדוע
לכל משעדין לעולם ואז יעין אודתן שנים שחמדו יחמד
בשבת הדג זה חתה הופש ובתו שנים ויחמדו ביום זה עממיתם
במקום אחד רחוק אבל ביום שלתחר' זה הדגו בודי יאפלו העדו
היחמדו כס קורס כמה ימים הדגו הדי זה ההודג עם עדין
הדשונים נהרנין שהדי הזמן שבעת שהעין שהדג עדיין
לם היה נגמר דיין לנהרג: אבל אם בתו שני עדים בשלש
בשבת ויחמדו ביחוד בשבת ונמר דיין שלפלו לנהדיגה ובתו
שני ויחמדו ביחוד בשבת עממיתם במקום פלטי הדחף
לם מערב שבת נגמר דיין אובשני בשבת ונמר דיין חזן עדיין
או שהזמן נהרנין שהדי מכל מקום בעת שהעידו עליו כפר
נגמר דיין לנהדיגה: וכן לענת שלומי קנס כי יער בא אלעם
בשלישי בשבת ויחמדו ביחוד בשבת גוב וטבח ונמר דיין

ובחן שנים ואמרו בחד בשבת עמקה יתם במקום ההוא
אבל מערב שבת נגמר דיין אפול אחד בשני בשבת ונצטלבו
ונגמר דיין אפול עדים או שהודמו משלש שיהיה מקום בע
שהעידו עליו חייב היה לשלם תן כלכו יחציהו דיין
עירי השטר נעשין דוממין עד שיאמרו בבית דיין שטר זה
בזמן כתבנוהו ולא יחדנוהו אבל אם לא אמרו כן תעשה זמן
בשטר בחד בניקן בירו שלם ובחן עדים והעידו שעידי
השטר היו עמהן ביום זה בנבלה שטר כשר והעדים פשרים
שאפשר שאיחדוהו וכתבוהו ופשהו בידושלם בחד נאור
כתבו שטר זה שם ויחדו זמן וכתבו זמן נאור אמרו
בזמן כתבנוהו והוזמן חס יש שם עדים שיודעין היום וכתבו
על שטר זה או עדים שדחתו זה השטר והתימרו ביום ביום
פלוני כיני שהוזמן הדין נפסק למפרע מיום שנודע שהתמו על
השטר שהעדים החתומין על השטר הדין נפסק שנהקרה
עדות בבית דיין בעת החתימה אבל אם אין עדים
שראו עדות ולא ראו השטר נקודם ידון נפסק לא מעתה ועד
בבית דיין שזה כתב ידו ואמרו בזמן כתבין שאפשר שביום
זה שהעידו בו בבית דיין בו ביום התמו על השטר י"ז

לכמה שנים והם שיקדו ואמרו בזמן כתבנוהו: בלך

פיק עשרים

נהדבין ולא לוקין ולה

תיק עדים זוממין

משלמין עד שיהיו שניהן דתיין לעדות וזמן שניהם אחד

שנגמר הדין אבל אם הוזם אחד מהן בלבד או שהוזמן שנים

קודם גמר דין או שהוזמן אחד גמר דין ונמצא אחד מהן קרוב

או פסול אין נענשין אעפ"י שהוזמן ונפסלו לבל עדות אבות

נהדב זה שהעידו עליו ותהי כן הוזמן אין נהדבין אף הדין

שנכתש זמם לעשותו עדין לא עשה ודבר זה מפי הקבלה

אבל אם לקה זה שהעידו עליו לוקין ובן תם יטח הממוק מעד

זה לפי זה בעדות חוזר לבעליו ומשלמין לו: היו העדים

שלושה אפלו מזה חם העידו בבית דין זה אחד זה והעיד כלוא

מהן תהי חבילין בתוך כ"י דיבור והוזמן מקצתן תינק נענשין

עד שיוזמן כולם אבל אם היה הפסק בין זה לזה יתלמד

דיבור שהיה כ"י שחילת שלום תלמיד לרב הדין נחלקה העדות

והשנים שהוזמן נענשין והשנים האחרים שהיה בין דבריגם

ודברי הראשונים הפסק אין נענשין ואעפ"י שבטלה העדות כולם

מפני שהן כתיב חזרה וחייל ונפסק למיזבג נמס לבולג:

העיד היחד ונחקרה עדותן יאמר השני תקחני כמיהו חנו
שאמר היין וכיוצא בזה והוזמן שניהם יחד ונהרגו יחד
או משלמין שכל עד שאמר יחד עדות חבירו היין הרי זה
כמי שנחקר והעיד כמן שהעיד חבירו ויחין לעדים זוממין
שבגיה לפי שתיין בהן מעשה לפי כך היין ירשיץ הדמיה כמן
שני יחדנו / כעב שהשנים משימין את המזה אס העינו
הימיה בבית אהרן כך היין משימין יחדן אפלו היו חמשים בית
ו יתן שנים יחד שנים: כיצור פת שהעידה על אדם
שהרג שמענו בירושתם ובחן שני עדים והזימה ובחנת בת
שניה הוה עידה יחדה עדות עצמה שראובן הרג שמענו בירושתם
ועמדו אודתן שני החמשים והזימו גם יחד הכת השניה ובין שלשה
והדביעית אפלו היין מצה בולק נהרגין עלפי אן השנים: פת
שהעידה על ראובן שהרג שמענו ובחנה כת שניה והזימה אה
הכת הראשונה יהרג העדים הזוממין וינצל ראובן באה כת
שלישית והזימה יחד הסטה שניה והרג הכת השנייה וראובן
ותנצל הכת הראשונה באה כת רביעית והזימה אה הכת
השלישית והרג הכת השלישית והכת הראשונה וינצל ראובן
ותנצל הכת השנייה ובין אפלו היין מצה פת אומה חתמו כת

נכנסת רכב יוצאה עדים שהעידו על איש טרפה

שהרג והוא מן חיי נהרגין שיתפלו הדגוהו בידים חיי נהרגין
לפי שהוא טרפה ובן העדים שהיו טרפה והעידו בדבר אחר
עליו מיתת בית דין והוא מן חיי נהרגין שיתם יוזמו זוממיהן
חיי זוממיהן נהרגין שלא הזימו אה טרפה: עדיה
שהעידו על אחד והדשי עוהו רשע שתיך בן לתמכרות
היוב ממון ויתחד כך הוזמו הדי או לוקין אעפ שלא זממו לעדות
זה ולא לחייבו ממון: כי עז העידו על כהן שהוא חלל בגין
שהעידו נאמרו בפניו ורגרשה חמו חו נחלטה במקום פלוני
ביום פלוני והוזמו הדי או לוקין ובן חם העידו על אחד שהרג
בעגה והוזמו לוקין ותיך גולן העידו על שורו שגזה שהרג
חיי הנפש והוזמו לוקין ותיך מצלמין את הכופר העידו עלן
שגמכר בעבד עברי והוזמו לוקין ותרבעה דברים יולו מפ
הקבלה הדי כך קיבלו חכמים ששנים שהדשי עו את
העדיק והעדיקן את הדשי עב ערוהן ובחו אחרים והזימום
והעדיקן את העדיק והדשי עו את הדשי עב הדי העדיקים הזשונים
לוקין אעפ שלא הדשי עו את העדיק להלקותו אבל העידו
עלן שאכל בשר בחלב חו שגש עטמו הדי או לוקין נשום

שנ' ועשיתם לוכשר זמם לעשות לחיו: שנים שהעידו

על יחובן שניתה עסבת פה ונגמרה דרך יחובן להגן ויזהר תמיד
לשמה וחדר כך נמתחו אממץ הדי אונחנקין ואינן שרפץ ודבריהם

פרק אחר ועשרים

עדים שהעידו שגירש פלוני

אחיהם ולא נתן לה כדובה והורמו והלך ביץ היום בץ למחר

הג גירש בופן ליתן כדובה אומדיץ כמה חדם רומה ליתן ^{בכדובה}

ישלון כשתמכור תורתה בטובה ניה ונטלמץ חדרמע טובת

הניה דין: ומשעריץ בחשה ובכדובה שחם היתה הלמץ

הולה חו דקינה או שהיה שלום בינה לבץ בעלה חין דמי הכדובה

כשתמכר כמן דמשה חם היתה התשה בריאה וקטנה חו יש צניון

קטטה שזו קרובה לערושין ורחוקה מן המיתה: וכך חין

טובת הניה שלב טובה המרובה בפ טובת הניה שלב טובה ב

המועטת שחם היתה כדובה חלה והריה יח נמכרת בטובת

הניה בממה חם היתה ממה חונה נמכרת בעשדה לא נפחות

ודברים או כפי מה שיערו הדיינים: העידו על שרשים

הייב לפלוני אף זור על מנת ליתן מיכחן ועד שלשים יום והלוג

אומ עד המש שנים אחר העששים יום ונמתחו אממץ אינן

במה תדע רומיה ליתק ויהין בידו אקזוז המס שנים ומשלמין בן
ללוה ובן כלביותח בזה: העידו על שודן שלזה שנגח
ונמיתו זוממין משלמין היי נזק וחסתין השור שוה חזיטק
משלמין דמי השור בלבד שחין משלם לתמופון לפי כך חס ה'
העידו עליון שאפל פידות חו שיצר בליט טרדך הילובו משלמין
נזק שלם ובן כלביותח בזה: העידו על פלוני שהפיל
שן עבדו וחדר כך סימח את עינו והוזמו משלמין לאדון דמי
העבד ודמי עינו העידו שסימח את עינו וחדר כך הפיל
את שטן והוזמו ונמיתח הדבר הפך שהחדון הפיל שנו וחדר
בן סימח עיט משלמין דמי עין לעבד ובן כלביותח בזה: "
עידו קינוי וקתירה שהוזמו לוקין ברא ענד יחד והעידו שזינת
אחר הקינוי והקתירה ונמיתח אותה העד זומם משלם כרתובה
הין שנים הם עידי הקינוי והקתירה והטנמחה ונמיתח זוממין
משלמין כיגור הכתובה ותיך לוקין ולמה לא יהרגו והדי העידו
בטמחה לפי שטח התרובה: שנים שהעידו עלה לצב
וטבה או מכר והוזמו משלמין לו את הכל העידו שנים שגנב
והעידו שנים תחדים שטבתו מכר והוזמו לו ואלו הדי ראשונים
משלמין לו תשלומי כפל והאחרונים משלמין לו תשלומי שנים

או שלשה: הוזמן היחדונים בלבד הדי הנבמשלם
הנשלמי כפלה עדים היחדונים משלמיך לנב השלומי שנים
ושלשה נמצא אחד מן היחדונים זומם בטלה עדות שניה
נמצא אחד מן הרגשונים זומם בטלה פלה עדות שיתם הניך
בנבה אין הטביחה אזהמכירה מה ייבד תותן לשלם בטלם י
שנים שהעידו שכל זה שיהיה שנים ושנים
זוממיך משלמיך לבעלה שדה דמי השדה העידו שנים משלמיך
שנה ראשונה ושנים העידו שתכלה שנה שניה ושנים משלמיך
שנה שלישית והוזמו בולק משלמיך ביניהן שיהיה עדים עדות
החזקה שלש עדיוב הדיהן בעדות אחת להזמה: לפי
כך שלשה תהים ואחד מצפירה עם בלאחד ואחד מהן העידו
בשנה שנה הדי או שלש עדות ותתקיים בהן החזקה והקבעו
אחת להזמה שהם הוזמו בולק הדי שלשת תהים משלמיך חצ
דמי השדה וזה שניטרה עם בלאחד מהן משלם חצי דמיה:
שלש כתי עדים שנתקיים בעדותן ששורה מועד
ונמצאת בתראשנה ושניה זוממיך בולק פטורין נמצאן שלשת
זוממו בולק הייבן לשלם חצי נדק שיהיה חצי השנה
חצי נדק בדין בשנהיו בולק רומזין זהה זהה או שבחור תופך

אין מביא בלשון ולקח הכיור וכו' אבל חסד חסד
אחד מכל אלו הדיבורים רמת שונה וענין פטורין שהדין הוא אומדן
לחבתנו לחיובו חצי נזק ולקח ידעך שתביא פתח הדת ויעשה
מועד: וכך שנים שיהיה בבית שיהיה ומודה עבודה
הראשונה ובחן שנים אחרים זה שידן ענין עבודת האחרונה אצלה
הדג והזמן שיהיה בזה השנה לוקח וחתה נהרגת מפני שיהיה
לומר להלקוחו בחנו אבל אחרונה נהרגת שעלפיהם בלבד
הוא נהרג היתה הפתח האחרונה ארבעה שנים אומדן בפניה
גנב ושנים אומדן בפניו אבל והזמן כולו נהרגין העידו
שנים שגנב זה נפש מישראל ומכרו והזמן הריאן נהרגין העידו
שנים שגנבן והעידו שנים אחרים שמכרו בין שהזמן עידי
גניבה בין שהזמן עידי מכירה בלבד מה שהזמן נהרגת
שהגנבה היא תחלת הזמן שלזה מיתה: העידו שנים
שמכרו ליה מישראל והזמן ולקח הין שם עדים שגנבו הדי חלו
פטורין שחפלו לחיובו לחייה זה נהרג מפני שיכול לומר
עבדי מכרתי בחן עידי גנבה אחר שהזמן עידי מכירה
חפלו רחיק חותם דומה זה את זה חסד נהרגין מוטיא
שם רע על שנתן שהביא עדים שזנתה כשהיא ארוסה

והביא האב עדים והזימום הרי עידי הבעל נהרגין והזר
 והביא הבעל עדים והזימום עידי האב הרי עידי האב נהרגין
 ומשלמין ממון לבעל נהרגין מפני עידי הבעל שנגמר דינם
 להרצה בעדותו ומשלמין קנס מפני שנגמר דין הבעל לשלם
 קנס בעדותו ונמצתו נפשותיה ומהו להי' וכך שנים
 שהעידו עלזה שבעל נערה צדקה והזמין נהרגין והזר
 משלמין קנס בעל בתו שלפלוני והזמין נהרגין ומשלמין קנס
 לאביה שלפלוני רבע השור והזמין נקלן והזר משלמין שורו
 שלפלוני נקלן ומשלמין דמי השור לבעל השור וכך כל שיתבאר

פרק שנים ועשרים

שני פתי עדים המכה שורו
 אהרן שבח עד אחד מכהרן ועד אחד מכהרן והעידו בעדות
 אהרן איך כחן שרות שהרי צודדי אחד מהן שקדן ואין דוע
 מי הוה מעניהם: ביאה ברתו בפני עינמה והעידה עדות
 ובאה ברתו בפני עינמה והעידה עדות אהרן מקבלין כל אחת
 מהן בפני עינמה: רחובן שהוטיח על שאמרון שני
 שטרות אחד צמחה ואחד במיתקם וכפר שמעון בשני ה'
 העטרות ועידי שטר זה פת אחת מאותן שהיה שבתה יען

זואת זון ועידי השטר השני הכות השניה הדי שמענו משם
מזה שיד בעל השטר על חתונה וישבע על השאר :
ויהיה לי ששבו ענה זון שיסבע על השאר בנקיטת הפך
כדי מודה במקצת שהרי יש עליו שני עדים כשרים מעדים
במקצת הממון שבכפר בכולו ולא תהיה הורית פיו גדולה מעדות
עדים כמו שביארנו : הוסיף ראובן שטר על לוי ועדין
כתחת משותף והוסיף שמענו שטר שני על לוי ועדין
הכות השניה ולוי כופר בשניה הדי ראובן נשבע ונוטל שמענו
נשבע ונוטל שוריא אחד מהם יש לו איתנו ושבו ענה זון בתקנת
הבמים כדי חנוני על פינקסן : הוסיף ראובן שטר
על שמענו ועדין כתחת מהם והוסיף שטר שני על לוי
ועדין הכות השניה וכל אחד מהם כופר בו המוסיף מחבירו על
הדי חתונה והוסיף ראובן כול לקיים אחד משני השטרות
הדי כלשטר מהם כחד על שני הנטי עני נשבעין הקת ונפטרין
בדין בשעצמן שתי הכתות לה עיד כי אחד חבל כל
המוסיף שטר שיש בו עדות כתחת משותף הדי זה גובה
בונתו הוסיף אחד כך בין הניח בין אחד שטר שני שיש בו עדות
הכות השניה הדי זה גובה בן בין מן הלוח הראשון בין מאחר השני

על כן משתיהן באה בפני עצמה והעידה **מי**
 שהביא עדים ונחקרה עדותו והוא וחדד והביא עדים **ל**
 באותה הטענה והוא ^{עמו} חפלו מאה כות וחדד כך הביא עלים
 בתורה הטענה עצמה ונמצאת עדות או החתונים מכוונת
 איך על פיהן שאלים שהוחדק זה שטעקט ענה זן להביא
 עדים שקדתי הדין לה הודוקו או העדים החתונים שהם
 משקדין: אבל שטר שקדתי עלן ערער והוא עיבובן
 שנים ויאמר מסמך עיול לדין כל שטר זה איננו שנתקיים בלשון
 מהותמין איך גובין בו לעולם ויראה לי שיהי באו עדי המשטר
 והעידוהן בעצמן על כתב ידם גובין בו: **משע למעט**

בנין רמ"א נ"ח כ"א ע"ב

ג"ג

ד

הלכות ממרים

יט בכלל התשע מצוות עשה ושש מצוות לא תעשה וזה תואר פרטן
 לעשות על פי התורה שיאמר לך בית דין הגדול

שלא לסוד מדבריהם : ג שלא להוסיף על התורה לה
במיוות שבכתב ולא בפיושן של מדברי השמועה : ד
שלא לגדוע מן הכל ה' שלא להקלל אבות : ו שלא
להסתאבותם : ז לכבוד אבות ה' לראיה מצבותם
פ' שלא יהיה הבן שווד ומורה על קול אביו ואמו ובאור מצותו

לפי

פרק ראשון

בית דין הגדול שצידו שלם הן עיקר
תורה שבבעל פה והן עמוד ההוראה ומהם חק ומספסוף
לכל ישראל ואלהם הבטיחה תורה ש' על פי התורה אשר יורד
ועל המספסוף אשר יאמרו לך תעשה זו מצות עשה וכל
המצוות במשה רבינו ובתורתו הייב לקמוץ מעשה הדת
אלוהי ואלה ששן עליהן : כלמי שאין עושה בהוראתו עובר
בלתי מעשה ש' לית בסוד מכל הדבר אשר יב' לפי ואין לוקין על
לאו זה מפי שניתן לתורה מיתר בית דין שכלהבם אמונה
על דברייהן מיתר בהנך ש' הית' ש' אשר יעשה בזדון א'
אחד דברים שלמדו מפי הנמושה והם תורה שבבעל פה ואחד
דברים שלמדו תורן מדעתן ביחודת מק המדור שהתורה
נדשה בהן ונראה בעיניהן שהדין בדבר זה כך הוה ואחד

דברים שעשו אותם סייב לתורה ולפי מה שהשעה עריצה
והן הגדרות והתקנות והמנהגות בכל אחד ואחד משלשה
דברים אלו מצות עשה נשמו עליהן והעובר על כל אחת
מהן עובר בלא תעשה. הרי הוא אומ' עלפי התורה
אשר ירוץ או הגדרות והתקנות והמנהגות שיווח בהן לרבים
ט' לחזק הדת ולתקן העולם ועל המשפט אשר אמרו לך
אלו דברים שלמדו אותם מן הדין ביחוד מן המדות שהורה
והדברה להן לא תסור מכל הדבר אשר יגידו לך זו הקבלה
נזק' בלואיש מפי יושי' דברי הקבלה אינן בהן מחלוקת
לעולם וכל דבר שתמצא בו מחלוקת בידוע שחיינו קבלה
ממשה רבינו ודברים שלמדו מן הדין חסד השכימו עליהן
בית דין הגדול בוס' הדין השכימו ואם נהלקו בהן הולכין אחר
הרוב ומוציאין הדין אחר לרבים. וכך הגדרות והתקנות
המנהגות אם ראו מקצתן שריתו לגזור גזרה זו או לתקן תקנה
זו או שיניחו העם על מנהג זה וריתו מקצתן שחיינו לגזור
גזרה זו ולא לתקן תקנה זו ולא להניח מנהג זה נושחין ונותנין לו
בגדר אלו והולכין אחר רובן ומוציאין הדבר אחר לרבים.
בשתי צדדין הגדולים לא היתה שם מחלוקת בישיבה

כל דין שנולד בו ספק לחד מישראל שואל לבית דין שבעין
אם ידעו אמרו לו ואם לאו הדי השואל עם חותג בית דין או
עם שלוחו עונף לרו שלם ומותף לבית דין שבהר הבית
תם ידעו אמרו להן ואם לאו הכל בדין לבית דין שעל פתח
העזרה אם ידעו אמרו להן ואם לאו הכל בדין לשכת הגזית
לבית דין הגדול ושואל: אם היה הדבר שנולד בו
הספק לכל ידוע תעל בית דין הגדול בין מפי הקבלה בין מן
המדה שדינו בה אומרין להן מיד ואם לא היה הדבר ברור
אעל בית דין הגדול דיני בוש בעתק ונושטין ונותען בדבר
עד שיסכימו כולם או יעמדו למען וילכו אחר הדוב ויאמרו
לכל השואל כן הלכה וילכו להן משבטל בית דין הגדול
דבונה מחלוקת בישראל זה מטמא ונותן טעם לדברין וזה
מטהר ונותן טעם לדברין זה אוסר וזה מתיר שני חכמים או
שני בתי דינים שנחלקו שלא בזמן הסנהדרין או עד שלא גיע
הדבר להם בין בזמן תחד בין בזה אחר זה אחד מטמא ואחד
מטהר אחד חסר ואחד מתיר תם תין אזה יודע להיכף הדין
נוטה בשלטה הלך אחד המחמיר ובשל דברי סופרים הלך אחד המלצה

פרק שני

א

א

בית דין הגדול שדרשו בזה מן המדות כפי מה שנראה להן
שהדין כך ודנו דין ועמד אחריהן בית דין אחר ונראה לו שם
אחר לכתור אותו הדין הרי זה סותר ודן כפי מה שיראה בעיניו
שלא להשופט אשר יהיה בימים ההם אין אהיה חייב ללכת אל
אחר בית דין שצדוקי: בית דין שגזרו גזרה אחת הדין
תקנה והנהיגו מנהג ופשט כל הדבר בכל ישראל עמד אחרים
בית דין אחר ובקש לבטל דברי הרב שונים ולעקור אותה
התקנה ואותה הגזרה ואותו המנהג אינו יכול עד שיהיה
גדול מן הרב שונים בחכמה ובמטין: היה גדול בחכמה
אבל לא במטין במטין אבל לא בחכמה אינו יכול לבטל את דבר
אפילו בטל הטעם שנגללו גזרו הראשונים או התקין אחרים
יכול לבטל עד שיהיו גדולים מהם: והיך היא גדולה
מהן במטין הוית' לכול בית דין ובית דין שלש צענים ואחד הוא
זה מטין חכמי הדור שהקבימו וקבלו הדבר שאמרו בית דין
הגדול ולא חלקו בו: ב"ה בדברים של אסרו אותן כ"י
לעשות כ"י לא בשאר דיני תורה אבל דברים שראו בית דין
לגזור או לחסור אותן לעשות כ"י ג"כ איסורם בכל ישראל
אין בית דין הגדול אחר יכול לעקור ולבטל אפילו היה גדול מן

היינו... ריש לבית דין... או לפי שעה
אעפ"י זה... מן הדת שונים... מוריי ודברי
וטרה עינמה שתפלו דברי תורה יש לבית דין לעקור אותם
הוראת שעה: בינינו... חולקה הדת ולעשות
סייג פרי שלח יעבדו העם על ידי הדין מכין שלח פדין עונשין
על פדיון אבל אין קוצנין הרב... שחלכה
כך היא: וכך חס דין לפי שעה לעבור למינה עשה
חולעבור על ליל תעשה כדי להחזיר רבים לדת או להחזירם
מי שדאמלה בטל בדבר... אחרים עושיין לפימה ששה עשה
עריכה: בשם שהרופא חותק ידו או חלו שלשה כדי
שיהיה כולו כדבית דין מוריי בזמן מן הזמנים לעבור על מצות
מצוות לפי שעה פדי שיתקיימו כולן בדרך שאמרו חכמים ד' אונס
חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה: בית
דין שנריתה להן לעמוד גזרה חולתקן הקנה או להנהיג מנהג צריך
להכשיר בדבר ולדעתה אחרונה העבור יכול לעמוד בה או
תיך רובה צבור יכול לעמוד בדבר זה ולעולם אין גוזרין גזרה על
הצבור אלא חס כן חובה צבור יכול לעמוד בה: הרי שגזרן
בית דין גזרה ודמן שדובה צבור יכול לעמוד בה ויחר עגלה

אונה פקפקו העם בהלח פטה ברוב העבוד הדי זובטילה ואת
רסתיך ליכנה חנה עם כלכה בה: גדו ודמו שפטה
בכלי שחל ועמד הדבר בן ענים רבות לתחר זמן מרוגלעמך
בית דין אחד ונדק בכל ישראל היתה שתיך חונה הבזרה פ
פוטת בכלי שחל ישלו רסות לבטה וחפלן היה פחוד ומוק
בית דין הראשון בחכמה ובמען ישלו לבטל כל בית דין אחר
שנדבדו יסאלי מהר להוד דבר שלש: הוחילו יסאלי
דין לבזור ולחסור דבר המותר ויעמוד איסורו לדורות וכן יש
להלכת דין איסורי תורה לפי שעה מה הוא זה טהה יורה לור
לא תוסיף עליו ולא תגרע ממך שלה תוסיף על דברי תורה
ולא לגרוע מהן ולצבוע הדבר לעולם שהוא מן התורה בין
בתורה שבכתב בין בתורה שבעלפה: כי עד הדי כתוב
בתורה לא תבשל גדי בחלב אמן ומפי השמועה למדן
שזה הכתוב אסר לבשל ולתכול בשר בחלב בין בשדהמה
בין בשדה חיה אבל בשר העוף מותר בחלב מן התורה: /
חס ונוח בית דין ויתיר בשר חיה בחלב הרי זה גרע וחס
אסור בשר העוף ואמר שהנוק בכלל הגוי והוא חסור צדקה
הרי זה מוסף: אבל אם אמר בשר העוף מותר מן התורה

והנה יחזיקו אותם ומודי יצ לעבד עשה גיד השלם ביום מק הרבר חנה
ויהמין בשר העוף מותר מפני שנתפרש בתורה כ"י הזויה מותרת
שלם נתפרשה ויבוא אחד לומר אף בשם הזויה הזויה מותרת
ויבוא אחד לומר אף בשם הזויה הזויה מותרת
והנה יחזיקו אותם ומודי יצ לעבד עשה גיד השלם ביום מק הרבר חנה
ויהמין בשר העוף מותר מפני שנתפרש בתורה כ"י הזויה מותרת
שלם נתפרשה ויבוא אחד לומר אף בשם הזויה הזויה מותרת
ויבוא אחד לומר אף בשם הזויה הזויה מותרת

פרק שלישי

מי שהיה מביא
בתורה שבשם חייב
זקן ממרח היה מור בתורה לא הריזה בכלל המינים ומיתקבול
כל אחד מהם שנתפרסם שהוא בופר בתורה שבשם חייב ומותר
לא מעטן כשחר המינים והחפיקוריין והיא מותרת חייבת חייבת חייבת
והנה יחזיקו אותם ומודי יצ לעבד עשה גיד השלם ביום מק הרבר חנה
ויהמין בשר העוף מותר מפני שנתפרש בתורה כ"י הזויה מותרת
שלם נתפרשה ויבוא אחד לומר אף בשם הזויה הזויה מותרת
ויבוא אחד לומר אף בשם הזויה הזויה מותרת
גדולה והדיים משה
בהם באים שפר בתורה שבשם חייב
פה ממחשבתי ובדייט שנתאונן והלך אחר דעתו הקלה ואחר
שריחות לבן ופר בתורה שבשם חייב והנה וכן כלה אחר
חבבני אותם הטועים ובני בנייהם שהדיחן ינוע ויבוא

ונולדו במינות וגדלו חוקן עליו הרי הן כתינוק שנשנה לבין הגוים
וגדלו והגוים על דתן שהיו חנוק ואינם שש מעתה חרין שהיה
יהודי וריחו היהודים ודעתם הרי הויז כחונק שהרי גדלו על טעותם
כדלו והיה דין בדרכי תבונה שהיו לפי כך ראוי להחזיר את עצמו
ולמשוך אותן בדרכי שלום עד שיחזרו לחיות התורה ולא ימרו
להרגו אבל זקן ממרה החמור בתורה הוא חכם מאד
מהבני ישראל שיש בידו קבלה ודן ומורה בדיני תורה כמון שידון
וידון כל חכמי ישראל שבחה לו מהלוקת בדין אף הדין עם בית
דין הגדול ולא חזר לדבריה אלא הלך עליה והודה לעשות שלם
כהוראתן גזרה עלן תורה מיתה ומתונה ויש לו חלק לעולם עמו
אעפ שהנא דן והן דין והוא קיבלוהם קיבלו הרי תורה
הלכה להם כבוד ואם ריבו בדין למחול על כבודן ולהניח תיכ
יבולין בדי שלם רבו מהלוקת בישותן אין זקן ממרה חייב
מיתה עד שיהיה חכם שהביע להוראתו סמוך בסנהדרין ויהלש
על בית דין בדבר שהייבין על דון כרת ועל שגגתן הטאות חו
בדעתן ויורה לעשות בהוראתן חנו עשה הוה על פי הוראתן ויהלש
עליהן והן יושבין בלשכת הגזית אבל אם היה תלמי שלם
הביע שוראה והודה לעשות פטור מעב יפלא ממך דבר מי שלם פלא

וליתיה לאחדים בדבריו אנו לא הורה לנו שיהיה צורך לומר
תשרי עשה בזהו לישא ממד צדו לא ייהא לעשהו וכו' עשה
היה בעתו מעין חוץ למעשהו עשהו עשהו עשהו
שנאמר ועליו אל המקום מלמד שיהיה גורם לו מיתה
וכלתו וכו' בהן שיהיה פטורין מה שיהיה ישלבו דין קול
לנדוהן ולהפרישן ממנו מלכמד כפי מה שיהיה שיהיה
מדין לכך וכינר דין זקן ממנה בעת שיפלא דבר
ויהיה חכם המה עשהו בין בדבר שידחה בענין בין בדבר
שקבל מדבורין הרי הוא והחולקין עמו עושהו עשהו ובאין
לבית דין שעל פתחהר הבית וכו' בית דין כד הואגלין
אם שמעו קיבל מהן מוטב ואם לאו בולק צריך לבית דין
על פתחהר עזרה ואומרין גם הם להן כד הוא הדין אם קיבל
לבו להן ואם לאו כן צריך לבית דין המדון לשבט שפת הגזירה
הורה יוצאה לכך שיהיה לשנאן המקום ההוא אשר יבחר לו בית
דין אומרין שהן כד הוא הדין וכו' עשהו עשהו
שהלק על בית דין לענין ושנה ולמד בידן שיהיה למוד הדין זה
פטור הורה לעשותו שעשהו כהן חתם הייב מיתה ואין צורך

מהרצה חפלו והן טעם לדברי יחזקאל נזומעין לן אח כיון שבחן
עדים שטעה בהוראתו או שהורה לחורים לעשות גומדין
דין למיתה והופסין אותו ומעלין אותו משם לדושלם
וחזן ממדין אותן לך בבית דין של עיר וולת בבית דין הגדול שיצא
חזן לדושלם אח מעלין אותו לבית דין הגדול שבדושלם ומשם
אודו עד הדגלו והונקין אותו בדגל שני וכל ישראל שצענו וייראן
מכלל שיעריך הברזה והייבשה תו שן הברזה זקן ממרה ועדים
זוממין והמס' גבן סורה וכו' שהדי בכלם נאמי שצענו ויראנו

פרק רביעי

זקן שהלק על בית דין בדבר שהייבין על
דגון כרת ועל שגגתו הטיה ביי שהיה חוסר דין והוא מתרבי
שהיה חוסר דין והוא חוסר דין זה הייב מיתה חפלו היה
הזח חוסר מפי הקבלה ואמר כד קבלתי מרבנותי והוא אומר יכך נוקם
בעיניך שהדין נותן הוסיף להלק עלהן בדבר ועשה את הורה
לעשות דריזה הייב מיתה ותיך נרדף לומר חס הוה מורי קמצי
הקבלה וכן חס הלק עלהן בגזירה מן הגזרות שבדון
בדבר שיש בשגגתו הטאות ובזדון כרת פגם שהתיר החמין
ביום חרבה עשה עשר בשעה ששיתא מקרובה ניה בשעה

המשנה הדיקה וכן כל כוונתה
שהייבין על דונו כדור ועל שגגתו הטאת שנה לקו בן אצל
בדבר המביא לדי דבר שהייבין על דונו כדור ועל שגגתו
הטאת כי יעד נחלקו בתשה זנתם הייב עונה או אינה
אם מראה דם זה מטמא בתשה תוהים מטמא אם יוטמא ליום
או אינה טמאה לדה אם זנתה או אינה זנה אם הלכה זה תדור
או מותר וכל כוונתה בזה הדיקה חלק בדבר שהייבין על
דונו כדור ועל שגגתו הטאת ופייער דבר המביא לדי דבר
שהייבין על דונו כדור ועל שגגתו הטאת כגון שנה לקו בעבור
השנה אם מעברין עש הפורים תובכל אדר הדיקה הייב לזה
הייבין לדי חלות חמין במטה וכן אם נחלקו בדיו מדיני
ממנה או במין הדינים שדכין דיני מונות הדיקה הייב לזמן
של אחד ששה הייב לזה וכל שנטל ממקדיו נטל ועלפי בית דין
נטל וליבוי שמה שאומר פלוג או שאומר שתי אורחניין לזמן
כל שנטל גדל יום ביום ויש קידש בן ימינה מקודשת ולברי
האומר שלו נטל ויש לזה ענין פרה ובשנגה מביא
הטאת ונמצא הדבר מביא לדי דבר שהייבין על דונו כדור ועל
שגגתו הטאת וכן אם נחלקו בדיני מכות אם זה הייב במלכות

או אימאן שהלק במכין הדיינין שלוקין בפניהן הרי זה חייב לשהר
לדברי האומר הינו לוקה האובלין הסבין והייבין לשלשום (שילוף)
מהן טדין נוסלו ולדברי האומר בין מלקות הוה כל שיטונגהזמל
הוא צידו ואם קידש בן אשה אינה מקודשת וכן הוא נחלו
בערכין או בחימין אשה חייב לשהר או חייב הרי זה חייב
שהרי לדברי האומר איך חייב לשהר אם לקחו ממנו הרי זה
גזלוה מקדש שבן אשה חייב מקדש גזל וכן חלק עלתן פלוני
הקדשים אם נפדו תולה נפדו הרי זה חייב שהרי לדברי האומר
איך זה פלוני ואם קידש בן אשה אינה מקודשת וכן חלקו
בעריפת העגלה אם חלו היבין להביא או חייבין הרי זה
חייב שהרי לדברי האומר הייבין להביא הרי היא סורה חייב
והמקדש שבה אשה אינה מקודשת וכן חלקו בעולם
וכן חלקו בלשון שפחה ופיה חס זה לעניים או
לבעלה בית הרי זה חייב שהרי לדברי האומר לבעלה בית
הרי הוה גזל בית העני ואם קידש בן אשה אינה מקודשת
וכן חלקו עלתן עשה בחב צמורה הטאמנה בני גע
בשר אונגט בגדים או נגעו בתים הרי זה חייב שהרי לדברי
האומר טהור מותר להכנס למקדש ולחפון לקדשים ולדברי

האומר טמא אם נכנסתו חבל במזיד ענוש כרת וצ' שוגג
מביא הטמא וכפ' אם נחלקו בטהרה מעורב עתה יש לזה
טהרה תו' תין לו: וכפ' אם נחלקו בהשקפת שוטה אם
זן מריכה לשנותה תו' תינה מריכה הרי זה חייב שהרי לדברי
האומר מריכה אם מההב' עלקודם שהשתה הרי זן אסורה
ליבמה ולדברי האומר מריכה מתיבמה: וכפ' כל כיון
בזה מריכין לבדוק ולהקור אם היונה מה לוקה זן מביא
לדברי דבר זה ודבר זה מביא לדבר שני אפ' אחר מאה לדברים
אם יבוא בדוק לדבר שחייבין על זדונם פרתו על שגגתו אלא
בין שהיה הזקן מקילנהן מהמירין ביקשה היה הוא מחמיר ואם
מקילנהן הרי זה חייב ואם לא תבין המה לוקה לריכ' הרי זה
פטור הוא ממעות תפלין בלבו: כיצד הורה שמותר
לשוקף טוטפת אחת בתפלין ויעשה אותה המש טוטפות
הרי זה חייב ופ' שיעשה בתחלה ארבעה בתים בהלכה
ויביא מים ויבין בה יצון שהבית החייבין שחין קרוחה
אורה חויר פסול והיוב' זקן ממדה על דבר זה הלכה מפי
הקבלה: אבל אם נחלקו בשאר מצוות כגון שחלק
צדק מדברי לולב תו' יצית ושופר זה אומר פסול וזה

אומר פטר זה אמר יחיידי חובתו וזה אמר לך יניח זה און
טהור וזה אמר שני לטעמה הרי זה פטר מן המצוה ובין כלל וערב

פרק חמישי

המקלל אביו ואתו נסדל שנתבין ואמו קלל
מבין ויהי המקלל אביו כהיה קולו הרי זה נקלל
ועדין עדים והתראה כשהיה כל מחווי מיתת בית דין ואחד

היטיש ואחד האשה וכך הטמאם והתנוד בנק והוא שיהיו
גדולים שהגיעו לבגרות ענשיין אינה כדקלה עד

שיקללם בשם כן השמות המותרות בתלמוד קללם בכני פטר
מן הקלה ולוקה בדרך שלוקה על קלות פלוגה כשני משול
וכן המקלל אביו ואמו הרי זה פטר כל אחד משאר פטר

הזהרה שלמקלל אביו ואמו מנין עונש שמענה בפירוש
אבל התזהרה הרי היא בכלל לא תקלל אדם הוחיל ומג' אשה

שלא לקלל אדם מישראל הרי תבין בכלל פלישראלי
המכה אביו ותמומיתתו בהנך ש' ומכה אביו ואמו מיתתו

ועדין עדים והתראה כשיתר כל מחויבי מיתת בית דין
היטיש ואחד האשה וכך הטמאם והתנוד בנק והוא שיהיו

לבגרות ענשיין אינה הייב הנק ע' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט' י'

אבל אם לא עשה הצורה הדיקה כמכה אחד משאר ישראל
והמכה אונתם לאחד מינה כטור ומי עשה כן אביו על חזקו ומי
הייבונתה שחאפער לו שי עשה חדש בלח הצורה תפילו
טיפודים יחד בפנים באין ונתחדש יי המקידים
לאביו או שהיה דופח וחוקר לן בשד אונתה פטור אעפ שהוא
פטור לכה לה לא יעשה תפלו להויתח סלוק מבשר אביו
אמו לא יתיח שמך יעשה הצורה ברוך צעיש שם
אחד לעשות אבל אם יק שם מי שי עשה זה הוה והדיקה
מיע ערין חד יזה מקיד דם וחוקר כפי מה שיי שוהו לעשות
הצורה שלמכה אביו ואמו מניק עונש שמעק אזהרה
שם מעק הויתח והוה מזהר שלא להכות אדם מישראל
אביו ואמו כבודו שותק הייב על חמו ואיך הייב על אביו
אעפ שהיה חמו ואמדה בן פלוני הוה איך נסק לאונתה על
כה אביו מן העפחה ומן הנדית איך הייב לא על אביו ולא על
חמו והן שהויתח שלא בקדושה אעפ שגול בקדושה
אינו הייב על מכה אביו וקללתו כשם שאיך הייב על קללת
אביו כך אינו הייב על חמו שגול על אביו ואמו מותרת את
שהוה הייב על אביו הייב על חמו והוה הייב על אביו איך הייב

על אמוני הגד מסור לקלל חביו הנני ולהכותן ולח יבזה
כדי שלא יאמרו בראו מקדושה חמודה לקדושה קלה שהרי יק
מבזה יבזו ונוהגו בקדושת כבוד אבנא עבד חזן לו יתוק אלה
הדאבין כמי שיהיו אביו לבטור אעפ שנסתחררה
מי שהיו יבזו ותמו רשעים גמורים ועובדי עבדות תפלו עמו
דים להריגה והיו יושבין להרג מסור לו להכותם ולקללם ולק
אנחבלבהן פטור ואם עשו תשובה ידוי זה חייב ונהרג עליהן
אעפ שהן יושבין למיתה
בד"ה פסק אבא אבא
והכהן אוקללו אחר שנבחרו די אעפ שעשה תשובה הרי
זה פטור הורחל והורח הולך למיתה ואם ביישן הרי זה חייב
בקנה המבייש עבד יבזו און אמו על עבירה של קצין על
והורח היה חזק לפני הדין עק לה יבה חותק וכף חס ונתח יבין גדו
לתי היה שלח לבד חותק ולח ירחוק חותק ולח יבזה חותק בשלמו
בית דין אעפ שהן רחוקים לכך ולח עשו תשובה לכל און הבק עש
שליח לאביו להכותו ולקללו חוץ ממסית שהרי אמרה רב
לא תחמלו ולא תכסה עליה
מי שנתחייב שבועה לבק
כך דתיק בן תמיד שחיון משביעין בשבועת האלה שהחייבה
בא לקלל את אביו לא משביעין שבועה שחייב בה אלה וכבר

ביארנו שהחב שהדיג חרבנט חייך אחד מזהין שלנהדג נעש
גותל חוס וכל על ההכ"ה ועל הקללה בלבי הקפידה
תורה לך על הציון שכל המבזה אביו או אמו אפלטו
אפלטו במיזה הדי זה בכלל ארור מפי הגבורה שנאמר מצד
אביו ואמו והדי הוא חומ עין תלעג לאבות ובוד לקה תאס יתע
יש לבית הדין להכות עלזה מכת מידות ולענוש פפי מה שידאו

פרק ששי

כבוד אבות מצות עשה גדולה וכן מורה
אבות שקלם הכתוב בכבודו ומודיו כבוד אהבך ואב
אמר וכל כבוד אהב מהונך ובאביו ואמו כתוב איש אמו ואביו
תיראו וכתוב את ה' להיך תירא כדרך שצוה על כבוד שמא גדול
ומורא כק צוה על כבודם ומוראם המקלל אביו או
אמו בקלה והמנדה בקלה הנה השוה אותם בעונש הקדים
אב לתם בכבוד והקדים אם לאב במורה ללמד שעניהם שוין
בין לכבוד בין למורה איזה הוא כבוד ואיזה הוא מורה
מורה לא עומד במקומו ולא יושב במקומו ולא סותר את דבריו
ולא מפריע את דבריו ולא קדיח לו בשמו ולא בחייו ולא במותו
אומר אבא מארי היה טק אביו או טק רבן פשם אחרי'ם יעק

אז עמס: יראה לך שאין נזהר בך אף בעם שהוא לשון
שיתן הכל דש"ץ בן אבן השמות שקורין כל העם פגמא בוגם
יעהק ויעקב משה ויהיה וכו' תראה בהן כל לשון וכל לשון
קורין בהן לחאדיס שלא בפניו ותי' בך כלום: ויהי
הוא פבוד מצד לומשקה מלבית ומכסה משלחבואהאן
ממון לחב ויש לבן כופין אותן וזן אביו וזמן כפי מה שהוא
יכול ומתי' ומכניה ומשמשן בשאר הדברים שהשמש
משמשין בהן את הרב ועומד בפניו כדרך ששומד מפני
רבו והאב שהיה תלמידו בן חין האב עומד מפני הבן אבל
הבן עומד מפני אביו אע"פ שהוא תלמידו: והייב
לכבודו בשאר דרכיו ובשעת משתחו ומתק ועשיית הפעול
כינוד הנשמע בדבר אביו למקום לא יאמר מהדוני בשביל
עצמי פטרוני בשביל עצמי לא מהדוני בשביל אבא שלי
בשביל אבא וכן כל כיוצא בזה לעולם כלול בכלל דבריו
שהוא הושע בפבוד אביו ושהוא מתירא ממנו: והייב
לכבודו ותפלו לאחר מותו כינוד היה אומר שמועה מפני לא
יאמר כך אמר אבא לא יאמר כך אמר אבא מריאני כפתי
משכנו בדי' בתוך שנים עשר חדש של אחר מיתתו אבל

אחד שנים עשר חדש אומר זכרון להי העולם הבא
אחד ימי שואה האשה הייבין במודין וכבוד אם שהאיש
יש צידו לעשות והתשה אין צידה לעשות שהרי דשור
החדים עליה לפי כך אם נגרשה או נתחלמה הדי שניה
שוין: עד היכן כבוד אבן אם אפלו וטלו כס טלהב
שלו והטליכוהו לפגו צים לא ילם אותן ולא יעק צפניהם
ולא יעו כנגדן לא יקבל גמדת הכתוב וישתוק:
ועד היכן מודין תפלו היה לובע בגדים המודות וזשכב
צפני הקה לובא אבין או אמו וקרעו בגדין או הכוהו וירקצמן
לא ילם אותן לא ישתוק וידא ויפחד ממלך המלכים שעותן
בכך שחילו מלך בשרודם גזר עליו דבר שהוא מצער יתר
מזה לא היה יכול לפרק בדבר קלוהו אומר למי ש אמר והיה
העולם בדיעובד: אעפ שזכך נעטוין אסור לאדם להביד
עמו על בניו ולקדק בצבור עמהן שלם ביאם לבי משון
לא ימחולו ויתעלם שהאב שמחל על כבודו כבודו מהו
והמכה בנו גדול מנדין אותן שהרי הוא עובר על לפני עור
לא תבז מכשול: מי שנטרפה דעתו שלא ביאן זלזול
שחל לנהוג עמהן כפי דעתן עד שידוהם עלהן ואם אי

אפשר לו לעמוד מפני שנשתטו ביוצר יניחם וילך לו וצי
חזרתי להנהיגם כדמיון להם. הממזר הייגבבם
אביו רבמורחן אע"פ שהיה פטור על מכתו ועל קללתו
עד שייעשה תשובה שפלו היה אביו רשע ובעל עבירה
מכבודו ומתירח ממנו רחה חותנו עובר על דברי תורה למ
אמר לו אבך עברה על דברי תורה לא יאמר לו אבך
בתוב בתורה כך וכך כאלו הוא שוחל ממנו לא במזבון
מי שאמר לו אביו לעבדו עבד דברי תורה בין
שאמר לו לעבדו על מצות לא תעשה חן לבטל מצות עשה
אפלו של דברי תורה זה לא ישמע לו שט"ס חמו וצבן
תיראן וחת שבתי תשמו בולבם הייבין בכבוד יי
אמר לו אביו השקני מים ומצוה לעשות חס
אפשר למצוה שתי עשה עליהי תהיה תעשה ויתעסק
בכבוד אביו שחין מבטלן מצוה מפני מצוה ואם אין שם
אחרים לעשותה יתעסק במצוה ויניח כבוד אביו
שהוא ויתבין הייבין בדבר מצוה ותלמוד תורה גדול
מכבוד אבותי. אמר לו אביו השקני מים ואמר
לו אמו השקני מים מניח כבוד אמו ועוסק בכבוד אביו

ותחלה מפני שהורח ואמוח ייבין בכבוד אבין הייב
אדם לכבוד את אשתו וציו א' ע' שתינה תמו כלש מ' א' ציו
קיים שזה בכלל כבוד אבין וכן מכבוד בעל אמו וכלש מ' ציו
שחמו קיימת אבל לאחד מיתק חינון הייב ומדברי י' א' פ' ר' ס'
שיהיה אדם הייב בכבוד אחיו הגדול בכבוד אבין

פרק שביעי

בן סורר ומורה הימור בתורה
הרי מטפשה בן ס' לה ולא ענש הכתוב לתוס כן הקד
והיבן הזהיר לא תאכלו על הדם לתאכלו אכילה המביא
לידי שפיכות דמים זו אכילה בן סורר ומורה שתיק
נהרג לא על אכילה מכוונת שיתכל ש' שולל וקובץ מצ
השמועה למדון שהזולל הוא האוכל אשר צרעבנות
וקובץ השוטה יין צרעבנות תכילה זו שהורח
הייב עלה דברים הרבה יש בה והן כולן הלכה מפי פ' פ'
הקבלה חינון הייב ס' לה ע' שיגנוב משל אבין ויקנה
בשר בזולתיין בזולתי אכל אותם הוא מדשות אבין
בהבורה שכולה דקנין ופחותין ויאכל הבשר הייאן
הייב של חינון בשלכודך שהגנבים אוכלין וישתה מין

מזוג ורתינו מזוג כדרך שהגרנים שותף והוא שיתלשן
המשים דינר מבשר זה במלגמף אחרת ויטוה המין לגמין
זה בבה אחת גנב משלזבין ואכל אכילה זוג שות
אבו או שגנב משלזחדיים ואכל אכילה המכוערת בין
בד שות אבין בין בר שות אחרים הדייה פטור וכן
תסגנב משלזבין ואכל אכילה מכוערת בין בד שות אחרים
והיתה אכילה מצוה אכל מצרייהם או אכילה עבירה
אכלו מדבריהם הדייה פטור שני איננו שמעב בקולין
שדין עובר באכילה זו אלא על קולם יצאה שעברה
על דברי תורה או שאכלה בדבר מצוה: כיון אכל
אכילה זו המכוערת עם ההבונה הדיעה שאוכל עמך דבר
מצוה או שאכלו מעשר שני ביושולם אכלו אכלו מצוה
אכלים שהיא מצוה מדבריהם הדייה פטור וכן אכל
מנבלות וטרפות סמיים ומשים אכלו אכלו בתענית
עבור שהיא עבירה מדבריהם הדייה פטור מן המיתה:
אכל כל מאכל ולא אכל בשר בהמה אעפ שאכל
אכילה זו מבשר העוף פטור ואם אכל אכילה זו מבשר
בהמה והשלים שיעור החמשים מבשר העוף חייב

“ שנתה כל משקה ולא שנתה יין פטור אבל בשר ה' שנתה
יין פטור שנה קדי' הוח' ותי' אדם יכול להמסך בזה וכן אם
אכל בשר מליח ביום שלישי למלי' התואו ששנתה יין מבתן
פטור שתי' אדם יכול להמסך בזה: לא עניש הכתוב
קטן שלח צא לכלל המצוות וכן חיש שגבול זה ה' הוא צד
עצמו יינו נסקל מפני שגנב ואכל ונתה אכילתו מוערת
היא כי ער מפי' השמועה למדו שתי' דין זה לא בבקש לשענו
שנה ויום אחד שהביא שתי' שערות ומשיבי' א' שתי' שערות
עד שיק' השער את כל הגיד ויחד שהק' השער את
כל הגיד הרי הוח' צד שות' עצמו וינינו נסקל: בלי מין
שלבן סודר ומורה ח' אן שלשה חדשים מאחד שיביא
שתי' שערות לפי שאפשר שות' עבר אשתו ויהיה עובר
הכיבר בשלשה חדשים ונאמד ביהיה לאי' שבן סודר ומורה
ולא אב סודר ומורה הוא למדת שאם הק' השער את כל
הגיד קודם שי' שלי' שלשה חדשים הרי זה פטור:
כי ער דין בן סודר ומורה מביאין אותו אביו ואמו תחלה לבית
דין שלשה ואומדי' להן בנטזה סודר ומורה ומביאין שני' עד
שגנב משל אביו וקנה בשר ויין במה שגנב ואכל אותן אכילה

האמורה תהר ההדעה והיה עדות הדא שונה ומלקיף אותן
כשאר הייב מלקיות שני שריו חותן ולק ישמעאלית
הזר וגנב משלתי ותכלת ליה זאבו ותמו מצאן
אותו לבית דיין של עשרים ושלשה ומביאין שנים ומעידין
עליו שגנב ויאל תכלה זון התמדה תהר שהתרו בו וזו היא
עדות אחרונה אפלו היו השנים הדא שונים הן התהרונים ואחד
שמקבלין עדותן בודקיף אותן שמק הקיף השער את כל
הגדי : חסלח הקיף ולח שלמו לו שלשה חדשים גומדין
דין סידך בלהדוג בית דיין ושוקלי אוחנן ודין נסקלעד שכי
שם שלשה הראשונים שני בנט זה זה הוח שלקה בפניכם וחס
מהלן לו אביו נחמו קודם שיגמר דין פטור : ברח עד
שלא נגמר דין ואחר כך הקיף השער מלמטה פטור ואם גשונע
דין ברה אפלו הזקיף כל עת שימצא יסקל שכלמי שנגמר
דינו הדי הוח פהדוג ותיין לו דם : היה חביו רוצה ואמו
חינה רוצה אמו רוצה ואביו חייב רוצה חייב נעשה בן סורר
ומורה שני ותפשונו אביו ואמו היה אחד מהן גדם אוחגר חן
אלם חוסומא אוחדש חייב נעשה בן סורר ומורה שנתפשו ולח
גדיין והוטי אוחותו ולח תגרים ואמרו ולח אלמים בנט זה ולח

כוונת איננו שמע בקולנו ולא חדשים : גזרת התבונה
 שלא יסקל אדם בן סורר ומורה אבל הבתאונה נדונת בדין
 שחן הרפה להמשך באכילה ושתיה פחיש שנבן סורר ומו
 בן אדם בתולדות מצרים : יאנודני : טמטום שנקרעו נאלץ
 זכריו ונעשה ביש : ימורה שנכפיה היה לאיש בן עשרים
 בן משעת הויה עב : בן סורר ומורה עריך הכרזה
 וביעוד מברחין עליו כורב : יגלי שרחה בבית הדין פלוני קצלב
 פלוני מפע שהיה בן סורר ומורה : בן סורר ומורה הר : טמ
 ככל החוג בית הדין שממונם לורשיהם אע"פ שאביו גדם לו
 דקלה הדין הוא יורש כל נכסיו :
 בדין מהמש דסייעם
 זכר
 א
החבות אבל
 יש בכלל ארבע מצוות אזהרת מצות עשה
 ושלוש מצוות לא תעשה וזה הוא פסוק : לא תאכל אבל
 הקרובים ואפלו בהן מהשמה ומתאבל על הרובים ואין אדם

מבחינה אחרת הרוב צידדין וולפי זה כללית הלכות אבדן
בשטר זה שהוא מעין קבדה ציוס מיתה שהוא מצות
עשה ב' שלח יטמאנה נול לקרובים ג'
שלח ימוק עם המת בחהל ד' שלח יטמא מהן הדין
לנפש אדם אה לקרובים בלבד ובמזון מצוות און בפרקין א'

פרק ראשון

מצות עשה להחבל על הקרובים סג'
ואכלת הטאת היום הייטב בעיניך ואין חבילות אקדמות
אח ציוס ראשון בלבד שהוא יום המיתה ויום הקבורה אכל
שאר השבעה אינך דין תורה אעפ"י שנתורה ויעש לחבן
אבל שבעה ימים ניתנה תורה ותחרישה הלכה ומשקרבין
תקן לפי לשדאל שבעה ימי חבילות ושבעה ימי מטרה:
מאמתי יתחייב אדם בחבל משיסותם הגולל אכל
כל זמן שלח נקבר המת איך תסור בדבר עם הדברים אהאכל
אסור בהן ומפני טעם זה החין דוד המלך וקך בשמתהילך
קודם שיקבר: הדיוג מלכות שחין מניהן אהות לקבר
מאמתי מתחילן להתחבל עליהן ולמנות שבעה ושליש מש
משיתאשון מכלשון למלך לקבר אעפ"י שלח נבאשון מלגוב

הוא כי שטבע בנהר אורח שחבלתו היה רעה מאשייתו
קש מצותו חברים חברים איך מונעו לו עם שיתחברו
ורובו חן ותיאור מלבקש: מי שדרבם לשהחמת למנוע
אחרת לקברו ואינם יודעין מהי יקבר מעט שיחזיקו פניהם
מללוותו מהחילוף למנות שבעה ושלישית חזקה לך להתקבל
הנפלים איך מתחבלין עשה וכלמי שלח שהה שלשים
יום בתוך הדי זה נפלא פלו מת ביום שלשים איך מתחבלין עליו
וחסדי עבודתו שנועד להשעה חדשים גמורין תפלו מת ביום
שנועד מתחבלין עליו: בן השעה חדשים שנועד מת
ובן שמנה שמת תפלו לתוך שלשים יום ומע שיצא מהותך
או מסודים אנו שכלו לו חדשיו הדי זה נפלא איך מתחבלין
עשה ולא מתעסקין עמהן: כל הדין מלכות חלופה צדיק
המלך נהרגו והתורה נתנה לו דשוג להרב הדין מתחבלין עליו
ואיך מונעין מהן כל דבר וממונה למלך ונקברין בקבר יאבותה
אבל כל החוב צדיק איך מתחבלין עשה אבל אונעין איך אונעם
לאבל ואיך נקברין עם אונעם עד שיתאבל בעד וממונה
לדשמה: כל הפודשין מדרב יבור והן האנשים שצדק
עולה מצות מעל אורח ואיך נפלא כלל ישראל בעשיית המצות

חטומיה לקרובים ויהיה היחולק חטומיה
 לזכור לכהן ולהתטיב - למד הפולן בעת שמזכיר לזכור
 שני לזכור חטומיה חטומיה לזכור עמה שלח יאמר הויתן
 חטומיה על חטומיה חטומיה יניח חטומיה חטומיה
 לפי שכן שמתל מתעריך להזהר ולקבור בסוף
 הקבורה ברי שלח יניח לבית הקבורה ולקבורה אחת

פרק שני

חוק מעשה חטים
 כלבה שנטמא למת
 המפורש שיש צנורה אונתשתן בעוד ס והתראה הר"ה לוקה שט
 אג"ש לזכור בעמין ויחד הננו בעמת חו המאה ילאו ינושא
 ואחר המת ואחד שאר הטמאות הפורשות מן המת שטמא
 לא יטמא וכבר פירשנו בהלכות טמאות על הדב
 מן המת מן התורה חו מדבריהם: וכן חס נגע הכהן
 המבד לוקה אבל נגע הוח בבגדיו שנגעו במת חטומיה
 בהן טומאת שבעה: וכן חס נגע לזכור שנגעו
 לו הטומאה לוקה חטומיה שנגעו שלטומאה בבית אחד ורבו
 ביארט כל החלה שנגעו להן הטומאה חטומיה
 ויהי הקבור והפרעות וכל הדבריה המביי

111 N.

89.04

והיה ויבטח **בפני הטומאה** ויניח **מהן** דיין תורה ואיזה **מהן** **הכל** **בהלכות** **טמאת** **מות** ועם **ביאר** **קשיות** **הגוים** **לשון** **בית** **ולפי** **כך** **קברותיהן** **טהורות** **ומוזר** **לכהן** **להבנן** **לשם** **ולשון** **על** **קברותיהן** **ויחונן** **הן** **אך** **שיבט** **אומתה** **אוי** **שיחנה** **במו** **שציאר** **קשיו** **כהן** **שנכנס** **לטהל** **המות** **תולבית** **הקברות** **בשגה** **ואחר** **שידע** **התרו** **בן** **אם** **קפץ** **ויניח** **פסול** **ואם** **ישב** **עם** **כדי** **הטהויה** **כמו** **שציאר** **קשיו** **בענין** **טמאת** **מקדשה** **הי** **זה** **לוקה** **ונכנס** **ויניח** **והזר** **ונכנס** **ויניח** **אם** **התרו** **בו** **על** **בלפעס** **ופעס** **לוקה** **על** **בל** **כניסה** **וכניסה** **וכן** **אם** **נגע** **במות** **על** **והתרו** **בו** **והזר** **ונגע** **וקתרו** **בו** **אפלו** **מאה** **פעמים** **לוקה** **על** **כל** **ההתחלה** **היה** **נוגע** **ולא** **פירש** **או** **שהיה** **עומד** **צב** **לצד** **והזר** **ונגע** **במתים** **טהורים** **אעפ** **שהתרו** **בו** **כמה** **פעמים** **אין** **לשק** **לחאהת** **שהרי** **מחולל** **ועומד** **בלזמן** **שלא** **פרש** **המטמאת** **הכהן** **אם** **היו** **שניהן** **מחיידין** **הרי** **הכהן** **לוקה** **וזה** **שטמאתו** **עובר** **על** **ולכא** **עוד** **לחאהת** **מכשול** **היה** **הכהן** **שנגע** **במתים** **מזיד** **הרי** **זה** **שטימאתו** **לוקה** **כהן** **גדול** **אין** **מחיידין** **לקרובים** **שנ** **לחובין** **ולתמו** **ולא** **לחייטמאת** **לה** **במה** **וכן** **ענה** **מה** **במה** **לחובין** **שנ** **ועל** **כל** **נפשות** **מה**

לא יבוח האלמות שהוח חיוב בלא יבוח והייבולח טמא
כי עד נגעאונשא לוקה אחת נכנס לתה לישב שם עוד
שמת עליו המתאו שנכנס בשדה תציה ומגדלובח חבירון וטע
עליו גגהשדה שהרי טונמה וביחה בתין כחחד הרי זה לוקה
שתים משום לא יבוח ומשום לחיטמא נטמא מקודם ויחד
כך נכנס אם התרובו לוקה תה עלה ביאה בהן טפגע
במתמנה בדרך הרי זה מוטמא לו אפלו בהן גדול הייב
להתטמא לו ולקברו ותיזה הוח מתמנה זה אחד נישוא
גתיין לוקוברים ודבר זה הלפה מפי הקבלה: בוח
בשהיה הטהן לבדו ותיין עמו יחד ותפלן קרח שבדרך אין
לו עונה אבל אם כשיקרה אחרים עוטיין חותן אין זה מת
מיתה אלא יקרח לתחרים ויבוחו ויה עסק בני היה
כהן ונזיר מהלכין בדרך ופגען במת מיתה יה עסק בני הנזיר
לפי שתיין קדושת קדושה עולם ואלי טמא בוכהן אעפ"ע
כהן הדיוטו היה כהן גדול וכהן הדיוט טמא ההדיוט וכל
הקודם חת הבירו במענה מתחר בטונמה וסגן עם מינוח
מלחמה טפגע עונת מיתה יתטמא משוד מלחמה ויחל
יתטמא הקרבן נשיין שמת הכל מרטמא

אשר הוא יבוח

כהנים עשאוהו כמת מענה לכל מפני שהכל אייבין בצבור
וכן הכל אונטין עליו: בנות אהרן לא הוזהרו על אמת
מת שנתמור אל הכהנים בני אהרן ולא בנות אהרן וכן החלטה
מותדין להטמא שנתמור אל הכהנים בני אהרן עד שיהיו
בכיהונם בהן קטן הדי גדולים מוזהרין שלא יטמאוהו ואם
בא להתטמא מענימו חין ביתדין מעניוין עליו להפרישו אבל
אביו עריך להנכו בקדושה: מתהפס ארבע אמות עליו
לטומאה וכל כהן שננקה לתוך ארבע אמות מכין אותו מכת
מרדות וכן אם ננקה לבית הפרס חו יצא לחוניה לארץ חנו' ו'
שנטמא בדם תבוסה או בגולל ובדופק וכיוצא בהן מכין אותו
מכת מרדות מפני שהן אבות של דבריהם כמו שביאר הגב' לכות
טומאת מת אבל אם ננקה לבית הקברות לוקה מן התורה:
מייסר לכהן להתטמא בבית הפרס או בחוניה לארץ לבר
מצוה בזה שיהיו שם דרך לא יהיה בגוף שהלך לשים תנעה
או ללמוד תורה אעפ"י שיש שם מי שילמדו בארץ ישראל
מק הכל זוכה אדם ללמוד: וכן מתטמא בטומאה אלו ביום
לכבוד הכהנים כיתר אבל שהלך בבית הפרס הכלהו לבין אחרון
שם וכן מדלגין על גבי ארוגות של מתים למרחוק מליכ

65
ואפלו מלכי גויים כד' לבחון ביניהם לבין מלכי ישראל בשיחור
למקומם וכן כל כוונתו וכן משמך בטומתה של עבדיהם לדון
עם הגוים ולעזר ער עמהם מפני שהיה מנין למידן וכפ' לבית אלה

פרק רביעי

מנהגי ישראל במתים
ובקנינה כד' הורח
מלכותו ענין שלמות וחסד נפשו כפי קנינה אהבה ופוקדון
את נקבותיהם שמריותהם וחסד חותן המיני בעמים
ובזה ענין שערן ומטבי ישיב חותן רב ריבוי וחסד שלמות לבנות
ולתי ישיב חמה יקריה נהגן הכמים בענין שיהיה חסד שלמות לבנות
את מי שיהיו לו ומכאן יתחבר חסד שלמות לבנות חמה עניים
שפניה מושחית ברעב
ובבגדיהם המצויים הדקונת אפלו לענין ישיב חמה (שזוגות
רוח והשחיתה ונעשה גויים) וקובץ חת חמה עליונות
עד בית הקברות ונושית חמה חסודים בני עולמם סוד לשמך
הפסק דמיונה מקודם שנתחדר מהו ונמתח מנעטב מקומתם
והוא מרי צעפר מעוררת ענין כן בצד המערה וקובץ חותן
בו וכן למעלה ומחזיר העפר והחבנים למעלה רשע לבן לבנות
בתינו של ענין והמלות חותן חומות לו לך בשלום ענין וישיב

תבוא חל חנותך בשלום ומיניין את בלה הקברות
ובונין נפש על הקבר והתיקים תין בונין להן נפש על
קברותיהן דבריהם הן זכרונם ולא יפנה חדם לבקר הקברות
הגוסס הרי הוין פחי לבד דבר תין קנשתיין לחיין ותין
פוקדיין נקבין ותין מניהין כלי מתבות וכלי מיקר על טיבורו
שתי יתפה ולא קבין חוותו ולא מדיהין חוותו ולא מטיילי חוותו על
החולולין על המלח ער שעה שימות וכל הנוגע בו הרי זה צופך
דמים למה זה דומה למי שמטפטף ביון שני עבוי אדם יכבה
וכל המזמין עם יציאת הנפש הרי זה צופך דמים את ישנת
מעט שמח ותעלה וכן חין קורעין עליו ולא חולטין בתיק
ולא מקפידין ולא מפניסין עמו חדין וזכרי כין בבית עד שימנף
מי שמתו מוטל לפניו אוכל בביתו או בבית אמו
עושה מה ציה ותוכל אין לו צד לעשות מה ציה מחזיר פטון
ואוכל וביין כך וביין כך חינו צי קב ותוכל ולא אוכל בשר ואין
שוחטין ואינו מברך ואינו מזמין אין מברכין עליו ואין מזמנים
עליו ופטור מקרית שמעב ומן התגלה ומן התפלין ומכל מצות
הימורות בתורה: בשבת מיקב ותוכל בשר ושותג
יין משוגע ומברך ומברכין עליו ומזמנים עליו והייבב למצות

האמורות בתורה הוי' מתשמיש המטה נקבר המת הר' זה מותר
 לאכול בשר ולשתות יין מעט כדי לשדודת חכילה שבמעין
 אבל לא לרוות: **תי' משה' את המטה לא מדהין מטותו**
מיד וכל המדה מטותו הר' זה משונה ועל כן ועל אמון הר'
זה מבוטא היה ערב שבת או ערב יום טוב או שהיו בשמים
מזלפין על המטה מותר שלא יתקדף לא לבנות אביו ונתמו וכל
המלי' את מתו עומד בלא תעשה זה כן הל' וכל בודו ונה שנים
ערביו: התכל ביום הר' שון בל' יסוד להניה תפלא
ולאכול משלו והייב לישב על המטה בפניה ובשאר ימי החבל
מותר לו לאכול משלו ולישב על גבי מפק' או קדק' עומניה תפלא
ומנין שהיה אסור צד' שון להניה תפלא שהר' נתמד
ליה זק' פארך הבוש מכלל שכלה עב' אסור' ונתמלו תלם
תנשים לא תכלל מכלל שכלה עב' אונל' משל אחר' ביום ואל' אסור'

(מקור אחר)
 (מקור אחר)
 (מקור אחר)

פרק ה' מישי

אלו דברים שהחבל **אסור' בהן ביום גוג' ע' ע' ע'**
 מן התורה ובשאר שבעה ימי החבל מד' צד' יום חסור' לקפר
 ולקב' ולרחוץ ולקוד' ולשמש מטותו ולנעול' אב' הסנדל' ולעשות
 מלאכה ולקרוא בדברי תורה ולקנות את המטה ולפרוע את ימיו

ולשאל שלום הכל אחד עשר דברי: ומנין שהחבל אסור
בתפורה שהרי הזוהר בני אהרן ראשיכם אתפרעו מפלל
שכל המתחבל אסור לקפר שערן אה מגדל פרע ופסבא אסור
לגלה שער ראשו כן אסור לגלה שער זקנו וכל שער שיש בו אחד
המגלה ואחד המתגלה היה מגלה ושמע שמתאבין משלים
תגלה ראשו ואחד המתגלה ואחד המתגלה ובן אסור לגלה עמו
ולשאל שנין בכל אבן שנין תו שנתלפפור בציפורין מותר:
ומנין שהחבל אסור לכבס בגדין ולרחוץ גופו ולקוץ
שנתחבל ולבש יתא בגדי חבל ואלה הקובי שמן ורחי יתה בכלל
סיכה שהדיה יתה קורמת לסיכה שן ורחי תב וסכת ופסבא אסור
אסור בכיבוד בגדיה כן אסור ללבוש כלים חדשים לבנים וצמר
אסור לקוץ מקצת גופן בכל גופן וחס לה עבד את הזהמה
מותר ובן אסור ברחי יתה מקצת גופן בה מנין אבן ציפורין רוחץ מן
פניו ידיו ורגליו חבל לח כל גופן: מנין לחבל שאסור בתשמיש
הכטה שן וינחם דוד חתבת שבע תשבת ויבא אליה וישנב עמה
מכלל שהיה אסור מקודם ובן לח ישא החבלתשה ולח תנשא למשך
אנפן שאין משמשי מכותק ומחוד להתיחד עם תשבת אנפן שהיה
הקוץ בתשמיש המטה: מנין שהחבל אסור צנעילות

אם טרלשחרי נחמר לחזקת אנעתי שים ברנליך מפלולט
העם תקווה היה בך בדרך וועל הזהות ופשיטנס במדינה חונן
צעעלוי רמה לתכל שתמוד בעשיית מלחמה זה שנתמ
והפכה חגיגה לחבלמה הג תקוד בעשיית מלחמה תקף חבל
תקוד בעשיית מלחמה ופסק שהיה תקוד בעשיית מלחמה
כך הוא תקוד לישא ולתוב בקהורה וליך ממדינה למדינה
בקהורה כל ששעה מיכ הרשע ונסק תקוד בעשיית
מלחמה תפלו היה עני המתפרנס מן הדין מיכ ותיך אם
היה עני עושה בזמנה בתוך ביתו והאשה טווה בפלך בתוך
ביתה שני אחים או שני שותפים שיהי חנוכה אחת ואחד עובד
למאד מהו עני חנוכה כל שבעה חפלו וצריק
המועדי לעשות בואה שלמוסד תקוד לתכל לעשות בידו
בימיאבלו אבל תחדים עושי ציד הדיבין להפק ופדיו לבנים
ופשתא לעלות מן המשדה ונמדו מן היורה שוכר תחדים ^{עשו}
לו פדי שלח יחדו ומרביעין לו שדה משגב עונתה מבי
האריסין וההכירי שכל והקצבין הדי איעשו כדרכא חבלה חמוס
והגמליב צבה מותשלו והקפניס בקפינה של הדי אלו יעשו
ותם היו מוזכרי הו מושכרי מקודם למק קטובה הדי אלו יעשו

שכר יום חפול בעיר חחרת לה יעשה לו החבל
שהיתה מלאכת חריק בידו בין בקבלות בין שחינה ^{בביתו}
לה יעשה היתה מלאכתו ביד חריק בביתו לה יעשו פיות
אחר עושי היה לו דין עם חדרם חינו תובע חותנו כל שבעת
ימי החבלות ואם היה דבר חובד עושה שליה בזה הדרך ^{בביתו}
מנין שהחבל חסוד בדברי תורה שהדי נתמל ליהזקל
האנק דוס חסוד לקדוה בתורה ובנביאים ובכתובים ולשנות
במשנה ובמדרש ובהלכות ובגדוה ואם היו רבים ערי פירג
מותר ובלבד שלא יעמיד הרגמק תלה לשוש לחדר ביתו וזה
שביתו חומר להרגמק וההרגמק שיעניע לרבים ומנין
שחין החבל יושב על המטה שני ויקם המלך ויקרע חגבגליו
וישכב חרעה והייב לכפונת חתהמטה פל שבעה ולא מפות
בלבד הוא כופה לח כלהמטות שיש לו הוא כופה אפול עשר
מטות בעשרה בתים ובעשר עיירות חייב לכפונת חגבגליו ואפול
חמשה חתים ומתחמד מהן כולן כופין את מטותיהן
המטה המיוחדת לטעם חו למענת תיק עריך לכפונת דרגש
תינו עריך לכפונת אלה מתיר את קדביטין והוא נופל מתיטין
שה שנקלטייה יתיץ ממנה שהרי אי אפשר להפכה זוקפה

והוא נופל מתיטין

ודיו הפך כל מטותו והיה חותם ענין ענין מטב אחריהם
 על גבי כסף או על גבי אדומה או על גבי קרקע וכל יתק יהיה
 אלה יען גב המטות הנפיקה
 ממנו למכור
 במריעה הרמתו שיהיה שמה שיהיה לאתעשה על שפס
 ממנו ששיד חבליה חייבו צעתי שיהיה שיהיה והקודר למכור
 בוראשן עוטה ממקצתו מעט על כן שגם על שפס יעטה
 ותגס חנקנה הגר ועל שפס כחבליה והנפיקה ומכין
 מהאבן חקור בשחלה שלוב שנה חקור דם בלשונה ועל
 הראשונים מי שנתק לעולם הנה שיהיה אשמתו על
 אבל ומשלהו ששנה מי שנתק בשחלה מחזיר לו
 טלוח ומשבעה ועד ששנה שיהיה בשחלה חזרים חב
 אחריה שיהיה שנתק בשחלה ער לחזר ששנה ועל כן
 ועל אמו דהא שיהיה שנה ער לחזר ששנה עשר חדש
 חב בשחלה שיהיה חקור חבכל קל וחומר שיהיה
 חקור להרבות דברים ויהיה שנה חקור דם וכל חקור שנה
 בחקור שנה שיהיה שנה חקור חקור חקור חקור חקור

פרשת

החבילה והגב ממקצתו
 נהבתי שיהיה חקור

אבילות כל שלשים יום ומצאם סמנו לשלשים יום שהרי הוא צמח
וצמחה אבילות ויתר חמה ירח ימים מפלל שהתבלגטער
כל שלשים יום ואלו דברים שהתבלגטור בהן כל
שלשים יום חסור בזה פורה ובגיהוץ ובנשוחין ובשמתה
מרעות ולילך בסחורה ממדינה למדינה הכל המסגנבריס
בתפודה בינד כשב שחפור לקפר כלש ערנופן
אולגלה שפמן או לקיץ תפרטן בכלל שבועה קת חסור כל
שלשים יום ב"ה באיש אבנה אשה מותרת בטילת שער
לחד שבועה והאיש שש שלשים יום ועל חבון עלתמו איב
לבדלש ערו ער שישלה פרעו עד שיגערן בהדין
וכן חסור לרבו שלש שבועות חדשים ומגוה תיכל שלשים יום
האיש ואתה האשה היו צבועין ומגוה כיח מותרין וכל שבת
איבנה משום גיהוץ ולחד שלשים יום מותר בהוץ אפילו על חבון
ועל תמו בנישוחין כינד חסור לשם כל שלשים יום ומותר
לתרץ חפלא ביום המיתה ומי שמטה חשבון אהם כבד קיים מצוה
פריה ורביה וישלמי שישמשנו ואין לו בנים קטנה הדי זה
חסור לשם האשה חרוב עד שיגברו עליו שלשה רגלים
הכלל שלש קיים עיין מיתות פריה ורביה או שחייב וישן

ואלו דברים שהתבלגטור בהן כל שלשים יום

בנים קטנים או מי שיחז לו מי שיטמש אהרי זה מותר לחזק
ולכנוק מיד וחסוד לו לבוח ענה עד שלשים יום ובין האשף לבג
אבל לא רב על גר שלשים יום ^{שמחה מרעות שהיה}
חייב לפרוע אותה מותד לעשותה מיד לאחר שבעה אכלם
אינו חייב לפרעה חסוד להכנה עד שלשים יום בדיקב שיר
מתים אבל על חביו ועל חמו בין כרובין לבין יונקים לשמחה ועו
עד שנים עשר חדשים ^{ענין זה המורה כנס מותר לילך לחונג}
לאחר שלשים יום ועל חביו ועל חמו עד שבעה יום חבירי יאמרו
לו לך עומק וכך על כל המורה כולו ^{ממעט במעט קור רעה אמר}
ממעט על חביו ועל חמו ממעט בעסקי החולד ממקום למקום
אם יכול למעט בעסקי החונג ^{וחסוד זה יורה לו מרוב הדרך}
ודברים שישה בהם ^{מי שהיה בעלה ילד לעמ}
בעיר או אשה ילודה חו חביו או חסוד חסוד לו לשטן באותה
העיר עד שיכלה הבשר ויום היתה עיר גדולה בחנטביא יש
לו לשטן בעיר האחר שיתן ^{יובע בעימא צעק}
ככולו והוא עולה לביתו ולביתו לפי בק מותר לבבד ולרחוק ולעמ
שאר הדברים ביום השמיני ובין יום שלשים מקצתן ככולו
ומותר לקטר ולבדן ביום שלשים ^{מי שנתפדהו חבירי}

הכביד שערן מיקל בתער לח במספרים ומצבב כסותן במים
אבל לא צנתרולה בהול ורוחץ כל גופן ביגען תבלל לא צח מצין
וכן מי שתבפוח אצליו ובח ממדינת הים און מבית השביה און
און שייעה מבית החסדים און שהיה מנוודה והותר און שהיה
מודד ונשחל על עדרו והותר וכלה יתח מטונעתה לטהרה הרי אן
מגלה צימי חבלים הויתלו ותקראותן אחר אצלם צאונם

פרק שביעי

מי שבחה לו שמועה שמות לו קדובים בבגן
שלשים יום הגיעה השמועה אפלו ציור שלשים עצמו הרי אן
שמועה קדובה והייב לנהוג שבעת מי חבלות מיום שהגיעה
השמועה וקודע ומונה שלשים לתקור התקפודת עם שאר קדוה
כללו שלדבר יום שמועות הקדובה ביום הקבורה אבל
אם הגיעה לו השמועה אחר שלשים יום הרי אן שמועה רחוקה
ותינה נוהגת לא יום אחד בלבד וחינו קודע וכחלו יום השמועה
הוא יום שביעי ויום שלשים ומקצת היום ככולו בייע
מקצת היום ככולו בין שנהגת בילות נשעה אחת כחילו נהג
כל היום כולו ומותר לנעול ולרחוץ ולסוך ולגלה בשאר היום
וכן היום מותר בכל הדברים מי שבחה לו שמועה קדובה

בתוך הרגל או ביום השבת ולאחר חשבתאן אחר הרגל
נעשית האוקה עולה לו ויהי כן כוהג לחד הרגל או לחד
השבת אלו יום אחד בלבד ומדק יתה יום כבודו כמקובל
מי שמת לו קרוב ולא ידע עד שביא אסיה במקום
קרוב שהורח מהלך שש פרקיות שחפסול שיבוי ביום אחד
אפלו בתבוסה שביעיהם משה מנהגיהם על נדלה בית אעפ
שנעשו לעמוד הורח לו מצד מנהגים שולח ומונה עמדת שלום
שלשים יום וחס לה מצד מנהגיהם לנתמך ויחוס היה במקום
רחוק ואפלו בחבית שני מונה לעת שבעה ושלשים יום שבה
האכל בשלשה ימים הראשונים הורח חלקי אפלו לבית אכל
אחד נכח וחיילי הורח יום יום בנתינת המנוחה יום במקום
המרגח מין ולה יתח למקום אחד משה ביום של שבוע הראשונה
שנה יתח וחיילי יושב במקום שלשים יום במקום ויתח אכל
כדרך רביעית הורח בסתחודם כהן גדול וייתב בנעמר
אבילות לה שחסור כל אלו משה ביום למעשה ולפי עולת אחר
המטה ובלהעב ביום לעומת שבת ובעשית חותם כל העב מקובל
על ארץ והורח מידב על השבת אחר משה משה אחרת אחרת
ובנה אומללה הרבה ויש מצד יתח לנהג אחרים הממונה

מפני שן צדוק העם ואומד להם תנוחמו: וכך הענין

הייב בכל הצריח בלוקה לא שחיתן יונח מפתח פלאורין שג

אחד מדן ואין יעריך לומאחר מתים אחרים ואין מנחם

אבלים ולה יתח דוד אחר אבנר לא להודיע לשגם שלא נהרג

בריונו: איך תרם נכנס למלך לנהמו לא עבדיו ומי

שנתן לו רשות להכנס ואיך להק בשות לחבר לנחמין אלה

כפי מה שירשה אותן וכשמבדיל אותן כלה עם מסובין

עלה ארץ והניח מיסב על הדוגש:

פרק שביעי

אבנר יב לקרוע על מה שטוב בדינם

לא תפרמו ונה תמותן האחר הייב לפרוס ויהי קריעה לא

מעומד שג ויקם המלך ויקרע יתב בגדיו ומה יכן קורע ל

מלפניו והקורע מתחריו מן הערודין או מלמטה לה יתן

די הובות קריעה: לא מה גדול בלבד שהוא פורם מלמטה:

במה שיעור הקריע טפח ואין יעריך להבדיל שפוח

הבגד ומותר לו לקרוע בכל ויש לו לפקוע בפנים שלא בפני

אדם לפי כך יש לו להכניס ידו בפנים וקורע בתנועה ואין א"ב

לקרוע לא בגד העליון בלבד: וכל שבעה ימי אבילות הקורע

א

לפנים ואם בא להוסיף מהלך אחר ואם קודם קודם אחר
שכל קדע שתיק בשעה וימוס איך קדע: בזה
בשאר המבנים הוקצו חזקתן וזמן חבל על לבין ועל אמו
קודם עד שמגלה אה לבו ומבדיל שפוט הבגד וזמן קודם
בכל אה בידו מבהוין בפני כה העם קודם על תכל הבגדי
שעליו ובגד הזיעה הדבור לבו וזמן מעט ואם החלק
בגד אחר חייב לקדוע כל שבעה ימים יום ויום ויום
כהפן ומוינין ארוגין מן החלק עד שימנה סתפן והרוע
והוקד כן לפני המטה ואחר שישנה חזקתן המנהג חייב
להלך: קודם לקדוע שבעה ימים וזמן שמת
לו מתיק מקדוע: וזמן מוהי חזקתן שכל שפוט דעת
על ומשפוט את הנשים סתפן קודם שפוט על זמן ועל
המותן מטג בעוד חזקתן וזמן שפוט קודם על חמה ועל
המותה מטג בעוד חזקתן: על זמן על חלק קודם
ושדמן לו הלוק בתוך שבעה קודם שפוט חזקתן וזמן
קודם על לבין ועל חלק חזקתן אחר שבעה קודם על שש
יום ובלתי יתן בבגד קודם לפני מוכס פלוג שהוא קדע עמה
על חזקתן חזקתן דעת חזקתן וזמן חזקתן חזקתן חזקתן

האומר להביא השתילי חלוץך ואבךך את חב
שהוא חולה הלך ומצחו שמע קורע ומחחה ומחזיר ליה
חלוץו ונותן לו דמי קרעו ואם לא הודיעו שהוא מצרבו חונה
הרי זה לא יגע בו מי שהיה לעולה בתוך ביתו ונתעו
ובקבור שמת וקדע ויחדר כך מתחם בתוך כדי דבור היכן
הוא וקורע ואם לאחר כדי דיבור הוא וקורע קדע אחר
וכן מי שאמר לו מת אביו וקדע ויחדר ק נמצא בעת אמרו לו
מת לו מת ובקבור שהוא חבין וקדע ויחדר כך נמצא במקום
בתוך כדי דבור נודע על אמרת הדבר יתח ידי קריעה ואם אמר
כדי דיבור לתתה והייב לקדע קדע אחר מי שמרן
לו מדת הדבה כחחד קורע קדע אחד לכולם היה בכלל אביו או
אמו קורע על כולם קדע אחד ועל אביו או אמו קדע אחד
מי שמרן לו מת וקדע עלן ויחדר כך מת לו מת אחר אביו או אמו
שבעה קורע קדע אחד ואם לאחר שבעה מוקיף עלה קדע
הראשון כל שהוא מת לו מת שלשי אחר שבעה שלשי מוקיף
כל שהוא וכן מוקיף והולך עד שבדן הגיע לטבורו מרחיק
שלש אצבעות קורע ונתעו מלפניו מחזירו מלחזרו ונתעו
על מעלה הופכו למטה אמרו לו מת אביו וקדע ואמר

שבעה מתבנן והוקיף היתה
מתחזה כמו שיתבאר אמרו לו מתבנן וקנה בנחליו שבעה
צותבין איך מוקיף את קווי קרע חחר שיהיה אביו ואמו בשינה

פרק תשיעי

כל הקרעים שקודע
חדם על שאר
קרובין שולל הקרע לחחר שבעה ומתחזה לחחר שלשים
יום ועל אביו ועל אמו שולל לחחר שלשים וחיך מתחזה לפי
לפולק והחשה קודע עת ושולל מיד אפס על אביו ועל אמו
מפני הצניעות כדרך שקודע חדם על אביו ועל אמו
כך הוה חייב לקדוע על רבן שלמדו וכוונתו ועל הנשיא ועל
אב בית דין ועל רוב צבון שנהרגו ויש בו יסור ועל ספר תורה
שנשדק ועל עני יהודה ועל ידו שלם ועל מקדש
כל אלו הקרעים קודע עד שנגלה חתלבן וחיך מתחזה לעולם
ואפס שחינק מתחזין מותר לשלל ולמלל ולקסט ולעשותם
כמעין קולמות לכן חקדו את בחהו אלכנדריי בלבד ואלה קודע
מתוך השלל און המלל און הקסט לכן ישנה כלום אצל קודע
הוא משעך היתהו אלכנדריי בלבד ואפס חסך הכס ונעשו
שפת למטה לה יאהה ופסם שהמוצר חקוד לחחותו כך

הלוק דם
ומנין שקורין עגרבון מדרך שקורין
עגרבון שט והוא מצנץ אני מצנץ רכב ישראל ופרשין ולי
ראה עוד ניהק בבטין ויקריעם לטמם קריעה מכא
שהייב להבדיל השפה ומנין שקורין עגרבון
ועל כן בירדן ועל שמועה דעה שבתה שנהרג רוב
הצבור שט ויהזק דוד בבטין ויקריעם וגם בל האנשים
אתו ויקפצו ויבכו וינימו עוד הערב על שאול זה נשיא ועל
יהונתן בן זה אב בית דין ועל עמי ועל בית ישראל כי
נטלו בחזקתן שמועה דעה ומנין שקורין עגרבון
צרכה השם שט ויבין אל קים בן חלקיהו אשר על הצית
ושבט הסופר ויחזה בן חקיה משכיר אלה חלקיה קרועי
בגדיה אחד השומע נחמד הנשומע מפני השומע חייבין
לקרוע בגדיהם ^{וישם ימינו} בבית דין שכבר קרעו בשעה לעמע
ומנין שקורין עגרבון על ספר תורה שנשקה שטויה בקרב
יהודי שלש דעות נאדבשה קראה בתעב הסופר והלוק
עגרבון עדה על המלה עלהאש אשר עלה חן ולספר
ולקריע את בגדיהם המטין ועל עגרבין מסוגל שהייבין

לקרוע וחי' הייב' קדיעה לא עלקפר שגשקה בזרוע
פמעשה שהיה וחי'ב לקרוע שות קדיעות אחת זבל
הגניל ואחת עלה טרב ש' חחרי שוק המלך וחתה מגלה
ואת הדברים אשר כתב בדור מע' דמשהו: ומע'
שקור עין על עדי יהודה וכל דיושום ועל המקדש שחובן
ש' ויבאן תעשים משכס ומשיט ומש' ו' ש' ו' ש' ו' ש'
מגולה זקן וקרוע בגדי' כל מי שעמד עם המת
בשעה יציאת נשמת חייב לקרוע תע' שחוק קרובן
וכן תודם כשר שמת הכל הי' לקרוע תע' שחוק חכם
וקור עין טפה בשחוק האבלי' אבל חכם שמת
הכל קרובין והכל קור עין על' ש' ש' ש' ש' ש' ו'
מי' ו' בית מדרשו שלמות חכם בטלבל שבעה וכ' ו'
נהגו תלמידי החכמים בכל מקום לקרוע עזה טפה
אל' שה' ש' ו' ו' ו' ו' ו' מלמד את חביו' ו'
כל הקור עין על החכם שמת טון שהחזיק פטחו ז'
מחזורי המטה ש' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
ציתה למחר שאפ' רבו שמת חין מתחבל עינו ח'
יו' אחד בלב' חן יום מיתה תי' שמועה וכ' יאה

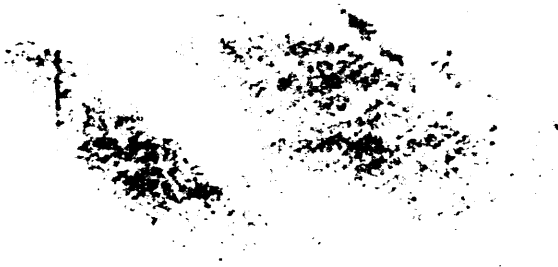
לי שאפלו הקודר ענה הנשיא וכוונתו בן שולל למחר אצד
שחיינו מצחה לעולם : חכמה שצאה שמועתו שמרה
אין קודר עין עליו אין בשעות הספידון וזה הוא כבודו ושולל
בן ביום ומצחה למחר : חכמה דייק שמרה הכל קודר
עליו וחולטין משמאלו וכל צדו מדד שונה שבבניו בטייל
ובני בית הכנסת נכשו לבית הכנסת ופגשו את מקומו
החשבון בדדום ישבו בטייל והיו שבים ביניהם ישבו בדדום
נשיא שמרה הכל קודר עין עליו וחולטין שרת ימים
מיכאן ומכאן וכל צדו מדד שונה בטייל ובני בית הכנסת
וכנסו בשבת לבית הכנסת וקודר עין שבבניה ויוניאן ולי
יטיילן בשוק לא יונתין משפחות משפחות דווים טלילין

פרק עשירי

השבות עולה לעין
מיכאן וביתא וכוונתו
בשבת לא בדברים שבבניה כגון עטיפת הרגש ושמיש
המטה ורחינה בהמין חבל דברים שבבני חייק וכהג צדק
אצלות לא לובש מעילין וזוקק את המטה ונותן שלום
לכל אדם וחס יסלו בגי מהליף וליה לובש בגד קרוע
בשבת אצל עלמין ועלמין ומה אין ליה ליה צדק

74

אלה קדש יתקדש
 מלכותו וישיב חרות העליון
 בערב שבת מן המנחה ומבערב ואעפ"כ לא ישב עליו
 עד שתהיה ואעפ"כ ישיב לך לא יוב אחרי חובה
 ובזמנה ביום שבת
 הדגלים ובין האש
 השנה ויום הכספים איך דבר מדברי אבולת מהגבוקונל
 הקובץ את מהו אפי' שיהיה חלק קודם הימני קודם המש
 השנה ויום הכספים בטלה גזרת שבת
 נמצא מורה להורי ושישנה ויום הכספים שלשה
 ועשרים יום שבת קודם ששה עשר יום שבת
 בטלה גזרת שבת ושבת קודם שבת שבת
 ובין אלה קודם עשרה יום שבת ששה עשר יום
 אעפ"כ שיהיה יום חובה ישיב ישיב וישנה הימים
 קודם ארבעה קודם חמשה קודם ששה קודם שבעה קודם
 ימים בלבד ששה ימים שבת קודם שבת קודם שבת קודם
 הרגשון לפסיק שבעה ימים שבת קודם שבת קודם
 קודם יום חובה ועשרים יום שבת קודם שבת קודם
 שבעה ימים קודם קודם קודם קודם קודם קודם קודם קודם
 יום הכספים בטלה גזרת שבת ומוצאי שבת

ולפס בשרב יום טוב חן בערב יום הכפורים שמעתי
היום ככול וחי נמש לאחריהן כלום: ואם מעל
אביו ועל אמו הריח מרחב. אפס מטה קודם הרגל ב
בשלישים יום חין מגטה עד שיטטה פריג חן יבד
שיגערן צחבירין ויחן הרגלים מפסי קין דבר זה
הלששי שלו בערב התלנחן עריך לוצר המשי
או שלשי אינו מגלה ולא בטלה ממק לא גזרת שבועה ב
בלבד וחינן מותר לרהוץ ולסקה ולח לעשות דבר עד
שיבנה יום טוב ויום טוב מפסיק שאר השבועה ולחן
יום טוב משלים שלשיים מיום המיתה נחסור בהן בכל
החמישה חבדיה: הלשביעי שלן להיות בערב חול
והריחוק שבת בטלה ממק גזרת שלשיים ומותר לגלה ליתן
המועדי שיהר חנוק היה וחי אפסר לן לגלה בשבת וכן
מגלה אחר עזרת חן יחור ראש השנה ויום הכפורים
שהרי בטלה גזרת שלשיים: שי שלשיביעי שלן
להיות בערב חול ולא גלה אפס שאסור לגלה במועד
יותר לגלה אחר המעש שהדי בטלה גזרת שלשיים
לגלה בכל עת שירצה: הקובר את מתו בתוך

הרגל לחולה על ידי שיתוף כלל המעטת המבלות ברגל
 לחלוף הרגל מתחיל המעטת שבשה ונוהג בהן כל
 דברי חבילות ומורה על שיתוף מיום הקבורה ונוהג לשאר
 הנשלים בכל גדרת שנים המצומות לעת
 שני ימים טובים מונה השבוע מיום טוב שנה אחת
 אעפ"י שהן נוהג בו אחרת הן נאמרות ומה שאמר
 לו צמח המעט ומנה מצחיה שיהי' ימים בלתי ומה שאמר
 יום מיום הקבורה כמו שבארנו הקבורה אחת
 מהן ביום טוב שני שהן יום טוב המעטת ביום טוב
 שני של עשרת נהג בו אבילות מיום טוב שני אחרת
 ואבילות יום מאשן של תורה דחה עשה של ברייתא
 עשה של תורה אבילות קבר ביום טוב של יום השני אין
 נוהג בו אבילות שש שנים כיום אחת אחרת מה שכתב
 שביארנו בהלכות קידוש החדש

פרק אחד עשר

אבילות במעט
 אעפ"י שהן
 קודע על מעט במעט והולך כהן ומבריך את האבלים
 לחם במעט כלל בהולך מעט אבילות טוב אפילו

ביום טוב שני אין קורין עין אלה הולטין ולא מברין
אין קורין עין במועד ולא הולטין ליה קורין וביה יסודין
בבבל חוה קורין עין הולטין על החכה או על אדכי ער
אנשי שחיה עומד בשעת יציאת עמנה ונברין חסם
על החכם בני ענד ברוך היחבב בדרך שני בריך את
הקבלים שהכל אבלים עמן: בשני בריך את האבנים
במועד חין מברין לא על מטארה קופות חין אומרין
בזכות אבות במועד ליה עומדין בשורה ומעוץ ומטארה
וחין מנחין את המטה ברחוב שני להגיל את ההספד
שהמועד חסוד בספד ותענה וכף חין מלקט עימות
חביו ואמו במועד שאב להוא לו ואין עריך לנו שאר קרובים
וכף חין מקפדין את המטה בחנוכה ופורים ולא בראשי
חדשים אבל נוהגין בהן כל דברי חבילות ומותר לקפוד
לפי חנוכה ופורים ולא חריהם: הנשים במועד
מענות אבל לא מטפחות ובראשי חדישים וחנוכה ופורים
גפנות ומטפחות אבל חין מקוננות לה בזה ולא בזה נקצר
המטה ליה גענות ולא מטפחות חיה היום ענוי שכולן עונות
יחתי קינו: חתאומרת ופונן עונין חריה שט ולמדנה

בנותיכם נהי ואשקוד עושה קינה ^{ז"ל} בשאר העם
 שמתן אבל תלמיד הכה שמת קופלין אורן במעט ואין תמיד
 לומר בחנוכה ופורים וירושלמי הושיעם מבלתי ביום טוב שנת ואין
 קופלין אותם בימים אלו ^{שבת} נשבר חסודיך בקפל ויום ^{שמועתי}
 כבפניו הוא וקופלין אותה העת שהיה החופה ^{לך}
 תעורר אשה על מת שנה שלשים יום קודם לחג גדלי שנה
 יבין החג והקדוין שהיה המנהג שבתוכן הלב שלשים יום
 ז"ל במתי ישן אבל לא מת צהר שלשים יום סמוך לחג
 מעוררות ^{שבעת ימי החתונה הדין כרגלתי}
 לו מת בתוך ימי המשחה חמלאהו ותקן משלם שבעת ימי
 השמחה ואחר כך נהג שבעת ימי חמלאהו מונס הטלשים
 צאחר שבעת ימי השמחה ^{הדין כל עיני הקעודה}
 נאפה פתו וטבח טבחא כ"י שינקן לשמחה ומת לו מת קדש
 שינקן בשמחה חק לה נק מים על בני בשר מוכר הבשר
 והפת ונהג שבעת ימי חמלאהו ואחר כך נהג שבעת ימי ^{המשג}
 והם נק מים על בני בשר שהיה חפסר לצבור אותן ^{מכעבין}
 את המת לחדי ואת החורק ואת הכלה לחופה ובועל בעיני
 מצטנן ופרשי ^{ונהג שבעת ימי המשג} ואחר כך נהג

שבעת ימי חבילות וכל אורח הימים והקבוצה של ימים
 כשברגל פתח הוא יסך בין האנשים והוא שיהיה בין
 כדי שלא ישמש מטרת ואין לו ענין תעשה לך לך
 שנים ימים: היה במקום שאי אפשר למיוד הציבור
 ואז פשוט עלן כיום נזכר ונותג חבילות ללא יסך
 שאין חיפוש לפבור אות הבשר אי יצא עלן עטק עליו
 שבעת ימי המעשה תחלה: בזה בשמרת אב

או יגד שגלה שאם יפסידן קענדה אין להן מי שיפודה
 יתאבל אהם גיתאביה שלם אנו אנו שטחין או שאר קרובים
 נהגין שבעת ימי האבל תהיה ואורח ימים להומוניהם שבעת ימים

פרק שניה עשר

ההספר נבדד המה הוא לפי כך כופין
 את היורשים לית שטר המצוננים והמחוננות וסופלין אותן
 אם צוה את המלוהו אין סופלין אותן אלא אם צוה שלא יקבר
 אין שומעין לו ואלו צוה מצוה שטכר קבר תקברם כל
 שטר על בהספידן שוהבם אין מחרידי מים וכל המה עמל
 וספידים כשיהאין לפבור בהין וכל המוריד המענה
 יתה אר חיי - כן יגבר שטר יתה

אין נכחין קפד הורה אפלו על גמול של חכמים ממש
אודו עשה למטה ואחרי כן שטן לא דרך נתיבות
שמש לפניו אודו דרך גב שחר העם מותר לעשות
אין פחות משבעה משמרות ושבעה מעשרות
למטה חן עשין מעמד ונעטב בפה מעשה ואין עושין
בין בקרובים חן עשין לא בזה ראשון ובבית הקברות
ובקיום שנהגו פיית עושין במקום שנהגו מעמיתן
טחור הקרובים ונני עשפה שיהיו בני אב לאומה לפעם
דברי קינור ובין אבות ודבר קינור קינים שבין אומה
לפענה דברים אחרים כשהן שבין אחר כך אומה עמדן
קירים עמדן ואומה כשהן עומדן ודבר ודבר שבנה
פעמים כדרך עושין מעמד ומושב לנשים בזה
שנהגו כך עושין לנשים ומספידן אחר נשים מאנשים בזה
אבל חן מעהן מלות האש ברחוב למען שזה געתי לנשה
לא מקור למיתתה קבורתה המלכה יעמיה חן
אומה חן עליה קינים ונני ולא ברית אצלם ולא תהומי אצלם
אבל אומה עליה דבר יעמיה לפעם ודבר שבין הנעם ארום
שלמה מעמיתן למען חס שדחו בזה חן עומד

עליו בשורה ואומרין עלן ברכת אבליה ותנחומי אבליה
ומספידין אותן אעפ שהעבירוהו לאחר שנים עשר חדש
ואם חין שדרו קיימת אין מספידין אותן ואין עומדין
עלן בשורה ואין אומרין עלן ברכת אבליה ולא תנחומי
אבליה ולא הן ברכת אבליה דברים שאומרין בבית האב
תנחומי אבליה דברים שאומרין בשורה המלקט
עצמות אביו ואמו הדי זה מתחביל עשה בלהיום כולן
ולערב אין מתחביל אפלו ירוחין לבקדין נאין אומרין
עליהן קינות: אין מספידין את הקטנים ובן כמה
שנים יהי ראוי להספיד בן עניים ובן זקנים בן המש ובן
עשירים בן שש יחד זכרים ואחד נקבות: תנוע
שמה כל שלשים יום יועה בחיק ונקבר בתשה אחת
ובשני אנשים אבל לא בתיש אחד ובשתי נשים מפני
הייחוד ואין עומדין עליו בשורה ואין אומרין עלן ברכת
אבליה ולא תנחומי אבליה בן שלשים יום גמורות ומנה
בגלוקה מען קטנה הניטלת באגפיה ועומדין עלן בשוח
ואומרין עלן ברכת אבליה ותנחומי אבליה בן שנים עשר
חדש יועה צמטה: כלה יועה במטה רבים מעה יבם

אבל וכל שחוק יתה במטה חין רבים מצהיבים שטי
וכל העבר לרבים רבים מתעקק יבו וכל שחוק צמד לת
חין הרבים חייבין להתעקק בו ומקוב שנהגו נטיב למא
לפע המטה ודאות לפע המטה לחחר המטה ודאות לחחר
המטה

העבדים והשפחות חין משפידין אותם
וחין עומדין עליהן בשורה וחין אומדין עליהן ברוב אכל
ותחומי הארץ לח אומדין לפע שחומדין על שורה וחין אומדין

פרק ששה עשר

כיעד מנהגין חות האבליה

אחר שקובצין את המה מתקיימת האבליה ועומדין ביעד
בית הקברות וכל המלאך את המה שומדין קבילת שורה
לפע שורה וחין שורה פנימה מעניניה נחן אכלת פה המעין
האבליה עומדין לשמה המנהגין וכל המנהגין בידין
אעלה המנהגים חחר חחר ואומדין לפע המנהגין מן השמים
ואחר כך חוק האבליה וכל המנהגים משבעת מיאבנות
ביין בני אדם לעומן בין שמים פנימה שורה בחן בידין
האבליה מנהג בידין שומדין המנהגין לעבליה
על ידי קרקע שנויטבנות חחרין ואימדין לומר דבר

עד שיפתחו החבלות שלה שם ואין דובר לון דבר ונד
אחר כך פתחו ידוב אותה ויש אנוס ופום שנענע
החבל בדלתו שוב אין תענה מין שיש לון לשב אנוס
שלם יטריחוהו יתר מדי : מת שחין לון חבלים
להתנהג בים עשרה בני אדם פשרים ויושב במקומו
כל שבוע יטה החבל ושאר העם מתקבצין עליו
ואם לון היו עם עשרה קבועים בטוב ויום מתקבצין
עשרה משאר העם ויושב במקומו הכל
הייבין לעמוד בכנישין חוץ מחבל וחולה ולפלה עומד
מפיו אומר יחד עם חוץ מחבל וחולה שמשמע שב
באבל יש בחליו : מבדיין ומרביטין בבית האבל
ומדיהן לעדות ופוסות וקיתנות עלות ומהלך יחד
הנרות חבלים עבדים שם לא את המנומד ולא את השמם
אין מול פין לבית האבל מהמאכל שמתברין בו לון
בכל כפה ולא בכל שעה וביום בהן לון בכל ימים שלענה
קלופה ופיוצם בהן שלם לביי שאת מע שחין לון ואין משקם
בזופית לבנה לון בצבועה שלם לביי שאת העניים שחין
בדלתו טובים אין שותין בבית האבל יתר על עשו

כוסות לפל אחד ואחד שלשה קודם אכילה ושלושה בדרך
אכילה וארבעה אחר אכילה לחיוב שממך ישתברו אם
אנערץ שמועה והגזירה בבת האב לא יעביד זיון וכאן אומר
לפני המת לא יצרים שלמת אבל לעסוק בדברי תורה בסנין
או בבית הקברות חקוד: ^{אין בוכין ענה מת יתר משש}
ימים ואין מקפידין יתר על שבעה ימים בשאר העם אבל תג
הכני הכל לפי רוב הכמתו ואין בוכין ענה יתר משש יום
שאין לנו גדול ממשה רבינו וכלו יתמו ימי בני אביל משש
וכן אין מקפידין יתר על שנים עשר הדין שכן בהכמה גדול
מרבין הקדוש ושנים עשר הדין שכן בהכמה גדולה
שמו עט לזאת שנים עשר הדין שכן בהכמה גדולה
יתקשה אדם ילמת יתר משה שכל יצבו למת ולא תאדו לו כלום
יתר מדין שזה הוא מעשה גמול והמנוע ענין ענין
העולם הדין זה טפש לא ביתר יעשה שלשה לבבי שבעה להספד
שלשים לתקפורתו ושאר המשק: כל שאין מתאבלבמן
ענין הכמה הדין זה אכזרי לא יתחודד אג ויפספש במעשיו
ויהזור בתשובה ואחד מבני המורה שמת תדאכל ההבורה
כולה: כל ששלושה ימים הראשונים יראה את עצמי כל

חרב מונחת על עב פתח משלשה עד שבעה מונחת בקרב
זוית מיסחן וחיטי עוברת פגול בשש פנה כזי להפך עצמו
ולזה זור ויעור משנתו והרי הוא אומר הכית אתם וכן
הלו מצלשע יד להקיש ולהוסיף

פרק ארבעה עשר

מצות עשה שאלדבוייהם לבקר
חולים ולנחם אבטם ולהוסיף המה ולהכניס הפנה וללוות
האורחים ולהתעסק בכל ערכי הקבוייה לשאת עלה פתחם
ולקל לפטו ולספוד ולהפוד ולקבור וכן לשמח הכלה והחיות
ולק עין בכל ערכי זולתן ומילות הקדיש שבגמול שאין להם
צדי עורף אעפ שכל מצוות אלן שיש בהן הרי הם בכלל
ואהבת לרעך כמוך כל המצוות שאותה דושה שיעשו אותה
לק אחריה עשה אותה לחהיד בתורה ובמצוות
שכר הליווי מצובה פק הכל והוא החוק שהקדן אציהם אביק
ודרך החסד שנהגבה מיהל גנוברי דיכוס ומשקה אותם ולכלה
אורף וגו' ולה הנקודת אורחים בהקבלת פני שמינה שטו וידא
תנה שלשה אנשים ופיון יתר מהבנות אמדו הכמים כל
המצוות מלוה כחילן שופך דמש כופין ללויה כדרך

שכונן לטובה וזכרון היו מתקנים טלוחין ללוות אדם
העובר ממקום למקום וזמן נתינתו בדרך זה מעולה
עליו הכותב כחן שפניו חיים אפי' המלה ארבעה זרע
אמור בענין יט' לו שכר מהבית ובמה שיעשה חיות
שחיבת אדם בה דבר וזמנו עד שיבדלה שלענין והאיש
לחברו עד תחום הטבע והחומר דבר עו' פרוזה וזכר הוא
דבר מובהק עד שיש פרוזה ביקור הולים מענה
יעלה אליו גיור מבקר את מקומו בקרן פעמים הדבה
ביום וכל המוסק משוכה וזמנו שיש יט' וזכר המבקר
את החולה כח' לו נט' ללקח מהלך וזמן ענין וזכר מבקר
כח' לו שפרדמים
שליש וזלחה ואם קפץ על החולה וזמנו מבקרין חוקן
מיד וזמן מבקרין לא בשלש שעות אשנות ביום ולא בשלש
אחרונות מפני שהן מתעסקין בשינוי החולה וזמן מבקרין
לא חול מעים ולא הוליה ענין וזמן חוקן שפניו חיים
קטנה להן הנכנס לבקר חולה לא ישב על גבי מטא
ולא על גבי הפדל ולא על גבי כח' ולא על גבי מקום גבוה
ולא למעלה ממראשו וזמן לא מדעלן וזמן לאטאעיהן וזמן

ומצדק עליו החמישי ימי
דחה ל שנה מאת אבנים
קודמת לביקור הוליס שנתחוס אבנים גמולות הסד עם
החיים ועם המתיב מי שהיה לפני מלכה מינוה אורה
ומתעסק עם המרוכן הוא חוג לבחמים בבית אבטל
בבית מלכה שפגעה בזה בדרך מעשיה את המת
מלפני הכלה והכל עוברין מלפני המלך: מבטלין
תלמוד תורה להוציא את המת ולהבנות כלה בזה בשמין
כל ערכו אבליש לן כל ערכו אין מבטלין והכל שמין מתעסקין
בתורה חייבין להתעסק עמו מת אחרי עשר בלבט ה עיר
אסורין צעשית מלאכה עד שיצרוהו ואם יש לו גל תע
בערכו מותרין תלמוד המלכים שמת אפלו אין עמו
עני ששים רבות מבטלין תלמוד תורה להוציא את הן ששים רבות
אין מבטלין ואם היה מלמד לאחרים אין לו שיעור אם מבטלין
הכלבועות קוצרין מית גים ומעמיקין וביניהן (מבין)
חולתן מפט דוכי שלום: בתי הקבורה קורין בהטיה
כיתר אין חולתן בהן ואין שוות בהן ואין עושין בהן מלאכה
היה בהן ולא שותפין בהן כללן שחזר אין שוות בהן ולכן
היה בהן קטע האש: לילך אדם בדרך ארבע אמות

יחלקבד והפלטן ביוז וקעז תורה בודיעט ליה תפלל שיה וברחוק
ארבע ימות מודע תורה ינעמות מעבודת המקור ליה יתגב
ברקיק ויניחם על גבי המזבח וירבב ענין מפני שנהג בהן
מהגבזין ואם היה מהנהיג שבהן הגבבים ומפני הליכה מות
אין מפנין התורה מקבד לקבד אפילו מבין למכובד
ואם היה בתוך טוהו נכבד הפלו ממכובד לבין ואין קוברין
מת על גבי מזבח ידני מותם בחדר גזיין היום וקטל היונים
ינסימו קבד עמה
שיתן קודקע עולה מהנהיג קבד המכבד אסור בהנייה
קבד למת יח נחש ידני מותם המות אפילו הט טגו נפול אסור
בהנייה
נפש טעשה נשמה ורמה בן המערה והקין
בן דימוק אחד לשם המערה אע"פ שפנה במתה כלאסור בהנייה
ואם הכריז את המערה ויהיה המות שיה מותר נעשה לשם
המת כיון שהוטל בו המה אסור אע"פ שפנהו הבונה
קבד לחביו ואלך וקבדו בקבד אחד הדי זה לא יקבורו בו מת
אחד עטעית והלכו הדי אסור בהנייה מפני כבוד אביו
המת אסור בהנייה כותן הוין משערו שהוין מותר
בהנייה מפני שיתן גוטן וכין ארונין וכליהיבין אסורין בהנייה

אבל כלם המושטן לתכדין להנחם ובהנייה אפול ארגבנד
למת לזכות עד שיגע במטה הנקבדה עמוג שאין הזמנה
אוסדה: כל הכלים שאורקין על המת על המטה ל
הנקבדה עמוג אסודין בהנייה שלח החלפון בתרייבין אין
וגמו מזרקין כלים על המת בחמתן מצוה על אחדים להניח
ואם הביעו למטה הנקבדה עמוג אין מניחין אותן מלמד
אדהיזם שלח יהיה חבלקולח פקיד הכלים והשטן לחבלה
ליתקנותם לענים ולמי שילבם לדמה ותולעה וכל המהבה
כלים על המת עובר משום בל תשהית מלך שמת
עוקרין קום שהיה רוצב עליו ועגלה שהיתה מושכת בקנה
שהיה יושב בן מנשר פרקותיה נמ הארכובה ולמטה מקום
נשא ינו עושה אותה טרפה ומושיבין ישיבה על קברו צבעת
ימים שט וכבוד יעשו לו במותו זה שהושטן ישיבה על קברו
נשיח שמתין מבטלן ישיבתו יתר על שלשים יומי
מלך או נשיח שמת ישיב לשון מסבן וכלבנת שמישו ואין
בזה דרכי אמודי ולא משום השחתה שט בשלום המות וכו'
וכמשדר פורת חבותך המלבים ישראל

בין רחמי ייגע 93 ד

כיהושע עשמינהן משה רביק ובית דינו וכשאוה ודוד
 שמינה אותה שמות הרמות ובית דינו אין
 מעמידין מלך מקהל בני ישראל אחר כמה דורות עד
 שתקם אמו מישראל שכל לא תסכל לתת עטף איש נכדי
 אנשלא איה הוא ולא למלכוד צלוד לא לה שדרות שבישראל
 לא שר עבד ולא שר חמשיה חונני שזורה אפלו ממונ
 על אמות המים שמתלק ממנו איה איה ערד לומ דיין
 או נשיא שלם יהי לא מישראל שכל מקום איה תהי עליו
 כל משמות שאתה מינו ענין איה לא מקרב איה
 אין מעמידין אשה בתורה שכל מלך לא מלכוד ו
 כל משימות שבישראל אין ממעבדן לא איש ואין מעמידין
 מלך ולא כהן גדול לא גר עולה לא כהן לא בן לא בורטי לא מפני
 שהן פקולין לא הויילואו ממנו קלה העם מזלמן בהן
 לעולם ומשיעשה במלכה מלויות אחד נפסלי
 בשמעמידין המלך מושהין אותה בימיה המטהה שטיקין
 שמואל את פק השמן ויץ על יתו וישפון וצאה שמושתין
 המלך הרי זה זוכה לו ולבטן לעולם ישה מלכות ירושם
 לגען ארץ ימיה על ממלכתו הוא ובגבוי יסכל

הנהבן קטן משמריין לו המלוכה עד שיוגיל פגון לעש
היודע עמא שוכלה קודם בעלה קודם ליושר המלוכה
והבן הגדול קודם לקטן ממנו וכל המלכות בלבד לא
כל השידות וכל המעייין שבישראל ידושה לבטן ולבן צק עד
עולם והנך שיהיה הבן ממלא מקום אבותו בחכמה ובדין
היה ממלא בירחה אעפ"י שחוק ממלא בחכמה מעמיד
אותו במקום אביו ומלמדין אותו וכל מי שיחזק בנדידת שנים
אעפ"י שהכמתו מדובה אין ממטין אותו למנוי נק המנויין
שבישראל כיון שנעשה דוד זכה במטר מלכות
והרי המלכות לו חבנו הזכרים הנשרים עד עולם שעת
הסאך יהיה נכון עד עולם ולא ינה לא לנשרים שעת אם
ישארו בנק בדיתי אעפ"י שלא חזר לא לנשרים לה תברת
המלכות מה עזוד לעולם הבטיחו הקב"ה בכך ש"אם יעזבו
בנו הודתי ובמשפט לא ילבן ופקדה בשבט פשעם ו' וחסדי
לא אשד מעמו עב השה עמיד מלך משאר שבט ישראל
היו חותן המלך הולך בדיתי תורה והמנוה ונלחם מלחמות
יהודית מלך לא מעוררת דמות ודבורה בן אעפ"י ששאר
המלוכה לו חבנו הידיד זהו חסד השילת ה' עב

ירבעם וחמלו והיה אם שמוע תשמע את בלשן אשר אמר וכו'
 ובעת לך בית נאמן כח אשר צונו לדוד ואמר לו אחיה ולבנו את
 שבט אחד למען היותנו לדוד עבדו כלה ימים לפני בירושלם
 מלכי בית דוד הקדושים לעולם ש' בקצת יהיה נכון
 יגד עולם אבל אם יעמוד מלך משאר שרץ תפסוק המלכות
 מביתן עהדי נאם לידב עכ אך לה כלה ימים : אין
 מושחין מלכי ישראל בשמן המשה לה בשמן אפרסמון ואין
 ממנן אותן בירושלם לעולם לה מלך ירושלם מזרע דוד ואין
 מושחין בה לה זרע דוד : משמושחין מלכי בית דוד
 אין מושחין אותן לה עלה מעין ואין מושחין מלך בק מלך לה
 אם כן היתה שם מהלכותיו מלחמה מושחין אותן טי' לפי
 המנהלוקת לפי כך משחו שלמה מפני מהלוקת אדוכיה ויואש
 מפני עתלה ומשחו יהוחזק מפני יהויקים אחיו :

פרק שני

כבוד גדול כוה' ג' במלך ומשימן לו אימנה
 ידאה בלב כל אדם שט שוב תשים עלך מלך שתהיה אימתן
 מלך אין רונבין על קווא ואין יושבין על כפתו ואין מושחין
 בשן ביטן וקם בפתרו וכו' בחד מכל בלשן אשר אמר וכו'

כולן נשדפין לפניו: וכן לא ישהמש בעבדיו ושפחותיו
ושמשיו לא מלך אחר לפי כן אביטגה יתה מותרת לשלמה
ואסורה לאדניה אבל אשתו של מלך אינה נבעלת לא אחר לעולם
אפילו המלך אינו נושא אלמנתו או גרושתו של מלך אחר:
ואסור לראות אותה בשהוא ערום ולא כשהוא מסתפר ולא
כשהוא צביר מהרהץ ולא כשהוא מסתפר ואינה ולי שט ויהיה
בפניו זה בזיון ואפילו רעה אם שומעין לו שהמלך שמחל על
כבודו אין כבודו מהולל והוא לי יזיון חולץ אינו מיבס וכך כיון
שחא אפשר ליבס את אשתו כן אין חולצין לה לא תשג לעולם
באי קתה: מתלו מת אינו יוצא מפרה פלטרין שכן ינשעב
אותו כלה עם מקובץ עלה ארץ והוא מיסב עלה דורגש ואם
נכנס לעזרה והיה מר עדוד ישב שמיץ ישיבה בעזרה אלה
למלכי צורת דוד בלבד שנו יצא המלך אוד וישב לפניו:
המלך מסתפר בכל טוב ומתקן יגיעו ומתפחה בלב ושיים שנים
ב איידיהם שט מלך ציפון תחזינה עיניו וישב עלבסא מלכות
ב... אודין שנו ומשים כושר בראשן וכלה עם באין אלנו בעת
שיד יתה ועומדין לפני ומשתחוים אדניה: אפלו נביא
עומן לפני המלך ומשתחוה לו ארצם ששהנה נהג הנביא ניצח

לפני המלך וישתחו למלך על חפזו חרינה אבל טהר גדול ויניח
לפני המלך לא אש חרינה ויהי שומר לפני לא המלך עומד לפני
כהן גדול שט ולפני עשר הכהן נמדי אעפ"כ מיעוה ענכמן
גדול לבד את המלך ולהשיב ולעמוד מפניו כשיצוא לו ולא
עמוד המלך לפניו לא כשיש לו צמשת האורים:
כך מיעוה על המלך לבד לומר התורה וכשיצאן לפניו
יזנהו. חכמי ישראל עמוד השבת ויש יבס בצען וכך היה
אקרא מלך יהודה עושה אפס ליהודי הנמש היה עומד מקרא
ובעשיו יקורין לו רבי ומרי. צדא בזמן שיהיה המלך יצא
בבית הוא ועבדיו יעשה זה ופיו יצא צענה אבל בפרה קים
בפני העם לא יעשה ולא יעמוד מפני אדם ולא ידבר רעות ולא
יקיים לצדק לא בשמן כדי יתה יתנתן בלב הסל טודק
שהלק לו והתורה כבוד גדול יב הכבודו כן עוהו שיהיה
לא בקרבן שפט חלל שט ולב חלל בקרבן ולא יתוה בקרבן
בישראל ור מדין שט לבנות חוס לבבן מדין: ויהי חים
ומרהם לקטנה וגדולה ויתח ויבוא בחפזיהם ובטובה ויהיה
על לבבו קטן שבקטנה וכשמדבר לבלהקהו בגשוק רבם
גדולות שט שמינה: אחי ועמי ואומתם ויהי עבד עם

הזה : לעולם יתנהג בענוה יתרה אין לנו גול משה
רבינו והוא חוג ונהג מה ויקבול מדהם וצשם והלוותם לצפ
כאשר ישח האומץ אהיה וק דונה קראו הסתוב לרעותי עקב
עברו ודרך שלרועה מטרש בקבכה פרועה עידן ירעה
בזרועו קבץ טלחיה ובהיקן ישח עלותינה : גלף :

פרק שלישי

בעת שישב המלך על כסא מלכותו
כותב לו ספר תורה לשמו יתר עלה ספר שהנח לו אבותיו ומגיהו
מקפר העזרה על פי ביהדין שלשבעים ואחד אם לא הניחו
לו אבותיו ספר חן שאצד כותב שני ספר תורה אחד מניהו
בבית גביו שהום מצווה בו ככל אחד מישרלוה שני למקום
מלפניו לא ציני שיכנס לבית הכסא או למרחץ או למקום
שאין ראוי לקדימה יושב למחמה והוא עמו יושב בדין והוא
עמו מיצב והוא כנגדו שט והיתה עמו וקראו בלומה יין :
לא ידבה לו נשים מפי השמועה למדן שהוא לוקח עד אמוק
עשרה נשים בין הנשים בין הפלגשים הכל שמנסע עשה ואם
הוקיף אחת ובינה לוקח נישלן לגיש ולשם אחותה תהיה צורטו
ולא ירמולו סוסיב לא כדי מרכבתו מפלן סוס אחד פני

רמן לפני סדק שעומקו ש...
ולח ירבה ל...
להתחזקת אחדי שיהיה...
כסף וזהב שירבה לח...
ולמנהגיה הרי זה...
לבעת בביר. בעת...
המלך הקוד לשלוח...
יהיה עושה בתורה וב...
וקראו כלמיניו ופי...
לא לא עשה אהת לא...
שט שרתו לעיני ה...
יקור יבנה שעו הוק...
יתר משיח העם ש...
דוד דין ודין אור...
שלם ידון ושלם דין...
גם בהן יבוא מן הדבר...
המורד במלך ישלח...
העם שיקל לעמוס פלוג ולחלק או שלם יבא מביתו ויבא מביתו

חייב מידה ואסר ענה להרגו יהרוג שנ כל איש אשר ימדה את
כף ונא יסמעה את דברך לכל אשר תצטק יומתי וכך כל
המבזה את המלך או המהרף או ונו יש למלך השות להרגו
כשמשע בן צריח וחק למלך השות להרוג לא צריך בלבד ויש לו
לחסוד ולהכרה בשוטים לכבודו אבל לא יפקיר ממון ואם הפקיר
היי זה גזל ^{הדין שם שאל} המבטל גזרת המלך בעבילשנות עסק עמזוק
אפול במטה קלה דברי הרב ודברי העבד דברי הרב קודמין וסין
עדיך לוא אס גזר המלך לבטל מצוה שאין שומעין לו
כל ההודגה נפשות שלם צריחה ברורה או בלא התריחה אפול
בעד אהדאו שונח שהרגב שגגה יש למלך השות להרוג אותם
ולתקן העולם צימה שהשעה עריכה והורג רבים צינפ אהד
ותולה ומנחם תלויין להטייל אומה ולשבוד יד השעה העולבי

פרק רביעי

דשות יש למלך ^{ליתן מקם עלב עם לצרפו}
או לעורך המלה מות וקוצב לו מקם וחסוד להבריחה מקם המכס
שלא ויש לו לגזור שכל מי שיגנוב המכס ילקה ממוק או הרג אט
ואתם רהיו לו לצבייב ולהלך האאומי היו לך למס ועצוד מעכ
ישורת מקם וקוצב צכס ודינו צכל הדברים האאכיו צכב צכדי קשת

האמוד בפרשת מלך מלך זוכה בן ושולה בבבל וכו'
ולוקח מה העם הנבונים ואנשי החיל ועמשה מהן היל למרבית
ובפרשי ומעמך מהן עומדין לפניו ומעמיד מהן אנשים לדון
לפני שטוסם לו במרכבה ובפרשי ודין לפני מוסבתא ולוקח
מן היפים שבהן להיות שמשין ועומדין לפניו שטו את צהוריים
הטובים ואת המורים יקה ועשה למלכותו וכן לוקח
מכל בעלי חומנות כלמה שהיה עריך ועושין לו מלכות ונותן
שכרן ולוקח כל העבדים והשפחות למלכותו ונותן שכרן או
דניהן שטו ולהרוש הדין ולקנין קידו ולעשות כל מלחמתו
וכל רכבו ואת עבדיה ואת שפחותיה ואת צהוריים הטובים
ואת המורים יקה ועשה למלכותו וכן לוקח מכל גבול
ישראל נשים ופילגשים נשים בבתובה וקידו ופילגשים בלח
בתובה ולא קידו ופילגשים בלח ביהוד בלבד קונה אותה ומותרת לאב
ההדיוט אסור בפילגש אף בחמה עבדיה אחר יי עוד ויש טעם
הפילגשים שלוקח לחד מוקט טבחות ואופות ודקהות שטו ואת צהוריים
יקח לדקהות ולטבחות ולחופות וכן כופה את האויב לביור
שרים וממה אותם שדי אפיט ושדי המשים שטו ונשוא לן שדי
אפיט ושדי המשים ולוקח השדיות והזית והטרמנים לעבדין קשילין

למלחמה ופשוט על מקומות אלו הם אין להן מה יאכלו לא משם
ונורא דמיהן שנ' ואת שדותיכם ואת כרמיכם והיתכם הטובים
יקחו ונתן לעבדיו וישלו מעשר מן הזרעים ומן האילנות ומן יבנה
שנ' וזרעכם וכרמיכם יעשה יעבדכם יעשה המלך המשיח
נטל מכל הארצות שכובש ישרא' חלק אחד משלש עשרה ורוב
זה הוא לו ולבניו עד יעלה כל הדומה לכות ממנו למלך
וכל הממלכות שכובש היו או צדור המלכים למלך ושאר הדומה
שבחיים בודדים ונותן למנו והוא נוטל מהנה בראש ומה צדור
הבמה חולקין אותה כל אנשי היבנה צדור עה העם היושבים על
הכלי שבמהנה לשמרה חולקין בשוה שנ' כי כהן יהודי צמחה
וכהן יהושב עלה כלל יחד חלסון כל הארץ שכובש
הרי היא שלו נותן לעבדיו ולחנה המלחמה כפי מה שיראה ומנה
לעצמו מה שירצה ובכללן הדברים דינו דין ובכלל יתן
מעשיו לשם שמים והנה מה שבת ומגמתו להרים דת האמת
ולמלכות ה' עדיק ולשבור קרוע הדש עשה ולהלחם מטחנות
ה' ש' מלכות מלך תהיה לה לעשות משפט ומלחמה שנ'
ושפט מלכיו ויבא לפניהם ונלחם את מלכותם

פרק חמישי

אין המלך נלחם ונלחם לא מלחמה מצוה ויחידו היא מלחמת מצוה
זו מלחמת שבעה עשרים והלחמה עמל ועזרת ישוה מצד
שבא עליהן ואחר כך נלחם הלוחם והיא המלחמה ללחם
עם שאר העמים כי לא ילחמו בלוחם ולא ילחמו בלוחם
מלחמת מצוה היא מלחמת מצוה דתובתביהק לא
יורו מעצמו בכל עת וזוהי העם והיא אבל מלחמת מצוה
אינו מוציא העם בא לא על צדקה של שבועים ואחריו
ופודק לעשותם דרך ואחריו המלך אין לה יעור
לא כפי מה שהוא יעורר אינו יעורר כי לא יעורר שמו
או מפני שדהו שמו לא יעורר כי לא יעורר
מצות עשה להחריש שבועים וזוהי שנת החורש והחריש וכך
שבא לידו אחד מהן והוא יעורר עשה על לא תחיה כל
נשמה וצבוי יצבו וצבוי יצבו וכן מצות עשה לא תבד
זרע עמלק סט והגזקה את דני עמלק ומצות עשה לצבור תמיד
מעשיו הרעים וארצותו כדי לעורר איבתו על זכור יצא אשר
עשה לך עמלק מפי השמועה למדו זכור במה לא תטעה בלב
שאמר לשכוח איבתו ושואתו בלהאיר תהי עכו"ש וצו
במלך עליו בית כבודיה כפי שרפינו והיא היא כפי שרפינו

שבע שיהושע לב לבד והוא שבע שמונה אחר כי בן של ארץ
 ישראל המורה בתורה: ומותר לשפוק בכל העולם
 כולו הוא ארץ מצרים שנהיים הגדולה מערב ארבע מאות
 פרסה על ארבע מאות פרסה כנגד ארץ כוש ונגד המזרח
 הכל מסוד להתישב בה: ובשש מאות ושלשה מאות היתה תורה שלם
 לשנב למצרים לחתום לטן לשב צדק הזה עוד לחתום עוד
 לדאורה לחתום לטן לחתום עוד עד עולם ואלבס נריא בכלל
 החיסור: מותר לחזור לחדן מצרים לסתורה ולפרקמטא
 ולכבוש ארצות תהרות ואין חסור לה שחוקק עשם ואין לטין
 על לחו זה שבעת הכנסה מותר הוא ואם יחשב לשב ולחשוקק
 אין צו מעשה: וראה לישאם נבש ארץ מצרים מלקחיה
 על פי צדק שיהיה מותרת ולא הזהירה תורה לחשוב לה חסדים
 אולם כן בהיה בידגוים מפני שמעשהיה מקולקל יתר מכל
 החרצות שנפצע שארץ מצרים: אסור לחזור לחסור
 יש לה לחזו לחדן לעולם לחלמוד תורה או לשאם אשה לא
 להציה מני הגוים ויהזור לחדן וכן ירצה הוא לשחורה אבל לטין
 בה צדק לחסור לחסם הזק שם הדיעבטי שנעעף שווה
 חיה חסם בשני דינין: בראי בשהו המעורר מנין ויהיה

בוקר חבלה היו פירות בול לנה ימצח מעור ולא במה יתבר
ואבדה פרוטה מן המים יתה לבלת קוד שימצח בוריוה ואעפ
שמותר לעזרה אינה מזהה יתה שהרי מה לוק ופלטן שני
גדול הדור היו מפכ יתה יתה יתה יתה יתה יתה יתה יתה
גדול הדור היו מפכ יתה יתה יתה יתה יתה יתה יתה יתה
ומעשין חבנה ומתגלגלה על עשה וכן הוא אומה כירצו לעין
את חבנה ואת עשרה יתה יתה יתה יתה יתה יתה יתה יתה
בארץ ישראל עונותיו מתגלגלה וכל יתה יתה יתה יתה יתה
היו עבבה נאום יתה יתה יתה יתה יתה יתה יתה יתה
היה ופלה קבור בה יתה יתה יתה יתה יתה יתה יתה יתה
שן ופפר ארמתו עמו ובפפר עונותיו אומה יתה יתה יתה יתה יתה
ואינו דומה קולטתו משייה למי שקולטתו דומה מעתה ואעפ
החכמים היו מוטב את מחמתו לשם יתה יתה יתה יתה יתה יתה
הצדיק לעולם יתה יתה יתה יתה יתה יתה יתה יתה
גוים ואל ידור בחוץ לארץ ואפלו בעיר שוובה ישראל שכל
היושם לחוץ לארץ כאלו עמד עמו שט כפר שונת היום מהקדש
בנה יתה יתה יתה יתה יתה יתה יתה יתה
אדמת ישראל לא יבוא כשם שאסור לעזרה יתה יתה יתה יתה

לארץ כן אסור לינות מבבל לשאר ארצות שנבצלה יבוא ונמסר

פרק עשי

אין עושין מלחמה עם אדם בעולם עד צוואה

לו לשלום אחד מלחמת הרשות ואחד מלחמת צוה שנכרי תקרב לעיר לחלום עליה וקד יתגלה לשלום אם השלימן

וקבלו שבע מצוות שניתנו בננה עליהן אין הורגין מהן נשמה והדייהן למס שניהן לך למס ועבדך ייבול עליהן הנזק

ולא קיבלו העבדות או שקבלו העבדות לא קיבלוהם אין שומעין להן עד שיקבלו שניהם והעבדות שיקבלו הוא שיהיו

נתינים ושפלים למטה ולא דימורגש בישראל לא יהיו פבושין תחת ידם ולא יתעב עליהם דבר בעולם והמס

שיקבלו עליהם הוא שיהיו מוכנים לעבודת המלך בגופם וממונם כבין בני החומות והיזוק הממונות ובני ארמון המלך וכונתם

בו שנזזה דברי המס אשר העלה המלך שלמה לבנות ארובות קי והתבנית ואת המלוא ואת חומת ירושלים ואת כל ערי המהבנות

אשר היו בשלמה כל העם הנותר מן האמורי ויניעלם שלמה למס עובד עד היום הזה ומבני ישראל ליה נתן שלמה עבד ביה האנשי

יבדיו ושדיו ושלישיו ושדיו ופרישיו

02074

S-A 24

ENH # 211

